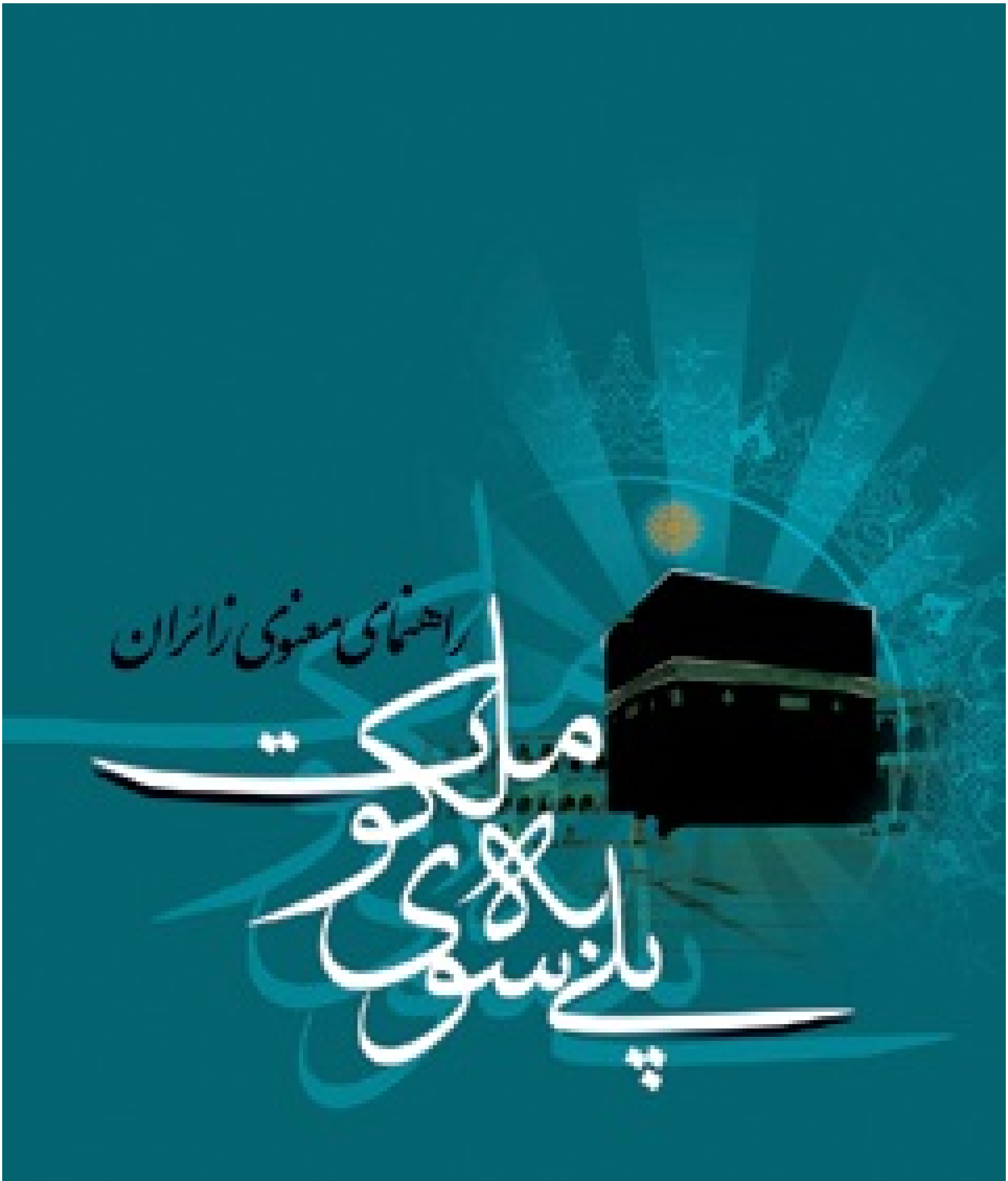

راهنمای معنوی زائران
پلی به سوی ملکوت

بسم الله الرحمن الرحیم

پلی به سوی ملکوت (ویژه حج تمتع)

نویسنده:

فاطمه کریمی

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

پلی به سوی ملکوت (ویژه حج تمتع)

مشخصات کتاب

سرشناسه : کریمی، فاطمه، ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور : پلی به سوی ملکوت : راهنمای معنوی زائران/تهیه و تنظیم ف کریمی ؛ [به سفارش] معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری.

مشخصات نشر : تهران: مشعر، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص.:جدول.

شابک : ۹۷۸۹۶۴۵۴۰۰۶۲۸

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۱۰.

عنوان دیگر : راهنمای معنوی زائران.

موضوع : حج.

موضوع : دعاها.

شناسه افزوده : بعثه مقام معظم رهبری در امور حج و زیارت. معاونت آموزش و پژوهش.

رده بندی کنگره : BP۱۸۸/۸/ک۴۳۶پ۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۷

شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۳۰۶۹۸

ص: ۱

فصل اول

طلیعه

اشاره

ص: ۲

ص: ۳

ص: ۴

ص: ۵

ص: ۶

ص: ۷

ص: ۸

ص: ۹

ص: ۱۰

ص: ۱۱

اشاره

حـج، پررمز و رازترین و نمادی‌ترین عبادات است. حج، شـکوهمندترین محفل دیدار خالق و مخلوق است. حج، سـیر الی الله اسـت که بـا دل کنـدن از همه تعلقـات دنیوی شـروع می شود و تـا دیـدار یـار، ادامه می یابـد. عارفـان با همه مقامات و کمالات، سلوک خویش را در حـج به اتمام می رسانند و عابدان حلاوت بهترین عبادات خود را در این مأوی جسـتجو و عالمان در رهگذر این سـفر بر علم و معرفت خویش می افزاینـد. حـج بهترین میعادگاه مسـلمانان است که در آن مسـلمانان با یکـدیگر آشـنا می شوند و ضـمن بررسی مشکلات در صدد رفع آن بر می آیند. حج یادآور رنج ها و مصائب پیامبر(ص)

ص: ۱۲

در مسیر تبلیغ اسلام و رستگاری بشریت است. پیام حج، پیام آزادگی و رهایی است. پیام طواف کعبه، طواف دل است، به دنبال معبود گشتن است. رها شدن از غیر و بندگی خدا را پذیرفتن است. خدای را سپاس که فرصت عشق و پرستش خود را در موسم حج به بندگان بخشید و مناسک حج و عمره را به منظور پالایش صحیح روح و روان آدمی بدو عطا کرد. در این رهگذر و در پی تحقق اهداف عالیه این سفر معنوی مبتنی بر اصل ارتقاء محوری برای استفاده هر چه بهتر از لحظات این سفر معنوی "،معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبری "بر آن شد تا با تهیه کتابی تحت عنوان "راهنمای معنوی زائران، "زمینه استفاده بهتر زائران از فرصتهای شکوهمند حج را فراهم نماید.

ناگفته پیداست که برای قریب به اتفاق زائران بیت‌الله الحرام بویژه آنانی که برای اولین بار این سفر الهی را تجربه می کنند، همواره این سؤال در هنگام ورود به مکه مکرمه و مدینه منوره مطرح

ص: ۱۳

بوده است که چگونه از این فرصت و نعمت خدادادی به بهترین شکل استفاده کنند و چه اعمالی را، چه وقت، در کجا و چگونه انجام دهند.

"پلی به سوی ملکوت "تلاش کرده است با مراجعه به کتب روایی و سیره معصومین(علیهم السلام) و توصیه ها و راهنمایی های علماء و عرفای بزرگ اسلامی به این سؤال زائران پاسخ گوید و با بیان اعمال و عبادات مکه و مدینه، دست‌های نیاز زائران را به آسمان ملکوت نزدیک کند.

فرصت را مغتنم شمرده و از تلاش های ارزشمند سرکار خانم کریمی و پیگیری و نظارت مستمر حجۀالاسلام والمسلمین آقای حمید نگارش که با تلاش‌های فراوان در فرصتی اندک تهیه و تنظیم و تدوین این اثر را عهده دار شدند، تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

ص: ۱۴

در مکتب مکه مکّرمه

موسم حـج، محبوب‌ترین زمان نزد خدا است. حضـرت‌رسول اکرم(ص) فرمود ":ما من ایام العمل الصالح فیها احبّ الی الله عزّ وجلّ من ایـام عشـر الاـ ضـحی. "کار نیک در هیـچ زمانی محبوب‌تر از دهه اول ماه ذی‌الحجه نیست. از آن حضـرت سؤال کردنـد: حتی جهاد در راه خدا به اندازه اعمال دهه اول ذی‌الحجه محبوب نیست. فرمود: نه، حتی جهاد نیز به این اندازه محبوب نیست.
خـدای حکیـم بـه ایـن ده‌روز در قرآن قسم یـاد کرده است: «وَالْفَجْرِ* وَلَیـالٍ عَشْـرٍ». اهـل سـیر و سـلوک بر این باورنـد که دهه اول ذی‌الحجه بهترین فرصت برای خلوت و معرفت و عبـادت است ".حـج، "معراج خاک است تا افلاک و "مکه "سـکوی پرواز اسـت شهر نیست، مدرسه است که در آن مشق عشق و بندگی و دلدادگی نوشته می‌شود و زائران تمرین اصول دین می‌کنند.

ص: ۱۵

وقتی برای دیدار خانه دوست با پوشیدن لباس احرام و گفتن «لبیک» همه مظاهر دنیا را کنار گذاشته، تنها و منقطع رو به او می‌آورد، صبغه الهی می‌گیرد، و با تمام وجود در برابر خداوند سر تسلیم فرود آورده و به مکانی وارد می‌شود که تمام انبیای عظام بخصوص ابراهیم خلیل(ع) و حضرت ختمی مرتبت برای تحکیم دین حق تلاشها کرده و رنجها دیده‌اند. زائر خانه خدا با یادآوری این رنج‌ها و تلاش‌ها نظر به راه و اندیشه آنان دارد. آن هنگام که همه، یک دست و یک رنگ با صفوفی فشرده، یکدل و یک‌صدا، نوای ملکوتی «لبیک» را سر می‌دهند و به دور از منیّت‌ها و رنگ و شکل‌ها و فارغ از هیاهوی دوگانگی‌ها و اختلافات طبقاتی، طواف و سعی می‌کنند و هیچ تعارض و مشکلی، سبب اختلاف اعمالشان نمی‌شود، نمایی از عدل الهی را به تصویر می‌کشند. از سوی دیگر این یک رنگی و حرکت و دوری از خانواده و تعلقات دنیوی

ص: ۱۶

با دو تکّه لباس سفید و توقف در موقف‌های مختلف، همه یادآور معاد و رستاخیز است. پس از انجام اعمال و مناسک و فرائض نیز، زائران، پای‌بند به عهد و میثاقی که با خدای خویش بسته‌اند، اعمال را به اتمام می‌رسانند. باشد که با عروجی که پیدا کرده‌اند همواره در ملکوت اعلی به پرواز درآیند و با پیروی همیشگی از دستورات حق، از فرود خویش جلوگیری نمایند.

معلمان حج

حج یعنی توفیق حضور و شرکت در کلاس معلّمان بزرگ تاریخ و بشریت. نمی‌توان در سرزمین وحی اقامت کرد و از خرمن معلمان بزرگِ تاریخ، خوشه ای نچید. بی شک یکی از اهداف و پیام های اصلی حج، آشنایی زائران با معلمان بزرگ تاریخ و شیوه زندگی آنهاست. معلم اول حضرت آدم(ع)، ابراهیم(ع)، اسماعیل(ع)، هاجر(س) و

ص: ۱۷

محمد(ص). با شناخت صحیح این معلمان و راهبران، زائر "چگونه زیستن "را می آموزد.

تجربه پرواز

شب احرام و حرکت به سوی عرفات، وقتی هرچه داشته‌ای را بر زمین می گذاری و تنها با یک رخت ساده به صحرا می‌روی، تازه پرواز و سبکبالی را تجربه می کنی. تازه می‌فهمی علاقه‌ها و دلبستگی‌های روزمره چه بر سر پرنده روحت آورده‌اند و چگونه به زنجیرش کشیده‌اند. در مدرسه مکه می‌آموزی که مسیر خوشبختی تنها از قطع همه وابستگی‌ها و دلبستگی‌ها و لبیک به حضرت دوست می گذرد. به فرموده امام سجاد(ع) اگر کسی در میقات، هنگام بستن احرام، از قلب نگذراند که "خدایا از هرچیز که غیر تو است، دست شستم و فقط به ولای تو دل بستم، "او در حقیقت به میقات نرفته و احرام نبسته است:

ص: ۱۸

به هوش ای دل که میقات است اینجا

محل نفی و اثبات است اینجا

از اینجا باید آهنگ سفر کرد

یقین خویشتن را بارور کرد

حدیث مرگ قبل از مرگ این است

طریق وصل حق‌جویان چنین است

قدم در دامن محراب بگذار

به سجده سرچنان مهتاب بگذار

بگو لبیک یامعبود، لبیک

مرا تنها تویی مقصود، لبیک

ص: ۱۹

در مکتب مدینه منوره

مدینه، شهری است که همه خانه‌ها و محله‌هایش، همسایه مسجد و خانه پیامبر(ص) است. از هر جای شهر که به راه افتی، گذرت به مسجد است و از میان مسجد به هر جای شهر که بخواهی می‌توانی بروی. در مسجد النبی، محمد(ص) را زیارت می‌کنی و در جوارش فاطمه(س) را و این ها همه از یک خانه و یک مسجد در بستر زمان جاری شده‌اند.

مسلمان بودن

در مدرسه مدینه می آموزیم که چگونه می‌توان مسلمان بود و خلق و خوی مسلمانی داشت. همان خویی که تو را محمدی و مسجدی می‌کند. شاید که در هنگام بازگشت به شهر و دیار خود رنگ و بوی آنان را به خود بگیری و گَرد دوری از این مسجد و خانه را از خود دور کنی. ارتباط با خانه پیامبر خدا و اهل بیت او و مسجدی که از آن اسلام گسترش یافته است، ارتباطی جدا نشدنی

ص: ۲۰

است. نزول وحی از آسمان ملکوت به مسجدالحرام و مسجدالنبی. مقصد معلوم و راه روشن است، باشد تا که راه گم نکنیم و به بی‌راهه نرویم.

همراهی پیامبر(ص)

در مدرسه مدینه می آموزیم که در طول تاریخ، آنان که متخلق به اخلاق پیامبر(ص) شدند، در احد، خندق و تبوک پرواز را تجربه کردند و در خاطره تاریخ جاودانه شدند. امّا گروهی دیگر که دل در گرو دنیا و لذات مادی داشتند، شکست احُد را رقم زدند. احُد عبرتگاه بزرگ مسلمانان است تا همگان بدانند در تمامی عقبه‌ها و جنگ‌های سخت، حتی اگر رسول خدا(ص) در میان حاضر باشد و تو اخلاقت محمدی نباشد نتیجه بودنت فقط شکست است. در عوض اگر نبّی و ولّی غایب باشند اما تو عطر محمدی را بوئیده باشی و اخلاقت رنگ آسمان گرفته باشد، هر که باشی، از هر کجا که آمده باشی، هر کجا قدم گذاری، عبرتی است حسنه برای صاحبان خرد.

ص: ۲۱

خودباوری

در مدرسه مدینه می آموزیم که مسلمانان با پیشینه تاریخی و منابع غنی فرهنگی و علمی، سرآمد همه اقوام بوده‌اند و آن چه امروز می تواند دوباره آنان را از این تفرقه و وضعیت اسف بار نجات دهد، بازگشت به همان سرمایه‌ها و پیشینه وحیانی و فرهنگی است.

شهری زنده

در مدرسه مدینه می‌آموزیم که چگونه یک شهر می‌تواند همواره منشاء و سرچشمه نورانیت و برکت برای همه جهانیان در طول تاریخ باشد.

ص: ۲۲

تقویم حج

مناسبت های مهم ذی القعده

نمایش تصویر

ص: ۲۳

نمایش تصویر

اعمال عمومی ماه ذی القعده

* خواندن نماز اول ماه

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول بعد ازحمد، ۳۰ مرتبه توحید و در رکعت دوم بعد از حمد ۳۰ مرتبه انا انزلنا خوانده می شود.

زمان نماز اول ماه از اول صبح تا غروب آفتاب است و بعد از نماز صدقه دهد.

ص: ۲۴

* خواندن نمازهای یکشنبه‌ذی القعده

روز های یکشنبه در ماه ذی القعده، نماز مخصوصی دارد. نمازگزار در این روز باید ابتدا غسل کند و وضو بگیرد و سپس دو نماز دو رکعتی(جمعا ۴ رکعت) به جا آورد که در هر رکعت حمد یک مرتبه، توحید ۳ مرتبه، معوذتین(سوره ناس و فلق) یک مرتبه خوانده می شود و پس از پایان نماز، نمازگزار باید ۷۰ مرتبه این ذکر را بخواند:(استغفرالله رَبّی واتوُبُ الیه) و بگوید لاحَولَ و لا قُوَّةَ الا بِاللهِ العَلیّ العَظیم* یا عزیزُ یا غَفّارُ اغْفرِلی ذُنُوبی و ذُنوبَ جمیعِ المؤمنینَ و المؤمنات فَانَّه لا یَغفِرُ الذّنوبَ الّا انت.

* احیای شب پانزدهم ذی القعده جهت برآورده شدن حاجات

* عبادت و احیای شب بیست و پنجم

* اعمال روز بیست‌وپنجم(دحوالارض):

غسل+ ۲ رکعت نماز در وقت صبح که در هررکعت حمد یک مرتبه، سوره "و الشمس "۵ مرتبه خوانده

ص: ۲۵

می شود و بعد از سلام نماز بگوید: لاحَولَ ولاقُوَّةَ الّا باللهِ الْعَلیّ الْعَظیم+ سپس دعا کند و بخواند این دعا را:

یـا مُقیـلَ العَثَرات اقِلْنی عَثرتی یـا مُجیبَ الـدَّعَوات اجِبْ دَعْوَتی، یا سامعَ الْاصوات اسْـمَعْ صَوتی و ارْحَمْنی و تَجاوَزْ عَنْ سَـیّئاتی و ما عِندی، یا ذَالجلال و الاکْرام.

* خواندن دعایی که به همین مناسبت(دحوالارض) وارد شده است.

اللّهُمَّ داحِیَ الْکَعْبَـةِ، وَفالِقَ الْحَبَّةِ، وَصارِفَ اللَّزْبَـةِ، وَکاشِفَ کُلِّ کُرْبَـةٍ، اسْالُکَ فی هـذَا الْیَوْمِ مِنْ ایّامِکَ الَّتی اعْظَمْتَ حَقَّها، وَاقْـدَمْتَ سَبْقَها، وَجَعَلْتَها عِنْدَ الْمُؤْمِنینَ وَدیعَةً، وَالَیْکَ ذَریعَةً، وَبِرَحْمَتِکَ الْوَسیعَةِ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد عَبْدِکَ الْمُنْتَجَبِ فِی الْمیثاقِ الْقَریبِ یَوْمَ التَّلاقِ، فاتِقِ کُلِّ رَتْق، وَداع الی کُلِّ حَقٍّ، وَعَلی اهْلِ

ص: ۲۶

بَيْتِهِ الْاَطْهارِ الْهُداةِ الْمَنارِ دَعائِمِ الْجَبّارِ، وَوُلاةِ الْجَنَّةِ وَالنّارِ، وَاعْطِنا فى يَوْمِنا هذا مِنْ عَطائِكَ الَمخْزُونِ غَيْرَ مَقْطوُع وَلا مَمْنوُع، تَجْمَعُ لَنا بِهِ التَّوْبَةَ وَحُسْنَ الْاَوْبَةِ، يا خَيْرَ مَدْعُوٍّ، وَاكْرَمُ مَرْجُوٍّ، يا كَفِىُّ يا وَفِىُّ يا مَنْ لُطْفُهُ خَفِىٌّ الْطُفْ لى بِلُطْفِكَ، وَاسْعِدْنى بِعَفْوِكَ، وَايِّدْنى بِنَصْرِكَ، وَلا تُنْسِنى كَريمَ ذِكْرِكَ بِوُلاةِ امْرِكَ، وَحَفَظَةِ سِرِّكَ، وَاحْفَظْنى مِنْ شَوائِبِ الدَّهْرِ الى يَوْمِ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ، وَاشْهِدْنى اوْلِياءَكَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسى، وَحُلُولِ رَمْسى، وَانْقِطاعِ عَمَلى، وَانْقِضاءِ اجَلى، اللّهُمَّ وَاذْكُرْنى عَلى طُولِ الْبِلى اذا حَلَلْتُ بَيْنَ اطْباقِ الثَّرى، وَنَسِيَنِى النّاسُونَ مِنَ الْوَرى، وَاحْلِلْنى دارَ الْمُقامَةِ، وَبَوِّئْنى مَنْزِلَ الْكَرامَةِ، وَاجْعَلْنى مِنْ مُرافِقى اوْلِيائِكَ وَاهْلِ

ص: ۲۷

اجْتِبائِکَ وَاصْطِفائِکَ، وَبارِکْ لی فی لِقائِکَ، وَارْزُقْنی حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْاجَلِ، بَریئاً مِنَ الزَّلَلِ وَسوُءِ الْخَطَلِ، اللّهُمَّ وَاوْرِدْنی حَوْضَ نَبِیِّکَ مُحَمَّد صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَاسْقِنی مِنْهُ مَشْرَباً رَوِیّاً سائِغاً هَنیئاً لا اظْمَأُ بَعْدَهُ وَلا احَلَّا وِرْدَهُ وَلا عَنْهُ اذادُ، وَاجْعَلْهُ لی خَیْرَ زاد، وَاوْفی میعاد یَوْمَ یَقُومُ الْاشْهادُ، اللّهُمَّ وَالْعَنْ جَبابِرَهَْ الْاوَّلینَ وَالْاخِرینَ، وَبِحُقُوقِ اوْلِیائِکَ الْمُسْتَأْثِرینَ اللّهُمَّ وَاقْصِمْ دَعائِمَهُمْ وَاهْلِکْ اشْیاعَهُمْ وَعامِلَهُمْ، وَعَجِّلْ مَهالِکَهُمْ، وَاسْلُبْهُمْ مَمالِکَهُمْ، وَضَیِّقْ عَلَیْهِمْ مَسالِکَهُمْ، وَالْعَنْ مُساهِمَهُمْ وَمُشارِکَهُمْ، اللّهُمَّ وَعَجِّلْ فَرَجَ اوْلِیائِکَ، وَارْدُدْ عَلَیْهِمْ مَظالِمَهُمْ، وَاظْهِرْ بِالْحَقِّ قائِمَهُمْ، وَاجْعَلْهُ لِدینِکَ مُنْتَصِراً، وَبِامْرِکَ

ص: ۲۸

فی اعْدائِکَ مُؤْتَمِراً اللّهُمَّ احْفُفْهُ بِمَلائِکَهِ النَّصْرِ وَبِما الْقَیْتَ الَیْهِ مِنَ الْامْرِ فی لَیْلَهِ الْقَدْرِ، مُنْتَقِماً لَکَ حَتّی تَرْضی وَیَعُوَدَ دینُک بِهِ وَعَلی یَدَیْهِ جَدیداً غَضّاً، وَیَمْحَضَ الْحَقَّ مَحْضاً، وَیَرْفُضَ الْباطِلَ رَفْضاً، اللّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَعَلی جَمیعِ آبائِهِ، وَاجْعَلْنا مِنْ صَحْبِهِ وَاسْرَتِهِ، وَابْعَثْنا فی کَرَّتِهِ حَتّی نَکُونَ فی زَمانِهِ مِنْ اعْوانِهِ، اللّهُمَّ ادْرِکْ بِنا قِیامَهُ، وَاشْهِدْنا ایّامَهُ، وَصَلِّ عَلَیْهِ وَارْدُدْ الَیْنا سَلامَهُ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِ وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ.

ص: ۲۹

مناسبت‌های مهم ذی‌الحجهٔ‌الحرام

نمایش تصویر

ص: ۳۰

نمایش تصویر

ص: ۳۱

نمایش تصویر

اعمال عمومی ماه ذی الحجهٔ

* خواندن نماز اول ماه

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول بعد از حمد ۳۰ مرتبه توحید و در رکعت دوم بعد از حمد ۳۰ مرتبه

انا انزلنا

خوانده می شود. زمان آن از اول وقت تا غروب آفتاب است و بعد از نماز صدقه بدهد.

ص: ۳۲

* نماز حضرت زهرا(س) در اول ذی الحجهٔ

۴ رکعت(دو نماز دو رکعتی) که در هر رکعت بعد از حمد، ۵۰ مرتبه توحید خوانده می شود و بعد از نماز این دعا را بخواند: سُبحانَ ذی الْعِزِّ الشّامِخِ المُنیفِ سُبحانَ ذی الْجَلالِ الْباذِخِ الْعَظیمِ سُبحانَ ذی الْمُلْکِ الْفاخِرِ الْقَدیم سُبحانَ مَنْ لَبِسَ الْبَهْجَةَ وَالْجَمالَ سُبحانَ مَنْ تَرَدّی بِالنُّورِ وَالْوَقارِ سُبحانَ مَنْ یَری اثَرَ الَّنمْلِ فی الصَّفا سُبحانَ مَنْ یَری وَقْعَ الطَّیْرِ فِی الْهَواءِ سُبحانَ مَنْ هُوَ هکَذا لا هکَذا غَیْرُهُ.

* نماز دهه اول ذی الحجهٔ

امام صادق(ع) فرمود: پدرم حضرت امام باقر(ع) به من فرمود: پسرم در دهه نخست از ماه ذی الحجهٔ هر شب میان نماز مغرب و عشاءاین دو رکعت نماز را ترک مکن. در هر رکعت سوره حمد و سوره قل هو الله را می خوانی پس از آن آیه ۱۴۲ سوره

ص: ۳۳

اعراف را می خوانی. اگر چنین کنی در ثواب حاجیان و اعمال حج آنها شریک می شوی.

* از روز اول تا روز عرفه، بعد از نماز صبح و قبل از نماز مغرب این دعا خوانده شود:

اللّهُمَّ هذِهِ الْاَیّامُ الَّتی فَضَّلْتَها عَلَی الْاَیّامِ وَشَرَّفْتَها قَدْ بَلَّغْتَنیها بِمَنِّکَ وَرَحْمَتِکَ، فَاَنْزِلْ عَلَیْنا مِنْ بَرَکاتِکَ، وَاَوْسِعْ عَلَیْنا فیها مِنْ نَعْمآئِکَ، اللّهُمَّ اِنّی اَسْاَلُکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَاَنْ تَهْدِیَنا فیها لِسَبیلِ الْهُدی وَالْعِفافِ وَالْغِنی وَالْعَمَلِ فیها بِما تُحِبُّ وَتَرْضی، اللّهُمَّ اِنّی اَسْاَلُکَ یا مَوْضِعَ کُلِّ شَکْوی، وَیا سامِعَ کُلِّ نَجْوی، وَیا شاهِدَ کُلِّ مَلَاء، وَیا عالِمَ کُلِّ خَفِیَّةً اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَاَنْ تَکْشِفَ عَنّا فیهَا الْبَلاءَ،

ص: ۳۴

وَتَسْتَجيبَ لَنا فيهَا الدُّعآءَ، وَتُقَوِّيَنا فيها وَتُعينَنا وَتُوَفِّقَنا فيها لِما تُحِبُّ رَبَّنا وَتَرْضى وَعَلى مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنا مِنْ طاعَتِكَ وَطاعَةِ رَسُولِكَ وَاهْلِ وَلايَتِكَ، اللّهُمَّ انّى اسْاَلُكَ يا ارْحَمَ الرّاحِمينَ انْ تُصَلِّىَ عَلى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَانْ تَهَبَ لَنا فيهَا الرِّضا انَّكَ سَميعُ الدُّعآءِ، وَلا تَحْرِمْنا خَيْرَ ما تُنْزِلُ فيها مِنَ السَّمآءِ، وَطَهِّرْنا مِنَ الذُّنُوبِ يا عَلّامَ الْغُيُوبِ، وَاوْجِبْ لَنا فيها دارَ الْخُلُودِ، اللّهمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَلا تَتْرُكْ لَنا فيها ذَنْباً الّا غَفَرْتَهُ، وَلا هَمّاً الّا فَرَّجْتَهُ، وَلا دَيْناً الّا قَضَيْتَهُ، وَلا غائِباً الّا ادَّيْتَهُ، وَلا حاجَةً مِنْ حَوائِجِ الدُّنْيا وَالْاخِرَةِ الّا سَهَّلْتَها وَيَسَّرْتَها انَّكَ عَلى كُلِّ شَىْء قَديرٌ، اللّهُمَّ يا عالِمَ الْخَفِيّاتِ، يا راحِمَ الْعَبَراتِ، يا مُجيبَ

ص: ۳۵

الـدَّعَواتِ، یـا رَبَّ الْارَضـینَ وَالسَّمـاواتِ، یـا مَنْ لاـ تَتَشـابَهُ عَلَیْهِ الْـاصْواتِ، صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَاجْعَلْنـا فیهـا مِنْ عُتَقـآئِکَ وَطُلَقآئِکَ مِنَ النّارِ، وَالْفائِزینَ بِجَنَّتِکَ وَالنّاجینَ بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرّاحِمینَ، وَصَلَّی اللهُ عَلَیْهِ سَیِّدِنا مُحَمَّد وَآلِهِ اجْمَعینَ

* در ده روز اول ماه ذی الحجهٔ، این پنج دعا را بخواند:(اگر هرکدام را ۱۰۰ مرتبه بخواند، بهتر است)

۱) اشهدُ انْ لا الهَ الّا اللهُ وَحْدَهُ لاشَریکَ لَه، لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمد، بِیَدِهِ الْخَیرَ و هُوَ عَلی کُلّ شیءٍ قَدیر

۲) اشْهَدُ انْ لا الهَ الّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه، احَداً صَمَداً لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَةً و لا وَلَدا

ص: ۳۶

۳) اشْهَدُ انْ لا الهَ الّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه احداً صَمداً لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً احَد

۴) اشْهَدُ انْ لا الهَ الّا اللُه وَحْدَهُ لا شَریکَ لَهْ، لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْد یُحیی وَ یُمیت وَ هُوَ حَیٌّ لایَموت بِیَدهِ الْخَیر وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر

۵) حَسبِیَ اللهُ وَ کَفی سَمِعَ الله لِمَنْ دَعا، لَیْسَ وَراءَ اللهِ مُنْتَهی، اشهَدُ لِلهِ بِما دَعا و انَّهُ بَریءٌ مِمَّنْ تَبَرَّءَ و انَّ لِلّهِ الْاخِرَةَ وَالْاوُلی

* در دهه اول ذی الحجه، این دعا روزی ده مرتبه خوانده شود:

لا الهَ الَّا اللهُ عَدَدَ اللَّیالی وَالدُّهُورِ، لا الهَ الَّا اللهُ عَدَدَ امْواجِ الْبُحُورِ، لا الهَ الَّا اللهُ و رَحْمَتُهُ خَیْرٌ مِما یَجْمَعُونَ، لا الهَ الَّا اللهُ عَدَدَ الشَّوْكِ الشَّجَرِ، لا الهَ الَّا اللهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبَرِ، لا الهَ الَّا اللهُ عَدَدَ الْحَجَرِ وَالْمَدَرِ، لا الهَ الَّا اللهُ

ص: ۳۷

عَدَدَ لَمْحِ الْعُیُونِ، لا الهَ الَّا اللهُ فِی الَّلیْلِ اذا عَسْعَسَ وَالصُّبْحِ اذا تَنَفَّسَ، لا الهَ‌الَّا اللهُ عَدَدَ الرِّیاحِ فِی الْبَراری وَالصُّخُورِ، لا الهَ الَّا اللهُ مِنَ الْیَوْمِ الی یَوْمِ یُنْفَخُ فِی‌الصُّورِ.

* اعمال شب و روز عرفه در فصل پنجم

(مستحبات و اعمال ایام تشریق، ص ۱۸۱) آمده است.

اعمال روز عید غدیر

۱- روزه گرفتن.

در روایتی از امام صادق(ع) روزه این روز برابر روزه‌شصت ماه شمرده شده است.

۲- غسل.

۳- احسان و نیکی به برادران مؤمن.

امام رضا(ع) فرمود: کسی که در این روز به خانواده و برادران مؤمن خود انفاق دهد، خداوند روزی او را زیاد می گرداند.

ص: ۳۸

۴- خواندن زیارت امین‌الله(که در بخش پایانی کتاب آمده است)

۵- امام رضا فرمود: در چنین روزی که روز عید و تبریک گفتن به یکدیگر است مناسب است مؤمنان وقتی به یکدیگر می رسند این جملات را بگویند: الْحَمْدُ للهِ الّذی جَعَلَنا مِنَ الْمُتَمَسِّکینَ بِوِلایَةِ امیرِ الْمُؤْمِنینَ وَالأَئِمَّةِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ

۶- خواندن دعای ندبه.

۷- امام صادق(ع) می فرماید: در روز عید غدیر دو رکعت نماز بخوان، پس از نماز به سجده برو و صد مرتبه خدا را شکر کن.

اعمال روز ۲۴ ذی الحجه (روز مباهله)

۱- غسل

۲- ۲ رکعت نماز مثل نماز عید غدیر

۳- خواندن دعای مباهله:

اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ بَهآئِکَ بِابْهاهُ وَکُلُّ بَهآئِکَ بَهِیٌّ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِبَهآئِکَ کُلِّهِ،

ص: ۳۹

اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ جَلالِکَ بِاجَلِّهِ وَکُلُّ جَلالِکَ جَلیلٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِجَلالِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ جَمالِکَ بِاجْمَلِهِ وَکُلُّ جَمالِکَ جَمیلٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِجَمالِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ عَظَمَتِکَ بِاعْظَمِها وَکُلُّ عَظَمَتِکَ عَظیمَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِعَظَمَتِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّیاسَأَلُکَ مِنْ نُورِکَ بِانْوَرِهِ وَکُلُّ نُورِکَ نَیِّرٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِنُورِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّیاسْالُکَ مِنْ رَحْمَتِکَ بِاوْسَعِها وَکُلُّ رَحْمَتِکَ واسِعَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِرَحْمَتِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ

ص: ۴۰

کَمالِکَ بِاَکْمَلِهِ وَکُلُّ کَمالِکَ کامِلٌ اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِکَمالِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ مِنْ کَلِماتِکَ بِاَتَمِّها وَکُلُّ کَلِماتِکَ تآمَّةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِکَلِماتِکَ کُلِّهَا، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ مِنْ اسمآئِکَ بِاَکْبَرِها وَکُلُّ اسْمآئِکَ کَبیرَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِاَسْمآئِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّی اَدْعُوکَ کَما اَمَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ مِنْ عِزَّتِکَ بِاَعَزِّها وَکُلُّ عِزَّتِکَ عَزیزَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِعِزَّتِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ مِنْ مَشِیَّتِکَ بِاَمْضاها وَکُلُّ مَشِیَّتِکَ ماضِیَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِمَشِیَّتِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِقُدْرَتِکَ الَّتی اسْتَطَلْتَ بِها عَلی کُلِّ شَیْءٍ وَکُلُّ قُدْرَتِکَ مُسْتَطیلَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِقُدْرَتِکَ کُلِّها،

ص: ۴۱

اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ عِلْمِکَ بِانْفَذِهِ وَکُلُّ عِلْمِکَ نافِذٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِعِلْمِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ قَوْلِکَ بِارْضاهُ وَکُلُّ قَوْلِکَ رَضِیٌّ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِقَوْلِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ مَسآئِلِکَ بِاحَبِّهآ وَکُلُّها الَیْکَ حَبیبَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِمَسآئِلِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ شَرَفِکَ بِاشْرَفِهِ وَکُلُّ شَرَفِکَ شَریفٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِشَرَفِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ سُلْطانِکَ بِادْوَمِهِ وَکُلُّ سُلطانِکَ دآئِمٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِسُلْطانِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ مُلْکِکَ بِافْخَرِهِ وَکُلُّ مُلْکِکَ

ص: ۴۲

فاخِرٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِمُلْکِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ عَلائِکَ بِاعْلاهُ وَکُلُّ عَلائِکَ عالٍ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِعَلائِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ آیاتِکَ بِاعْجَبِها وَکُلُّ آیاتِکَ عَجیبَةٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِایاتِکَ کُلِّها، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ مَنِّکَ بِاقْدَمِهِ وَکُلُّ مَنِّکَ قَدیمٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِمَنِّکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِما انْتَ فیهِ مِنَ الشُّؤُنِ وَالْجَبَرُوتِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِکُلِّ شَأْن وَکُلِّ جَبَرُوت، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِما تُجیبُنی بِهِ حینَ اسْالُکَ، یا اللهُ یا لا الهَ الّا انْتَ، اسْالُکَ بِبَهآءِ لا الهَ الّا انْتَ، یا لا

ص: ۴۳

الهَ الّا انْتَ اسْالُکَ بِجَلالِ لا الهَ الّا انْتَ، یا لا الهَ الّا انْتَ اسْالُکَ بِلا الهَ الّا انْتَ، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ رِزْقِکَ باعَمِّهِ وَکُلُّ رِزْقِکَ عآمٌّ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِرِزْقِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ عَطآئِکَ باهْنَاِهِ وَکُلُّ عَطآئِکَ هَنیئٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِعَطآئِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ خَیْرِکَ باعْجَلِهِ وَکُلُّ خَیْرِکَ عاجِلٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِخَیْرِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ مِنْ فَضْلِکَ بِافْضَلِهِ وَکُلُّ فَضْلِکَ فاضِلٌ، اللّهُمَّ انّی اسْالُکَ بِفَضْلِکَ کُلِّهِ، اللّهُمَّ انّی ادْعُوکَ کَما امَرْتَنی فَاسْتَجِبْ لی کَما وَعَدْتَنی، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَابْعَثْنی عَلَی الْایمانِ بِکَ،

ص: ۴۴

وَالتَّصْدیقِ بِرَسُولِکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، وَالْوِلایَهِ لِعَلِیِّ بْنِ ابیطالِب، وَالْبَراءَهِ مِنْ عَدُوِّهِ وَالْایتِمامِ بِالْائِمَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّد عَلَیْهِمُ السَّلامُ فَإِنّی قَدْ رَضیتُ بِذلِکَ یا رَبِّ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ فِی الْاوَّلینَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد فِی الْاخِرینَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد فِی الْمَلاِ الْاعْلی، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد فِی الْمُرْسَلینَ، اللّهُمَّ اعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسیلَهَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضیلَهَ وَالدَّرَجَهَ الْکَبیرَهَ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَقَنِّعْنی بِما رَزَقْتَنی، وَبارِکْ لی فیما آتَیْتَنی، وَاحْفَظْنی فی غَیْبَتی وَکُلِّ غائِب هُوَ لی، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَابْعَثْنی عَلَی الْایمانِ بِکَ، وَالتَّصْدیقِ بِرَسُولِکَ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد

ص: ۴۵

وَاسْاَلُـکَ خَیْرَ الْخَیْرِ رِضْوانَکَ وَالْجَنَّةَ، وَاعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ الشَرِّ سَخَطِکَ وَالنّارِ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآل مُحَمَّد وَاحْفَظْنی مِنْ کُلِّ مُصیبَهٔ، وَمِنْ کُلِّ بَلِیَّهٔ، وَمِنْ کُلِّ عُقُوبَهٔ، وَمِنْ کُلِّ فِتْنَهٔ وَمِنْ کُلِّ بَلاء، وَمِنْ کُلِّ شَرّ، وَمِنْ کُلِّ مَکْرُوه، وَمِنْ کُلِّ مُصیبَهٔ، وَمِنْ کُلِّ آفَهٔ، نَزَلَتْ اوْ تَنْزِلُ مِنَ السَّمآءِ اِلَی الْاَرْضِ فی هـذِهِ السّاعَهِٔ، وَفی هذِهِ اللَّیْلَهِٔ، وَفی هذَا الْیَوم، وَفی هذَا الشَّهْرِ، وَفی هذِهِ السَّنَهِٔ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد وَاقْسِمْ لی مِنْ کُلِّ سُرُور، وَمِنْ کُلِّ بَهْجَهٔ، وَمِنْ کُلِّ اسْتِقامَهٔ، وَمِنْ کُلِّ فَرَج، وَمِنْ کُلِّ عافِیَهٔ، وَمِنْ کُلِّ سَلامَهٔ، وَمِنْ کُلِّ کَرامَهٔ، وَمِنْ کُلِّ رِزْق واسِع حَلال طَیِّب، وَمِنْ کُلِّ نِعْمَهٔ وِمَنْ کُلِّ سَعَهٔ نَزَلَتْ اوْ تَنْزِلُ مِنَ

ص: ۴۶

السَّمآءِ الَی الْارْضِ فی هـذِهِ السّاعَـِهِٔ وَفی هـذِهِ اللّیْلَـهِٔ وَفی هـذَا الْیَوْمِ وَفی هـذَا الشَّهْرِ وَفی هذِهِ السَّنَهِٔ، اللّهُمَّ انْ کانَتْ ذُنُوبی قَدْ اخْلَقَتْ وَجْهی عِنْدَکَ، وَحالَتْ بَیْنی وَبَیْنَکَ، وَغَیَّرَتْ حالی عِنْدَکَ فَانّی اسْالُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ الَّذی لا یُطْفَأْ وَبِوَجْهِ مُحَمَّد حَبیبِکَ الْمُصْطَفی، وَبِوَجْهِ وَلِیِّکَ عَلِیّ الْمُرْتَضی، وَبِحَقِّ اوْلِیآئِکَ الَّذینَ انْتَجَبْتَهُمْ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآل مُحَمَّد، وَانْ تَغْفِرَ لی ما مَضی مِنْ ذُنُوبی، وَانْ تَعْصِمَنی فیما بَقِیَ مِنْ عُمْری، وَاعُوذُ بِکَ اللّهُمَّ انْ اعُودَ فی شَیْء مِنْ مَعاصیکَ ابَداً ما ابْقَیْتَنی حَتّی تَتَوَفّانی، وَانَا لَکَ مُطیعٌ وَانْتَ عَنّی راض، وَانْ تَخْتِمَ لی عَمَلی بِاحْسَنِهِ، وَتَجْعَلَ لی ثَوابَهُ الْجَنَّهَٔ، وَانْ تَفْعَلَ بی ما انْتَ اهْلُهُ یا اهْلَ التَّقْوی

ص: ۴۷

وَیا اهْلَ الْمَغْفِرَهًِْ، صَلِّ عَلی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد وَارْحِمْنی بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرّاحِمینَ.

اعمال روز بیست و پنجم

(روز نزول سوره هل أتی):

۱- روزه‌این روز مستحب است.

۲- انفاق و اطعام و صدقه به فقرا

۳- غسل و زیارت ائمه(ع) مخصوصاً خواندن زیارت جامعه کبیره

ص: ۴۸

دعا

اشاره

عوامل استجابت دعا

شرایط دعا کردن

ایام و زمان برای دعاهای خاص

زائر عزیز که دست نیاز و تضرع به درگاه احدیت دارد، نیکوست که به عوامل استجابت دعا، شرایط دعا کردن و زمان دعا توجه کرده تا حضرت حق عنایتی به خواسته‌هایش داشته و آنها را برآورده نماید.

الف: عوامل استجابت دعا

۱- طهارت

۲- وقت مخصوص(در بند ج توضیح داده می‌شود)

ص: ۴۹

۳- حالات مخصوص(موقع گریه و رقت قلب)

۴- نماز قبل از دعا

۵- گریه و تضرع

ب: شرایط دعا کردن

اشاره

- خضوع
- امیدواری
- شناخت خداوند
- اعتقاد به قدرت و علم خداوند
- اذن پروردگار
- دعای خیر کردن
- قطع امید از غیر خدا
- ستم نکردن به مال و آبروی دیگران
- عمل به وظیفه
- حضور قلب در دعا
- ستایش خداوند قبل از دعا
- ذکر اسامی مناسب خدا یا غفّار(برای آمرزش گناه) یا رزّاق(درخواست روزی) یا قهّار(برای غلبه بر دشمن) و ...

ص: ۵۰

- یادآوری نعمت های خوب خدا

- دعا درنهان

- اصرار بر دعا

- در نظر گرفتن عموم مردم

- دعای دسته جمعی

ایام و زمان برای دعاهای خاص

- شب و روز جمعه: برای توبه و طلب آمرزش

- آخر شب تا طلوع فجر، توبه و آمرزش

- بین الطلوعین: درخواست روزی

- سه شب قدر و ۲۳ رمضان و شب های احیا(شب اول رجب، نیمه شعبان، شب عید فطر، شب عید قربان) برای جمیع خواسته‌ها و عاقبت بخیری و آمرزش و درخواست تقدیر نیکو

- وقت ظهر: وقت زوال، درهای آسمان و بهشت باز است و حوائج بزرگ برآورده می‌شود.

- طلوع فجر تا طلوع آفتاب: هر که در این موقع نماز بخواند و هر درخواستی کند مستجاب می‌شود.

- روز عرفه: آمرزش گناه

ص: ۵۱

- در حالتهای خوش، موقع گریه و رقت قلب

- رفتن در مکان‌های دعا، مکان‌های شریف(زیر گنبد امام حسین(ع)، صحرای عرفات). (۱)

۱- تمام مباحث این فصل از کتاب المراقبات، آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی گرفته شده است.

ص: ۵۲

ص: ۵۳

فصل دوّم

مقدمات فقهی و اخلاقی حج در ایران

اشاره

ص: ۵۴

ص: ۵۵

شرکت در هر مراسم و ضیافتی، آداب و مقدماتی دارد که باید از سوی میهمانان و شرکت کنندگان رعایت شود و صد البته "حج" که شکوهمندترین مراسم میهمانی عالم است، آداب و مقدماتی دارد که می بایست از سوی زائران دقیقاً شناخته شده و عمل شود.

در همین باره امام صادق(ع) فرمود:

«من اراد الحج فتهیّأله».

هر کس سودای حج در سر دارد، خود را برای آن آماده سازد.

از این رو در این جا، توجه زائران محترم را به مقدمات و اموری که پیش از سفر، در ایران باید به آن پرداخته شده و تدارک شود، جلب می کنیم:

ص: ۵۶

۱- اصلاح نیت و اخلاص در عمل

از آنجایی که حج یکی از عبادات اسلامی است قصد قربت در پذیرش آن شرط است. امام صادق(ع) دراین زمینه می‌فرمایند: «اذا اردْتَ الحّجَ فَجَرِّد قَلْبَکَ لِلّهِ تَعالی مِنْ کُلِّ شاغِلٍ»

چون اراده حج کردی دل را از هر چه که از خدایت باز دارد برهنه ساز. (۱)

۲ تصحیح و بازشناسی وضو و غسل

در ابتدا ممکن است این سوال پیش بیاید که چرا حاجی باید نحوه وضو و غسل خود را مورد بازنگری قرار دهد؟ صحت و درستی بسیاری از اعمال حج، به انجام وضو و غسل صحیح بستگی دارد و هرگونه اشتباه و سهل انگاری در آنها، موجب بطلان اعمال و مناسک حج می شود.

از این رو زائران بیت الله الحرام باید برای آشنایی کامل با وضو و غسل صحیح و اطمینان از صحت و درستی آن ها به روحانی کاروان یا امام جماعت محل مراجعه کنند و کسب اطلاع نمایند.

۱- مصباح الشریعه، باب ۲۲، ص ۹۴۲.

ص: ۵۷

۳- بازخوانی و تصحیح نماز

اشاره

جایگاه نماز در مناسک و اعمال حج به گونه ای است که جای هیچ سوالی را در مورد ارتباط صحت نماز و حج باقی نمیگذارد. زائر بیت الله الحرام به ویژه آنان که برای نیابت در حج خود را آماده کرده اند، باید حتما از صحت نماز خود مطمئن شوند. برای این مهم اگرچه بهترین راه مراجعه به قاریان قرآن یا نوارهای آموزشی است، اما برای آشنایی زائران محترم با نحوه تلفظ و ادای بعضی از حروف و کلمات که تلفظ صحیح آنان، نقش مهمی در تصحیح نماز دارد، در این جا به شیوه تلفظ صحیح آنان اشاره شده است. در ضمن پس از نحوه تلفظ کلمات، سوره ها و اذکار نماز به ترتیب بیان شده است. زائران محترم می توانند نماز خود را نزد روحانی کاروان، امام جماعت یا قاریان قرآن قرائت کرده و اشکال های خود را در برگه ثبت نموده و نسبت به اصلاح آن اقدام نمایند.

ص: ۵۸

تلفظ عربی بعضی از حروف

از آنجایی که قبولی اعمال حج، منوط به صحت آن اعمال است و یکی از اعمال واجب حج، خواندن نماز طواف است و صحت نماز وابسته به قرائت صحیح اذکار، حمد و سوره است. لذا برآن شدیم تلفظ حروفی که در نماز، نیاز به توجه و دقّت دارد و تلفظ غلط آن، سبب بطلان نماز می‌شود را با شکل و توضیح ساده بیان نماییم. انشاءالله که با تمرین و استماع نوار حمد وسوره و دقت در تصاویر ذیل، در تصحیح حمد و سوره خود موفق شوید.

تلفظ «ض»: کنار یک سمت زبان با دندانهای آسیای بالا(دندانهای چپ یا راست) برخورد کرده و پرحجم(تفخیم) تلفظ می‌شود.

تلفظ حرف «ض»

مانند «ضَالّینَ»

ص: ۵۹

تلفظ «ص»: سرزبان با پشت دندانهای ثنایای زیرین برخورد کرده و کناره‌های زبان قدری به سمت بالا متمایل می‌شود و نباید در تلفظ آن، صدای صوت شنیده شود.

تلفظ حرف «ص»

مانند «صِراطَ»

تلفظ «ظ»: نوک زبان با پشت دندانهای ثنایای بالائی برخورد کرده و به حالت تفخیم ادا می‌شود.

تلفظ حرف «ظ»

مانند «العظیم»

ص: ۶۰

تلفظ «ق»: همانند تلفظ در فارسی است و فقط انتهای زبان به سمت کام بالا گرایش می‌یابد.

تلفظ حرف «ق»

مانند «قُلْ»

تلفظ «ذ»: مانند تلفظ(ث) می‌باشد و فقط در حرف(ذ) نوک زبان قدری جلوتر می‌آید و قسمت عقب‌تر از تیزی زبان به دندانهای ثنایای بالا برخورد می‌کند.

تلفظ حرف «ذ»

مانند «وَالَّذِین»

ص: ۶۱

تلفظ «ط»: روی سرزبان با برآمدگی کام بالا(سقف دهان) برخورد کرده و با کمی فشار هوا تلفظ می‌شود و قویترین حرف زبان عربی است(ازجهت تلفظ).

تلفظ حرف «ط»

مانند «صراط»

تلفظ «ك»: همانند تلفظ در فارسی است و هنگام تلفط انتهای زبان به سمت کام بالا می‌رود.

تلفظ حرف «ك»

مانند «كفواً»

ص: ۶۲

مخارج حروف حلقی

تلفظ «ع»: از انتهای حلق و با گرفتگی خاص و آزاد شدن هوا از حنجره تلفظ می‌شود.

تلفظ «غ»: به بیان ساده مانند غرغره کردن آب در گلو می‌باشد و در تلفظ، انتهای زبان به سمت حلق گرایش می‌یابد.

تلفظ «ح»: با فشردگی از انتهای حلق تلفظ می‌شود. تلفظ(ح) را معمولًا هنگام سرفه کردن می‌توان شنید.

حمدوسوره و ذکرهای واجب در نمازوحج

لَبَّیکَ اللّهُمَّ لَبَّیک، لَبَّیکَ لا شَریکَ لَکَ لَبَّیک انَّ الحَمْدَ و النِّعْمَۀَ لَکَ و الْمُلْکَ لا شَریکَ لَکَ لَبیکَ

ص: ۶۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ* الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ* إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ* اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ* صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ*

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* اللَّهُ الصَّمَدُ* لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ* وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*

ذکر رکوع: سُبحانَ رَبِّی الْعظیم وَ بِحَمْدهْ

ذکر سجده: سُبْحانَ رَبِّی اْلَاعْلی وَ بِحمدِهْ

تشهد: الْحَمْدُ لِله أَشْهَدُ انْ لا الهَ الَّا الله وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه و أَشْهَدُ انَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ و رَسُولُه اللّهُمَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّد

ص: ۶۴

سلام: السَّلامُ عَلَیْکَ أیُّها النَّبیُّ وَ رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتُه

السَّلامُ عَلَیْنا وَ عَلی عِبادِ اللهِ الصّالِحین

السَّلامُ عَلَیْکم وُ رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتُه

۴- تعیین مرجع تقلید

یکی دیگر از اموری که زائران بیت‌الله الحرام بایـد در ایران به آن بپردازنـد، تعیین مرجع تقلیـد است. چنـانچه زائر خـانه خـدا هنوز مرجع تقلیدی ندارد و یا مرجع او از دنیا رفته و هنوز مرجعی انتخاب نکرده است، باید هر چه سریعتر به این مهم اقدام نموده و مرجع خویش را معین کنـد چرا که جزئیـات اعمـال حـج بعضاً با اختلاف فتاوی مراجع عظام همراه است و زائر، برای انجامِ عملِ صـحیح، باید به نظر مرجع خود عمل نماید.

۵ تعیین تکلیف حج واجب و حج نیابی

گاهی اوقات کسی به قصد حج نیابتی ثبت نام کرده و می‌خواهد به حج بیاید، درحالی که نمی تواند

ص: ۶۵

نیابت کنـد و نیابتش باطل است و بایـد حـج را برای خود به جا آورد. برخی مواقع نیز به قصـد انجام حج واجب برای خود سـفر می کند درحالی که مستطیع نیست و حج بر او واجب نشده است.

برای اینکه زائر از وجوب حـج یا امکان نیابت مطمئن شود بایـد اولا در جلسات آموزشـی احکام حـج شـرکت کنـد و برای اطمینان بیشتر می توانـد پس از اتمام جلسه آموزشـی، شـرایط خود را برای روحانی کاروان توضـیح دهـد. ثانیا محدود افرادی که قصد حج نیابتی دارنـد و به ویژه قبلا به حـج نیامـده انـد یا حمـد و سوره آنها صـحیح نیست حتما به روحانی کاروان مراجعه کرده و از امکان انجام حج نیابتی مطلع شوند.

۶ حسابرسی اموال

هزینه‌ای که در حـج صـرف می شود بایـد حلال باشـد؛ زیرا طواف و نماز در لباسـی که حلال نباشد باطل است. امام محمد باقر(ع) می فرماید:

«لایقبل الله عزّ و جلّ حجاً ولا عمرةً من مال

ص: ۶۶

الحرام» (۱)

: خداونـد حج و عمره ای که مخارجش از مال حرام تامین شود را نمی پذیرد. حج با مالی که از راه نامشـروع به دست آمده باشد و یـا حتی از راه حلال بـدست آمـده ولی خمس وزکات آن پرداخت نشـده باشـد، باطل است و پـذیرفته نیست. امام باقر(ع) در جای دیگر می فرمایـد: هرکس که از چهار طریق مال و ثروت به دست آورد، چهار عمل از او پـذیرفته نخواهد شد، آن که از طریق غش در معـامله و ربا و خیانت و سـرقت کسب مال کنـد، زکات و صـدقه و حـج و عمره او در پیشـگاه حق قبول نمی شود. (۲) پس زائر بیت‌الله‌الحرام پیش از حج، باید از حلال بودن مال خود و هزینه ای که برای حج پرداخته اطمینان حاصل نماید.

۷- وصیت کردن

از آن جایی که حج، سیرالی الله است، باید با آزادی و رها شدن از وابستگی ها و تعلقات مادی، روح را

۱- امالی شیخ صدوق، ص ۴۴۲

۲- همان.

ص: ۶۷

برای پرواز آماده کرد لذا تهیه و تنظیم یک وصیت نامه جامع نسبت به حق و حقوق دیگران، گام مؤثری در رسیدن به معنای واقعی حج است. لازم به ذکر است که وصیت، نشانه یاد قیامت و راهی برای جبران کارهایی است که انجام نشده وبه تاخیر افتاده است.

۸- طلب حلالیت

زائر خانه خـدا بایـد از والدین، خویشاوندان، همسایگان، دوسـتان، همکاران و حتی ارباب رجوع محل کار خود حلالیت بطلبد، چه بسـا که در ارتبـاط بـا آنها ظلم و سـتمی شـده و حقوقشان را ضایع کرده باشـد و چنانچه به عِرض و آبروی آنان لطمه‌ای وارد کرده باشـد معـذرت خواهی و طلب حلالیت لازم است. یادمان باشـد که آه دیگران و حقوق و دِین آنها نبایـد بر گردن حاجی سـنگینی کند.

۹- حسن خلق

از ضرورت‌های این سفر اخلاق نیک است. چنانچه شخصی در خود بعضی از صفات ناپسند را سراغ دارد

ص: ۶۸

بـایستی پیش از سـفر در رفع آن بکوشـد و هم چنین در تقـویت صـفات پسـندیده، چـون گـذشت، ایثـار، همکـاری، صبروتحمـل، دسـتگیری از زیردست و کمک به سالمنـدان در روح و روان خویش کوشا باشـد. (۱) پیـامبر اکرم(ص) در رابطه بـا حسن خلق می فرماید: صاحبان اخلاق حسنه طعمه آتش جهنم نمی شوند (۲). امام باقر(ع) نیز در همین باره می فرماید: اعتنا نمی شود به کسی که قصد خانه حق کرده در حالی که در او سه خصـلت نیست: ورعی که او را از معاصی باز دارد، حلمی که او را بر غضبش چیره سازد و رفتار خوش با کسانی که همسفر اویند (۳).

۱۰- صدقه دادن

یکی از مواردی که از بلایا و حوادث ناگهانی جلوگیری می‌کند صدقه دادن است. زائر خانه خدا نیز از این امر نباید غفلت ورزد.

۱- مصباح الشریعه، باب ۲۲، ص ۱۴۲

۲- اصول کافی، ج ۲

۳- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۱۲۱.

ص: ۶۹

۱۱- نماز و دعای پیش از سفر

پیامبر اکرم(ص) می‌فرمایند: بهترین چیزی که مسافر برای خانواده‌اش می‌گذارد این است که هنگام خارج شدن از خانه دو رکعت نماز بخواند سپس این دعا را تلاوت کند:

«اللّهم انّی اسْتَودِعُکَ نَفسی و اهلی و مالی و ذُرّیّتی و دنیایَ و آخِرَتی و امانَتی و خاتِمهَ عَمَلی»:

بارخدایا خود و خاندانم، مال و فرزندانم، دنیا و آخرتم و امانت و پایان کارم را به تو می‌سپارم.

۱۲- غسل

مستحب است: پیش از سفر غسل کند و این دعا را بخواند:

بِسْمِ الله وَ باللهِ وَلاحَولَ وَلاقُوّةَ الّا بِاللهِ و عَلی مِلّةِ رَسُولِ الله و الصّادقین عَنِ الله صَلَواتُ الله عَلَیهم اجمعین اللّهُم طَهِّرْ به قَلبی، و اشْرَحْ بِهِ صدری، و نَوِّرْ بِهِ قَبری، اللّهم اجْعَلْهُ لی نوراً و طهوراً و حِرزاً و شِفاءً مِنْ کُلِّ داءٍ وَآفَةٍ و عاهَةٍ و سُوءٍ مِمّا اخافُ و احْذَرُ و طَهِّرْ قَلبی و جوارِحی و مُخّی و عَصَبی و ما اَقَلَّت

ص: ۷۰

الارضُ مِنّی، اللّهم اجْعَلْهُ لی شاهداً یومَ حاجتی و فَقری و فاقَتی و الَیکَ یا رَبِّ العالمین انّکَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر (۱) .

۱۳- خواندن قرآن

در روایت است که به هنگام ترک خانه سوره های حمد وچهار قل و قدر و آیهٔالکرسی را بخواند و پس از آن این دعا:

«اللّهُمَ احْفَظنی و احْفَظْ ما مَعی و سَلِّمْنی و سَلَّمْ ما مَعی و بَلِّغْنی و بَلِّغْ ما مَعی، بِبَلاغِکَ الحَسَنِ الجَمیل»، (۲)

بارخدایا، مرا و همراهان مرا حفظ کن و بسلامت بدار و به نیکوترین وجه به مقصد برسان.

وامام صادق(ع) فرمودند: موقع خروج از منزل به قصد حج یا عمره این دعا را بخوان:

«لاالهَ الّا الله الْحَلیمُ الْکَریم، لا اله الّا اللهُ العَلیُّ العَظیم، سُبْحانَ

۱- وسایل الشیعه، ج ۸، ص ۲۷۵

۲- هدایهٔ السالک، ج ۱، ص ۳۴.

ص: ۷۱

اللهِ رَبِّ السَّمواتِ السَّبعِ و رَبِّ الارَضین السَّبْعِ و رَبِّ الْعَرشِ العَظیمِ و الْحَمدُ للهِ رَبِّ الْعالَمین (۱) .

۱۴- دعای سفر

از امام رضا(ع) روایت شده که فرمودند:

عَلَیْکَ بِکَثرهْ الْاسِتغفارِ و التَّسبیحِ و التهلیل و التَّکبیرِ و الصَّلاهْ عَلی مُحَّمدٍ و آلهِ (۲)

مسافر در حال سفر و طی مسیر، بسیار استغفار کند و بسیار تسبیح و تهلیل(لااله الاالله) و تکبیر بگوید و بر محمد و خاندانش صلوات بفرستد.

مناسک آگاهانه (معرفی چند کتاب مفید)

ازآن‌جایی که آگاهی و شناختِ در هر کار و عملی موجب انجام صحیح و درست آن عمل و استفاده کامل و مطلوب از آن است، شناخت دقیق معارف و اسرار حج نیز در انجام یک حج مقبول و رضایت‌بخش سهم بسزایی دارد. از این رو در این

۱- مستدرک الوسایل، ج ۸ع ص ۱۲۲

۲- مستدرک الوسایل، ج ۸، ص ۱۳۹.

ص: ۷۲

جا، گلچینی از صدها کتب مفید و ارزنده ای که در موضوع حج منتشر شده، جهت استفاده و شناخت بیش تر زائران محترم معرفی و توصیه می شود. امید است زائران با مطالعه این کتابها از آموزه های معنوی حج بهره مند شوند: (۱) آیین وهابیت/ آیة الله جعفر سبحانی

آثار اسلامی مکه و مدینه/ حجة الاسلام والمسلمین رسول جعفریان

ابعاد سیاسی اجتماعی حج/ حجة الاسلام والمسلمین محمدتقی رهبر

برکات سرزمین وحی/ آیة الله محمد محمدی ری‌شهری

جرعه‌ای از صهبای حج/ آیة الله جوادی آملی

۱- زائران محترم می توانند با مراجعه به مدیران محترم کاروان ها از سهمیه بن کتاب خود استفاده نموده و کتابهای مربوط را از طریق مدیر کاروان تهیه نمایند.

ص: ۷۳

حج در اندیشه اسلامی/ حجةالاسلام والمسلمین سید علی قاضی عسکر

حج عارفان/ حجة الاسلام رحیم کارگر

حج/ حجة الاسلام والمسلمین محسن قرائتی

حج نماز بزرگ/ آقای حداد عادل

در حریم کعبه/ دکتر محمدباقر حجتی

روح حج/ حجة الاسلام والمسلمین جواد محدثی

شیعه شناسی و پاسخ به شبهات/ علی‌اصغر رضوانی

عرشیان/ سید جعفر شهیدی

فلسفه و اسرار حج/ محمد امامی خوانساری

مناسک حج/ حجة الاسلام والمسلمین محمد حسین فلاح زاده

ص: ۷۴

ص: ۷۵

فصل سوم آداب معاشرت

اشاره

اخلاق معاشرت

معیار معاشرت

ص: ۷۶

ص: ۷۷

اخلاق معاشرت

از آن جایی که این سفرِ الهی- معنوی، اجتماعی است و از اهداف بالنده آن ایجاد ارتباط با همنوعان و هم کیشان می‌باشد آداب و اخلاق معاشرت در سایه فرهنگ اسلامی در این جایگاه، تلألویی خاص، می‌یابد. لذا در این فصل با الهام از کلام مصومین به فرازهایی از اخلاق معاشرت پرداخته می‌شود و انتظار می‌رود:

۱- زائران محترم ضمن دقت در تأثیر فوق العاده معاشرت با دیگران، در شکل گیری بیشتر شخصیت فردی، اجتماعی و دینی خود گام مؤثری بردارند.

ص: ۷۸

۲- در معاشرت با دیگران همواره این اصل را مد نظر داشته که آنچه برای خود می‌پسندند برای دیگران نیز بپسندند.

۳- در اختلافات اجتماعی میان مسلمانان بی تفاوت نباشند و برای حل اختلاف پیش قدم شوند.

حقیقتاً ارتباط و معاشرت سازنده با دیگران یکی از مهم‌ترین و اصلی ترین نیازهای روحی و روانی انسان است و به همین جهت است که بسیاری از فیلسوفان انسان را مدنی‌بالطبع دانسته‌اند.

معیار معاشرت

اشاره

مولی الموحدین امام علی(ع) معیار معاشرت را در سفارش به فرزند گرامی‌اش امام حسن مجتبی(ع) چنین مطرح می‌نماید:

یـا بُنَیَّ اجْعَـلْ نَفْسَـکَ میزانـاً فیمـا بَیْنَکَ وَ بَیْنَ غیرِکَ فَاحْبِبْ لغیرِکَ ما تُحِبُّ لِنَفْسکَ وَ اکْرَهْ لَهُ ما تَکْرَهُ لَها، ولاتَظْلِمْ کَما لاتُحِبُّ انْ تُظْلَمَ وَ احْسِنْ کَما تُحِبُّ انْ یُحْسَنَ الَیکَ وَاسْتَقْبِحْ مِنْ نَفْسکَ ما

ص: ۷۹

تَسْتَقْبِحُهُ مِنْ غَیرِکَ وَ ارْضَ مِنَ النّاسِ بِما تَرضاهُ لَهُمْ مِنْ نَفْسِکَ وَ لاتَقُلْ ما لاتَعْلَمُ وَ انْ قَلَّ ما تَعْلَمُ وَ لاتَقُلْ ما تُحِبُّ انْ یُقالَ لَکَ. (۱)

پسرم! خود را میان خویش و دیگری میزانی قرار بده، پس آنچه برای خود دوست می‌داری برای دیگران نیز دوست بدار. و آن چه را که برای خود نمی‌پسندی برای دیگران هم نپسند. و ستم مکن، چنانکه دوست نداری بر تو ستم شود. و نیکی کن چنانکه دوست می‌داری به تو نیکی کنند. و آن چه برای دیگران زشت می‌بینی برای خود زشت بدان و برای مردم چیزی را رضایت بده که برای خود می‌پسندی و به دیگران نگو، آن چه را شنیدن آن را دوست نداری. و نگو آن چه را نمی‌دانی، هر چند اندک است آن چه را که می‌دانی. و نگو آن چه را که دوست نداری، دیگران به تو گویند.

این قانونی است که حضرت به عنوان ملاک و معیار عام برای اخلاق اجتماعی مطرح می‌نمایند. و

۱- نهج البلاغه/ نامه ۳۱/ ترجمه محمد دشتی/ ص ۵۲۶.

ص: ۸۰

بهترین و کاملترین معیار برای برخوردهای اجتماعی اعم از برخورد با خویشان و نزدیکان و همسفران می‌باشد. واقعاً توقع نابجایی است که از دیگران انتظار داشته باشیم به ما احترام کنند. از ما بدگویی ننمایند. در زندگی و حریم خصوصی ما وارد نشوند و حتی ما را به خود ترجیح دهند، در حالی که ما خود را در برابر آنان ملتزم به رعایت هیچ کدام ندانیم!!! پس باید آنچه را که بر خود نمی‌پسندیم بر دیگران نپسندیم. (۱) برخی از خصلت‌های اخلاقی که در زندگی اجتماعی بخصوص در سفر نمود بارزی دارد عبارتند از:

۱- اهتمام ورزیدن به کار مردم

تأکید دائمی اسلام این است که مسلمانان همواره باید دغدغه دیگران را داشته باشند و نسبت به همنوعان خویش احساس تکلیف کنند

۱- پند جاوید/ محمدتقی مصباح یزدی/ ج ۱/ ص ۲۰

ص: ۸۱

چنانچه حضرت ختمی مرتبت می‌فرماید:

الْخَلْقُ کُلُّهم عیالُ الله فَاحَبُّ الخلقِ الَی الله احْسَنُ النّاسِ الی عَیالِهِ. (۱)

مردمان همگی، عیال خداوندند، پس محبوترین افراد نزد خداوند، نیکوترین‌شان نسبت به عیال خداوند است و در جایی دیگر می‌فرماید:

التَّودُّدُ الَی النّاسِ نِصْفُ الایمان (۲)

محبت نسبت به مردم، نصف ایمان است.

این کلام ذیل از پیامبر اکرم(ص) بیانگر اهمیت خدمت به مردم در اسلام است و آن را از اعتکاف و عبادت یک ماهه نزد خداوند ارجمندتر می‌داند.

عوُن الْعَبدِ اخاهُ یَومَاً خَیرٌ مِنْ اعْتکافِهِ شَهْرَاً:

کمک کردن بنده به برادرش، یک روز، بهتر از اعتکاف یک ماه است. (۳)

۱- تاریخ یعقوبی/ ج ۲/ ص ۱۰۵

۲- همان/ ۱۰۸

۳- کنزالعمّال/ ج ۳/ ص ۴۱۵/ ح ۷۲۱۱

ص: ۸۲

شایـان ذکر است دین مبین اسـلام که بطور عـام اهتمـام به امور خلق را مطرح می‌کنـد، همت گماردن به مسائل و امور مسـلمانان را بطور خاص مورد تأکید قرار می‌دهد همانطور که پیامبر رحمت ۶ می‌فرمایند

: مَنْ اصْبَحَ لایَهْتَمَّ بِامُورِ الْمُسْلمین فَلَیْسَ بِمُسْلم (۱)

کسـی که صبح کند و به امور مسلمانان اهتمام نورزد، مسلمان نیست. لذا از اوجب وظایف مسلمین، دغدغه هم نوع داشتن و در غم و شادی او شریک بودن، در رتق و فتق امور او تلاش کردن می‌باشد.

پر واضـح است که کمـک به مردم فقط در مسائل مادی و رفاهی خلاصه نمی‌شود بلکه اعم از مسائل مادی و معنوی است و آنانکه در جهت هدایت روحی و معنوی مردم هم، تلاش می‌کنند، رضایت حق را بدست آورده‌اند.

۱- اصول کافی/ ج ۴/ کتاب کفر و الایمان/ باب الاهتمام فی امور المسلمین/ ح ۱

ص: ۸۳

۲- برآورده کردن نیازهای مردم

یکی دیگر از وظایف اخلاقی ما در جامعه، رفع نیاز دوستان و خویشان است و چه نیکوست زائران حریم الهی بدانند که امام صادق(ع) فرمود:

لَقضاءُ حاجَةِ إِمْرءٍ مُؤْمِنٍ احَبَ‌الَی الله مِنْ عِشْرین حَجَّةً کُلَّ حَجَةٍ یُنْفِقُ فیها صاحبُها مِأتهٔ الْفٍ. (۱)

امام صادق(ع) فرمود: رفع نیاز از یک مسلمان و برآورده ساختن حاجت او، نه تنها اجر و پاداشی بالاتر و برتر از بیست حج، که هر کدام همراه با انفاق هزاران دینار در راه خدا باشد دارد، بلکه از محبوترین کارها نزد خداوند به حساب می‌آید.

افزون بر این، در روایات از مسلمانان خواسته شده که به محض اطلاع از نیاز یک مؤمن، در صورت امکان در رفع نیازش پیشقدم شده و حتی اجازه ندهد که آن فرد، نیازش را به زبان آورد. چنانچه می‌فرماید:

اذا عَلِمَ الرَّجل انَّ اخاهُ المُؤْمن مُحْتاجٌ

۱- اصول کافی ج ۲/ کتاب ایمان و کفر/ باب السعی فی حاجهٔ المؤمن/ ح ۴

ص: ۸۴

فَلَمْ یُعْطِهِ شَیْئاً حَتّی سَأَلَهُ ثُمَّ اعْطاهُ لَمْ یُؤْجَرْ عَلیه (۱)،

و حتی اگر کسی خودش قادر نیست نیاز برادر مسلمانش را برآورده کند ولی می‌تواند از اعتبار و آبروی خود مایه بگذارد اخلاقاً باید چنین کند و باید از هر راهی که می‌داند و می‌تواند در جهت رفع نیاز برادر مسلمانش کوشش کند هر چند که کوشش او هم به جایی نرسد. امام رضا(ع) در این زمینه می‌فرماید:

انَّ لِلّهِ عِباداً فی الارض یَسْعَونَ فی حَوائِجِ النّاس، هُم الآمَنُونَ یَومَ القیامهِٔ وَ مَنْ ادْخَلَ عَلی مُؤمنٍ سُروراً فَرَّحَ اللّهُ قَلبَهُ یَومَ القیامهِٔ (۲)

خداوند را در روی زمین بندگانی ا ست که در برآورده ساختن نیازهای مردم تلاش می‌کنند اینان روز قیامت درامانند، هر کس که مؤمنی را شاد نماید، خداوند در روز قیامت دل او را شاد می‌کند.

۱- بحارالانوار/ ج ۷۱/ ص ۳۱۲/ ح ۳۱۲

۲- اصول کافی ج ۲/ کتاب ایمان و کفر/ باب السعی فی حاجهٔ المؤمن/ ح ۲

ص: ۸۵

۳- ایجاد دوستی و الفت میان مردم

یکی از بهترین و مطلوبترین اخلاقیات اجتماعی، ایجاد مودّت و دوستی میان مردم است بـدون تردید در زندگی اجتماعی بخصوص در سـفر، کـدورتها و ناراحتی‌هایی میان افراد پیش می‌آیـد افراد بر سـر مسائلی کاملًا جزئی با یکدیگر اختلاف پیدا می‌کنند و همین اختلافـات جزئی گـاهی بـاعث غفلـت می‌شـود و گناهـان دیگری را چـون غیبت، تهمت، فحاشـی و ... را در پی‌دارد. اینجـاست که اصلاح میان مردم، جایگاه خویش را می یابد و بخاطر ارزش آن است که امام صادق(ع) می‌فرماید:

صَدَقَةٌ یُحِبُّها اللهُ اصلاحُ بینِ النّاسِ اذا تَفاسَدوُا وَ تَقارَبُ بَینِهُم اذا تَباعَدوا. (۱)

اصلاح اختلافات میان مردم و نزدیک کردن آنان به یکدیگر زمانی که بینشان تفرقه و جدایی است، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد.

۱- اصول کافی/ ج ۲/ باب اصلاح بین النّاس/ ح ۱

ص: ۸۶

شایسته و نیکوست که زائران حرم الهی و حرم نبوی بدانند اصلاح بین دوستان و همسفران اطاعت از خدا و پیامبرش است. چنانچه حضرت حق، خود می‌فرماید:

(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَصْلِحُوا ذاتَ بَيْنِكُمْ وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) (۱)

پس تقوا پیشه کنید و خصومتهایی را که میان شماست آشتی دهید(اصلاح کنید) و خدا و پیامبرش را اطاعت کنید اگر ایمان دارید.

در نامه حضرت امیر(ع) به فرزندانش امام حسن(ع) و امام حسین(ع) آمده است که فرمودند:

فَانّی سَمِعْتُ جَدَّکُما صَلّی اللهُ عَلیه وَ آله یَقُول: صلاحُ ذاتِ البَینِ افْضَلُ مِنْ عامَةِ الصَّلاةِ وَ الصّیام (۲)

من از جدّ شما شنیدم که فرمودند: آشتی دادن میان مردم از نماز و روزه یکسال بهتر است.

۱- انفال/ ۱

۲- نهج البلاغه/ نامه ۴۷/ ص ۵۵۸ ترجمه محمد دشتی

ص: ۸۷

۴- خوشرویی و حسن خلق

از دیگر سجایا و اخلاقیات اجتماعی حسن خلق است. حسن خلق بهترین کلید برای گشودن دلهاست. کلام ملایم، رفتار نیکو، گفتار مؤدبانه و جاذبه دار و تحمل و بردباری و خندان بودن همه از مظاهر حسن خلق است. خوش‌رویی و خوش‌خلقی و لبخند و تبسم از ویژگیهای بارز نبی اکرم اسلام(ص) است. قرآن می‌فرماید:(وَ إِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظِیمٍ) (۱)

خوش‌رویی و تبسم سبب شادی بخشیدن به دیگران و زدودن غم و اندوه از دل و رویشان می‌باشد. این کار پاداشی بس عظیم نزد خدای مهربان دارد. چنانچه صادق آل عبا(ع) می‌فرماید:

مَنْ اخَذَ مِنْ وَجْهِ اخیهِ الْمُؤمن قَذاةً کَتَبَ اللهُ لَهُ عَشْرَ حَسَناتٍ (۲)

۱- قلم/ ۴

۲- اصول کافی/ ج ۲/ ص ۲۰۰

ص: ۸۸

کسی که از چهره برادر دینی‌اش رنج و اندوهی را بزداید خداوند به پاداش آن، ده حسنه در نامه اعمالش می‌نویسد.

و حضرتش در جای دیگر می‌فرماید:

ایُّما مُسْلم لَقِیَ مُسْلِماً فَسَّرَهُ سَرَّهُ اللهُ عَزّ وَ جَلّ (۱)

هر مسلمانی که با مسلمانی دیدار کند و در برخورد، او را شادمان سازد، خدای متعال نیز او را خوشحال و مسرور خواهد ساخت.

خوش‌گویی هم در همین جایگاه است که در برخورد با دیگران زبانی نرم و شیرین و ملاطفت آمیز داشته باشیم نه این که با زبانی گزنده و تلخ و رویی عبوس و چهره‌ای درهم با مردم مواجه شویم. در این باره امیر المؤمنین(ع) می‌فرماید:

اجْمِلُوا فی الخِطاب تَسْمَعُوا جَمیلَ الْجَواب

زیبا خطاب کنید تا جواب زیبا بشنوید. (۲)

۱- همان/ ص ۱۹۲

۲- غررالحکم/ ج ۱/ ۱۳۹

ص: ۸۹

۵- عفو و گذشت

از دیگر موارد اخلاق کاربردی، عفو و گذشت و چشم‌پوشی از خطای دیگران است. کینه توزی ویژه روحهای حقیر و همتهای پایین است. عفو و گذشت پل ارتباط بین مردمان و ایجاد محبت در قلوب آنان است که به همراه خود برای فاعل نیز لذت روحی به ارمغان می‌آورد و بحقّ گفته‌اند که در عفو لذتی است که در انتقام نیست.

اهمیت عفو و گذشت در ارتباطات اجتماعی آن قدر زیاد است که زینت عبادت کنندگان، امام سجاد(ع) برای تأکید این مهم در دعای مکارم اخلاق چنین می‌فرماید:

خداوندا:

مرا ثابت قدم و استوار گردان تا با ناخالصان و دغلها، خیرخواهانه برخورد کنم و هر کس از من دوری گزید، به او نیکی کنم، و به کسی که مرا محروم کرده، بذل و عطا کنم و با آن که با من

ص: ۹۰

قطع رابطه کرده بپیوندم و کسی را که غیبت مرا کرده به خوبی یاد کنم و توفقیقم ده که نیکی را سپاسگزار باشم و از بدی چشم پوشم و درگذرم. (۱) و همچنین حضرت در دعای ۳۹ در بحث عفو و بخشش می‌فرماید:

بارالها، هر بنده‌ای که درباره‌ام حرامی مرتکب شده یا پرده حرمتی را از من دریده، یا در حال حیات، حقّم بر عهده‌اش مانده پس او را نسبت به ستمی که بر من روا داشته ببخش و در حقّی که از من ضایع کرده درگذر و درباره آن‌چه نسبت به من انجام داده سرزنش مفرما و به خاطر آزاری که به من رسانده، رسوایش مگردان.

و این گذشتن را که در عفو ایشان به کار برده‌ام پاکیزه‌ترین صدقات قرار ده و مرا در برابر گذشت از ایشان به عفوت پاداش ده تا هر یک از ما به سبب فضل تو نیک بخت گردد.

۱- صحیفه سجادیه/ دعای ۲۰

ص: ۹۱

و این است راه و رسم معاشرت سیدالساجدین، گلبرگهای هدایت نبوی در سایه‌سار فرهنگ دینی و الهی.

۶- کنترل خشم

خشم و غضب بر هم زننده تعادل روحی انسان است اگرچه به ظاهر یک اخلاق فردی به نظر می‌رسد لیکن آنگاه که آتش خشم شعله‌ور گردد می‌تواند ویرانی‌ها و خسارت‌های بزرگی به بار آورد. لذاست که مهار آن جزء روابط و خلقیات اجتماعی محسوب می‌شود.

متاسفانه برخی از مردم موقع عصبانی شدن، کنترل خود را از دست داده و به هر کاری دست می‌زنند تا التهاب نفس خویش را فروکش نمایند.

از جمله آن فحاشی، تهمت و ... می‌باشد. حضرت علی(ع) می‌فرماید:

اکْظِمْ الْغَیظَ عِنْدَ الْغَضَب و تَجاوَزْ مَعَ الدَّولَهْ تَکُنْ لَکَ الْعاقبهْ (۱)

۱- غررالحکم/ ج ۲/ ص ۱۹۷

ص: ۹۲

هنگام غضب، خشم خود را فروکش کن و هنگام قدرت درگذر، در این صورت، عاقبت خوشی در انتظار توست.

۷- طمأنینه در برابر مشکلات

یکی دیگر از خلقیات فردی که دامنه آثارش بیشتر از خود فرد در اطرافیان به منصه ظهور می‌نشیند آرامش داشتن در برابر مشکلات و سختی‌هاست. روحیات افراد در مواجهه با مشکل متفاوت است. برخی چون دریایی آرام و بی تلاطم و برخی چون رودی پر از موج پر تلاطم و پر سر و صدایند و در اثر این اضطراب، هم خود، دچار نگرانی شده و هم به دیگران انتقال استرس می‌نمایند. لذا باید کوشید تا با حفظ آرامش و بررسی جنبه‌های گوناگون قضیه، راه حل مناسب یافت. چنانچه مولای متقیان امام علی(ع) می‌فرمایند:

کَمْ مِنْ صَعْبٍ تَسْهَلُ بالرِّفق (۱)

۱- همان/ ج ۴/ ص ۵۵۱

ص: ۹۳

چه بسیار دشواری‌هایی که با آرامش آسان می‌شود.

پس در برابر سختی‌های سفر و مشکلات راه نباید بی‌قراری نمود و اظهار ناراحتی کرد.

سخن از اخلاق معاشرت بسیار است اما به همین بسنده کرده و امید که زائران عزیز با کاربردی کردن اخلاق، سفری شیرین و پربارِ معنوی را، برای خود به ارمغان آورند و در طی کردن پله‌های رشد و تعالی موفق گردند. چرا که رعایت هر یک از این موارد، صعود از نردبان رشد و رسیدن به ملکوت است.

ص: ۹۴

ص: ۹۵

فصل‌چهارم

درمدینه منوره

اعمال و آداب مدینه منوره

ص: ۹۶

اعمال روز ورود

۱. آماده شدن برای زیارت

* غسل زیارت. و موقع غسل بخواند:

بسم الله و بالله، اللهّم اجْعَلْهُ نُوراً و طَهوراً و حِرزاً و شِفاءً من کُلِّ داءٍ وسُقْمٍ و آفَةٍ

وعاهَةٍ اللّهمَّ طَهِّرْ قَلبی وَ اشْرَحْ بِهِ صَدْری و سَهِّلْ لی بِهِ امْری

.(می توان یک غسل را به نیت ورود به مسجدالنبی و زیارت پیامبر(ص) و زیارت ائمه بقیع(ع) و زیارت حضرت زهرا(س) انجام داد).

ص: ۹۷

پوشیدن لباس پاکیزه.

هنگام حرکت قدم‌های آهسته برداشتن، با وقار و خضوع و خشوع حرکت کردن، سر به زیرانداختن، ترک کلمات بیهوده.

با ذکر تسبیح و حمد و ستایش خدا حرکت نمودن، زیاد صلوات فرستادن.

موقع ورود به حرم، اذن دخول خواستن، سعی در تحصیل رقت قلب، آمادگی روحی پیدا کردن، آنگاه دخول.

دخول با پای راست و خروج با پای چپ

حفظ حالت خضوع و خشوع در تمام مراحل زیارت.

گفتن ۱۰۰ مرتبه الله اکبر

خواندن زیارت نامه با حضور قلب

ص: ۹۸

۲. زیارت حضرت رسول ۹

پیامبر اکرم(ص) فرمودند: کسی که مرا زیارت کند من در روز قیامت اورا شفاعت می‌کنم. (۱) پس هرگاه به مدینهٔالرّسول وارد شدی، پس از غسل زیارت اذن دخول بخوان:

«اللّهُمَّ انّی وَقَفْتُ عَلی باب مِنْ ابْوابِ بُیُوتِ نَبِیّکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَقَدْ مَنَعْتَ النّاسَ أنْ یَدْخُلُوا إلّا بِإذْنِهِ، فَقُلْتَ: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لا تَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِیّ إلّا أنْ یُؤْذَنَ لَکُمْ»، اللّهُمَّ إنّی أَعْتَقِدُ حُرْمَةَ صاحِبِ هذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِیفِ فِیغَیْبَتِهِ، کماأَعْتَقِدُها فِی حَضْرَتِهِ، وَاعْلَمُ أَنَّ رَسُولَکَ وَخُلَفاءَکَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَحْیاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ، یَرَوْنَ مَقامِی وَیَسْمَعُونَ

۱- اصول کافی.

ص: ۹۹

کَلامِی وَیَرُدُّونَ سَلامِی، وَأَنَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی کَلامَهُمْ، وَفَتَحْتَ بابَ فَهْمِی بِلَذِیذِ مُناجاتِهِمْ، وَإِنّی أَسْتَأذِنُکَ یا رَبّ أَوَّلًا، وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَکَ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ ثانِیاً ... ءَادْخُلُ یارَسُولَ اللّهِ، ءَادْخُلُ یا حُجَّةَ اللّهِ، ءَادْخُلُ یا مَلائِکَةَ اللّهِ الْمُقَرَّبِینَ الْمُقِیمِینَ فِی هذَا الْمَشْهَدِ، فَأْذَنْ لِی یا مَوْلایَ فِی الدُّخُولِ أَفْضَلَ ما اذِنْتَ اَحَد مِنْ أَوْلِیاءِکَ، فَانْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا لِذلِکَ فَانْتَ اهْلٌ لِذلِکَ»،

پس داخل شو، وبگو:

«بِسْمِ اللهِ وَبِاللهِ وَفِی سَبِیلِ اللهِ، وَعَلی مِلَّةِ رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، اللّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی، وَتُبْ عَلَیَّ، انَّکَ انْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ».

ص: ۱۰۰

از در جبرئیل داخل شو، و مُقدّم دار پای راست را، و صد مرتبه اللهُ أَكْبَرُ بگو. آنگاه دو رکعت نماز تحیّت مسجد بگزار و نزد قبر مطهّر حضرت رسول خدا(صلی الله علیه وآله) بایست و بگو:

«السَّلامُ عَلَيْكَ يارَسُولَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا نَبِيَّ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مُحَمَّدَبْنَ عَبْدِاللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا خاتَمَ النَبِيِّينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ الرّ سالَةَ، وَأَقَمْتَ الصَّلاةَ، وَآتَيْتَ الزَّكاةَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَعَبَدْتَ اللهَ حَتّى أَتاكَ الْيَقِينُ، صَلَواتُ اللهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلى أَهْلِ بَيْتِكَ الطّاهِرينَ».

سپس رو به قبله در کنار ستونی که در سمت راست مرقد مطهّر است بایست، در حالی که قبر مطهّر در سمت چپ تو و منبر در سمت راست تو باشد که در این حال در بالا سَرِ رسول‌خدا(صلی الله علیه وآله) قرار گرفته‌ای و بگو:

ص: ۱۰۱

«أَشْـهَدُ أنْ لا إلهَ إلَّا اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ ابْنُ عَبْدِاللهِ، وَأَشْـهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسالاتِ رَبِّكَ، وَنَصَحْتَ لِامَّتِكَ، وَجاهَدْتَ فِى اللهِ، وَعَبَدْتَ اللهَ مُخْلِصاً حَتّى أَتاكَ الْيَقِينُ [وَدَعَوْتَ إلى سَبيلِ رَبِّكَ] بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ، وَأَدَّيْتَ الَّذِى عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ، وَأَنَّكَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلُظْتَ عَلَى الْكافِرِينَ، فَبَلَغَ اللهُ بِكَ أَفْضَلَ شَرَفِ مَحَلّ الْمُكَرَّمِينَ، الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِى اسْتَنْقَذَنا بِكَ مِنَ الشّرْكِ وَالضَّلالَةِ. اللّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَواتِكَ وَصَلَواتِ مَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَعِبادِكَ الصّالِحِينَ، وَ أَنْبِيائِكَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَهْلِ السَّماواتِ وَالْاَرَضِينَ،

ص: ۱۰۲

وَمَنْ سَبَّحَ لَکَ یارَبَّ الْعالَمِینَ مِنَ الْاوَّلِینَ وَالْاخِرِینَ، عَلی مُحَمَّد عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ وَنَبِیِّکَ وَأَمِینِکَ وَنَجِیِّکَ وَحَبِیبِکَ وَصَفِیِّکَ وَخاصَّتِکَ وَصِفْوَتِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ. اللّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَهَ، وَ الْوَسِیلَهَ مِنَ الْجَنَّهِ، وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْاوَّلُونَ وَالْاخِرُونَ. اللّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ:(وَلَو أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللهَ تَوّاباً رَحِیماً)، وَإِنِی أَتَیْتُ نَبِیَّکَ مُسْتَغْفِراً تائِباً مِنْ ذُنُوبِی، وَإِنِی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللهِ رَبّی وَرَبِکَ لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی».

و حاجت خود را بطلب، امید است که برآورده شود.

پس صلوات و درودهای مخصوص بر رسول اکرم(صلی الله علیه وآله) را بخوان:

ص: ۱۰۳

«اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما حَمَلَ وَحْيَكَ وَ بَلَّغَ رِسالاتِكَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما أَحَلَّ حَلالَكَ، وَحَرَّمَ حَرامَكَ، وَعَلَّمَ كِتابَكَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما اقامَ الصَّلاةَ، وَآتَى الزَّكاةَ، وَدَعا إِلى دِينِكَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما صَدَّقَ بِوَعْدِكَ، وَاشْفَقَ مِنْ وَعِيدِكَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ، وَسَتَرْتَ بِهِ الْعُيُوبَ، وَفَرَّجْتَ بِهِ الْكُرُوبَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما دَفَعْتَ بِهِ الشَّقاءَ، وَكَشَفْتَ بِهِ الْغَمّاءَ، وَاجَبْتَ بِهِ الدُّعاءَ، وَنَجَّيْتَ بِهِ مِنَ الْبَلاءِ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما رَحِمْتَ بِهِ الْعِبادَ، وَاحْيَيْتَ بِهِ الْبِلادَ، وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبابِرَةَ، وَاهْلَكْتَ بِهِ الْفَراعِنَةَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّد كَما أَضْعَفْتَ بِهِ الْامْوالَ، وَاحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْاهْوالِ، وَكَسَرْتَ بِهِ الْاصْنامَ، وَرَحِمْتَ بِهِ الْانامَ، وَصَلِ

ص: ۱۰۴

عَلی مُحَمَّد کَما بَعَثْتَهُ بِخَیْرِ الْاَدْیانِ، وَاعْزَزْتَ بِهِ الْایمانَ، وَتَبَرّْتَ بِهِ الْاَوْثانَ، وَعَظَّمْتَ بِهِ الْبَیْتَ الْحَرامَ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّد وَأَهْلِ بَیْتِهِ الطّاهِرِینَ الْاَخْیارِ وَسَلِّمْ تَسْلِیماً».

۲. زیارت حضرت فاطمه زهرا(س)

حضرت زهرا(س) نزد خداوند مقامی والا دارد. به فرموده پیامبر(ص) حضرت حق او را از نور عظمت جلال و جمال خود آفرید: « نورُ ابنَتی فاطم من نورِ الله.» (۱)

و پس از آنکه نور فاطمه زهرا(س) آفریده شد، خداوند او را زینت عرش قرار داد

فخَلَقَ نور فاطم الزّهراء علیها السلام یومئذٍ کالقندیلِ و علّقه فی قُطرِ العَرش (۲)

. در زیارت ایشان پاداش عظیمی است؛ چنانچه خود حضرت فرمود که پدرم به من فرمودند:(یا فاطمه) هرکه بر تو صلوات بفرستد،

۱- بحار الانوار، ج ۱۵، ص ۱۰

۲- اصول کافی.

ص: ۱۰۵

خداوند متعال او را بیامرزد و در هرجایی که از بهشت باشم، او را به من ملحق می سازد (۱). امام صادق(ع) نیز درباره ثواب زیارت حضرت صدیقه طاهره می‌فرماید: «

من زارَ قبرَ الطاهر فاطم ثُمَّ استغفرَ الله، غَفَرَ الله له و ادخلَه الجنّه» (۲)

. هرکس قبر فاطمه طاهره را زیارت کند سپس از خداوند طلب مغفرت نماید، خداوند او را مورد غفران قرار داده و در قیامت وارد بهشت میگرداند. حال که در محضر این بانوی مکرم قرار داریم، پس از رعایت تمامی آداب زیارت، یکی از سه مکان(در حرم پیامبر بین قبر و منبر، در پشت خانه آن حضرت کنار مرقد پیامبر و در بقیع کنار قبر ائمه علیهم السلام) را انتخاب کرده و آن حضرت(ص) را زیارت می کنیم:

«السَّلامُ عَلَیْکِ یابِنْتَ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ

۱- به نقل از علامه مجلسی در مصباح الانوار

۲- بحار الانوار، ج ۹۷، ص ۱۹۹.

ص: ۱۰۶

حَبیبِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یـا بِنْتَ خَلِیلِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ صَفِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ أَمِینِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا بِنْتَ خَیْرِ خَلْقِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یابِنْتَ أَفْضَلِ أَنْبیاءِ اللهِ وَرُسُلِهِ وَمَلائِکَتِهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا ابْنَةَ خَیْرِ الْبَرِیَّةِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا سَیِدَةَ نِساءِ الْعالَمِینَ، مِنَ الْاَوَّلِینَ وَالْاخِرِینَ». «السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَةَ وَلِیِّ اللهِ وَخَیْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ سَیِدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الصِدِّیقَةُ الشَّهِیدَةُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الرَّضِیَّةُ الْمَرْضِیَّةُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْفاضِلَةُ الزَّکِیَّةُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْحورِیَّةُ الْاِنْسِیَّةُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا التَّقِیَّةُ النَّقِیَّةُ،

ص: ۱۰۷

السَّلامُ عَلَيكِ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَةُ الْعَلِيمَةُ، السَّلامُ عَلَيكِ أَيَّتُها الْمَظْلُومَةُ الْمَغْصُوبَةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُها الْمُضْطَهَدَةُ الْمَقْهُورَةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يافاطِمَةُبِنْتَ رَسُولِ اللهِ، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ»، صَلَّى اللهُ عَلَيْكِ وَعَلى رُوحِكِ وَبَدَنِكِ، أَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلى بَيِنَةٍ مِنْ رَبكِ، وَأَنَّ مَنْ سَرَّكِ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، وَمَنْ جفاكِ فَقَدْ جفا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ آذاكِ فَقَدْآذى رَسُولَاللهِصَلَّىاللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ وَصَلَكِ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللهِصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، وَمَنْ قَطَعَكِ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَالله صَلَّىاللّهُعَلَيْهِ وَآلِهِ، لِانَّكِ بَضْعَةٌ مِنْهُ، وَرُوحُهُالَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ، كَما قالَ عَلَيْهِ أَفْضَلُ

ص: ۱۰۸

سَلامِ اللهِ وَصَلَواتِهِ، اشْهِدُ اللهَ وَرُسُلَهُ وَمَلائِكَتَهُ أَنِیراض عَمَّنْ رَضِیتِعَنْهُ، ساخِطٌ عَلیمَنْسَخِطْتِ عَلَیْهِ، مُتَبَرِّءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ، مُوال لِمَنْ والَیْتِ، مُعاد لِمَنْ عادَیْتِ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ، وَكَفی بِاللهِ شَهِیداً وَحَسِیباً وَجازِیاً وَمُثِیباً».

سپس می گویی:

«اللّهُمَّ صَلِّ وَسَلِمْ عَلی عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللهِ خاتَمِالنَبِیِّینَ، وَخَیْرِالْخَلائِقِ أَجْمَعِینَ، وَصَلِّ عَلی وَصِیِّهِ عَلِیِّ بْنِ أَبی طالِب أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، وَامامِ الْمُسْلِمِینَ، وَخَیْرِ الْوَصِیِّینَ، وَصَلِّ عَلی فاطِمَةَ بِنْتِ مُحَمَّد سَیِدَةِ نِساءِ الْعالَمِینَ، وَصَلِّ عَلی سَیِدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، الْحَسَنِ والْحُسَیْنِ، وَصَلِّ عَلی زَیْنِ الْعابِدِینَ عَلِیّ بْنِ الْحُسَیْنِ، وَصَلِّ عَلی مُحَمَّدِ

ص: ۱۰۹

بْنِ عَلِیّ بـاقِرِ عِلْمِ النَبِیِّینَ، وَصَـلِّ عَلَی الصّـادِقِ عَنِ اللهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّد، وَصَـلِّ عَلی کـاظِمِ الْغَیْـظِ فِی اللهِ مُوسَـی بْنِ جَعْفَر، وَصَـلِّ عَلَی الرِّضـا عَلِیّ بْنِ مُوسـی، وَصَـلِّ عَلَی التَّقِیِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلیّ، وَصَـلِّ عَلَی النَّقِیِ عَلِیّ بْنِ مُحَمَّد، وَصَـلِّ عَلَی الزَّکِیّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیّ، وَصَـلِّ عَلَی الْحُجَّةِ الْقائِمِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیّ. اللّهُمَّ أَحْیِ بِهِ الْعَدْلَ، وَأَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ، وَ زَیِنْ بِطَوْلِ بَقائِهِ الْاَرْضَ، وَأَظْهِرْ بِهِ دِینَکَ وَسُنَّةَ نَبِیِّک، حَتّی لا یَسْتَخْفِیَ بِشَیْء مِنَ الْحَقّ مَخافَةَ أَحَد مِنَ الْخَلْقِ، وَاجْعَلْنا مِنْ أَعْوانِهِ وَ أَشْیاعِهِ، وَالْمَقْبُولِینَ فِی زُمْرَةِ أَوْلِیائِهِ، یا رَبَّ الْعالِمینَ. اللّهُمَّ صَلّ عَلی مُحَمَّد وَأَهْلِ بَیْتِهِ، الَّذِینَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیراً»،

ص: ۱۱۰

سپس دو رکعت نماز بگزار در مسجد پیامبر(صلی الله علیه وآله)، و ثواب آن را به روح منوّر حضرت زهرا(علیها السلام) هدیه کن، آنگاه این دعا را بخوان:

«اللّهُمَّ إِنِی أَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّنا مُحَمَّد، وَبِأَهْلِ بَیْتِهِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ، وَأَسْأَلُکَ بِحَقِکَ الْعَظِیمِ عَلَیْهِم الَّذِی لا یَعْلَمُ کُنْهَهُ سِواکَ، وَأَسْأَلُکَ بِحَقّ مَنْ حَقُّهُ عِنْدَکَ عَظِیمٌ، وَبِأَسْمائِکَ الْحُسْنَی الَّتِی أَمَرْتَنِی أَنْ أَدْعُوَکَ بِها، وأَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْاعْظَم الَّذِی أَمَرْتَ بِهِ إِبْراهِیمَ، أَنْ یَدْعُوَ بِهِ الطَّیْرَ فَأَجابَتْهُ، وَبِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الَّذِی قُلْتَ لِلنّارِ(کُونِی بَرْداً وَسَلاماً عَلی إِبْراهِیمَ)، فَکانَتْ بَرْداً، وَبِأَحَبِّ الْاسْماءِ إِلَیْکَ وَأَشْرَفِها وَأَعْظَمِها لَدَیْکَ، وَأَسْرَعِها إِجابَةً وَأَنْجَحِها طَلِبَةً، وَبِما أَنْتَ أَهْلُهُ وَمُسْتَحِقُّهُ وَمُسْتَوْجِبُهُ،

ص: ۱۱۱

وأَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ وَأَرْغَبُ إِلَيْكَ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَيْكَ، وأُلِحُّ عَلَيْكَ، وَأَسْأَلُكَ بِكُتُبِكَ الَّتِى أَنْزَلْتَها عَلى أَنْبيائِكَ وَرُسُلِكَ صَلَواتُكَ عَلَيْهِمْ، مِنَ التَّوْرِيةِ وَالْانْجِيلِ وَالزَّبُور وَالْقُرْآنِ الْعَظِيم، فَانَّ فِيهَا اسْمَكَ الْاعْظَمُ، وَبِما فِيها مِنْ أَسْمائِكَ الْعُظْمى، أنْ تُصَلّىَ عَلى مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد، وأَنْ تُفَرِّجَ عَنْ آلِ مُحَمَّد وَشِيعَتِهِمْ وَمُحِبيهِمْ وَعَنِى، وَتَفْتَحَ أَبْوابَ السَّماءِ لِدُعائِى، وَتَرْفَعَهُ فِى عِلِيينَ، وَتَأْذَنَ فِى هذَا اليَوْمِ وَفِى هذِهِ السّاعَةِ بِفَرَجِى وَإِعْطاءِ أَمَلِى وَسُؤْلِى فِى الدُّنْيا وَالْاخِرَةِ، يا مَنْ لا يَعْلَمُ أَحَدٌ كَيْفَ هُوَ وَقُدْرَتُهُ إِلّا هُوَ، يا مَنْ سَدَّ الْهَواءَ بِالسَّماءِ، وَكَبسَ الْارْضَ عَلَى الْماءِ، وَاخْتارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْاسْماءِ، يا مَنْ سَمّى نَفْسَهُ بِالْاسْمِ الَّذِى تَقْضِى

ص: ۱۱۲

بِهِ حاجَةً مَنْ يَدْعُوهُ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ ذلِكَ الْاسْمِ، فَلا شَفِيعَ أَقْوى لِي مِنْهُ، أنْ تُصَلِيَ عَلى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَتَقْضِيَ لِي حَوائِجِي، وَتَسْمَعَ بِمُحَمَّد وَعَلِيّ وَفاطِمَةَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيّ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّد، وَمُوسَى بْنِ جَعْفَر وَعَلِيِّ بْنِ مُوسى، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيّ وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّد، والْحَسَنِ بْنِ عَلِيّ والْحُجَّةِ الْمُنْتَظَرِ لِاذْنِكَ صَلَواتُكَ وَسَلامُكَ وَرَحْمَتُكَ وَبَرَكاتُكَ عَلَيْهِمْ صَوْتِي لِيَشْفَعُوا لِي إِلَيْكَ، وَتُشَفِعَهُمْ فِيَّ، وَلا تَرُدَّنِي خائِباً، بِحَقّ لاإِلهَ إِلّا أَنْتَ».

سپس حاجاتت را بخواه که إن شاء اللّه برآورده می‌شود.

ص: ۱۱۳

۳. زیارت ائمه بقیع(علیهم السلام)

زیارت امامان آرمیده در قبرستان بقیع، شرط کمال و تمامیت حج و عمره است. چنانچه حضرت امام صادق(ع) می فرماید: « اذا حَجَّ احدُكُم فَلیَخْتِم حَجَّه بزیارَتِنا، لَانَّ ذلک مِن تمامِ الحَج (۱)

.» هرگاه یکی از شما حج به جا آورد، باید حج خود را با دیدار از ما پایان دهد زیرا زیارت ما جزیی از حج است. ونیز امام محمد باقر(ع) می فرماید

: انَّما امِرَ النّاسُ ان یأتُوا هذه الاحجار فَیَطَوَّفُوا بها ثُمَّ یَأتونَنا فَیُخبِرونا بِولایَتِهِم و یَعْرِضُوا علینا نُصْرَتَهُم (۲)

. مردم فرمان دارند که بیایند و بر گرد این سنگها بگردند(طواف کنند) و پس از آن نزد ما آیند و اظهار ولایت و دوستی کنند و هواداری شان را اعلام نمایند.

از اعمال و مستحبات موکد روز اول ورود به مدینه، زیارت قبرستان بقیع و قبور مطهر ائمه(ع) است.

۱- میزان الحکمه، ج ۳، ص ۱۰۰۸، ح ۳۲۸۳

۲- همان، ح ۳۲۸۵.

ص: ۱۱۴

چون خواستی آن بزرگواران را زیارت کنی آن چه در آداب زیارت ذکر شد، بجای آور و بعد از خضوع و خشوع و رقّت قلب داخل شو و پای راست را مقدّم دار، و بگو:

«اللهُ أَكْبَرُ كَبيراً، وَالْحَمْدُ لِلّهِ كَثِيراً، وَسُبْحانَ اللهِ بُكْرَةً وَاصيلًا، وَالْحَمْدُ لِلّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ، الْماجِدِ الْاحَدِ، الْمُتَفَضِّلِ الْمَنّانِ، الْمُتَطَوِّلِ الْحَنّانِ، الَّذِى مَنَّ بِطَوْلِهِ، وَسَهَّلَ زِيارَةَ سادَتِى بِإِحْسانِهِ، وَلَمْ يَجْعَلْنِى عَنْ زِيارَتِهِمْ مَمْنُوعاً، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ».

پس نزدیک قبور مقدّسه ایشان برو، و رو به قبر آن بزرگواران بایست وبگو:

«السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةَ الْهُدى، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبِرِّوَالتَّقْوى، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْحُجَجُ عَلى أَهْلِ الدُّنْيا، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَيُّهَا الْقَوّامُونَ فِى الْبَرِيَّةِ بِالْقِسْطِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الصَّفْوَةِ،

ص: ۱۱۵

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يا آلَ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ النَّجْوى، السَّلامُ عَلَيْكُمْ الْعُرْوَةُ الْوُثْقى، أَشْهَدُ أَنَّكُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَحْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِى ذاتِ اللهِ، وَكُذِّبْتُمْ وَأُسِىَ إِلَيْكُمْ فَغَفَرْتُمْ، وَأَشْهَدُ أَنَّكُمُ الْائِمَّةُ الرّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ، وَأَنَّ طاعَتَكُمْ مَفْرُوضَةٌ، وَأَنَّ قَوْلَكُمُ الصِدْقُ، وَأَنَّكُمْ دَعَوْتُم فَلَمْ تُجابُوا، وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطاعُوا، وَأَنَّكُمْ دَعائِمُ الدِّينِ وَأَرْكانُ الْارْضِ، لَمْ تَزالُوا بِعَيْنِ اللهِ، يَنْسَخُكُمْ فِى أَصْلابِ كُلِّ مُطَهَّر، وَيَنْقُلُكُمْ مِنْ أَرْحامِ الْمُطَهَّراتِ، لَمْ تُدَنِسْكُمُ الْجاهِلِيَّةُ الْجَهْلاءُ، وَلَمْ تَشْرَكْ فِيكُمْ فِتَنُ الْاهْواءِ، طِبْتُمْ وَطابَ مَنْبِتُكُمْ، مَنَّ بِكُمْ عَلَيْنا دَيّانُ الدِّينِ، فَجَعَلَكُمْ فِى بُيُوت اذِنَ اللهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صَلَواتَنا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنا وَكَفّارَةً

ص: ۱۱۶

لِذُنُوبِنا، اذ اخْتارَكُمُ اللّهُ لَنا، وَطَيَّبَ خُلْقَنا بِما مَنَّ بِهِ عَلَيْنا مِنْولايَتِكُمْ، وَكُنّاعِنْدَهُ مُسَمَينَ بِعِلْمِكُمْ، مُعْتَرِفِينَبِتَصْدِيقِنا إِيّاكُمْ، وَهذا مَقامُ مَنْ أَسْرَفَ وَأَخْطَأَ وَاسْتَكانَ وَأَقَرَّ بِما جَنى، وَرَجى بِمَقامِهِ الْخَلاصَ، وأَنْ يَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْكى مِنَ الرَّدى، فَكُونُوا لِى شُفَعاءَ، فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْيا، وَاتَّخَذُوا آياتِ اللهِ هُزُواً، وَاسْتَكْبَرُوا عَنْها، يا مَنْ هُوَ قائِمٌ لايَسْهُو، وَدائِمٌ لا يَلْهُو، وَمُحِيطٌ بِكُلِّ شَىْءٍ، وَلَكَ الْمَنُّ بِما وَفَّقْتَنِى، وَعَرَّفْتَنِى أَئِمَّتِى وَبِما أَقَمْتَنِى عَلَيْهِ، إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبادُكَ وَجَهِلُوا مَعْرِفَتَهُ، وَاسْتَخَفُّوا بِحَقِهِ، وَمالُوا إِلى سِواهُ، فَكانَتِ الْمِنَّةُ مِنْكَ عَلَىَّ مَعَ أَقْوامٍ خَصَصْتَهُمْ بِما خَصَصْتَنِى بِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ إِذْ

ص: ۱۱۷

کُنْتُ عِنْدَکَ فِی مَقامِی هذا مَذْکُوراً مَکْتُوباً، فَلا تَحْرِمْنِی ما رَجَوْتُ، وَلا تُخَیِّبْنِی فِیما دَعَوْتُ فِی مَقامِی هذا بِحُرْمَةِ مُحَمَّد وَآلِهِ الطّاهِرِینَ وَ صَلَّ اللهُ عَلی مُحمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّد.»

پس دعا کن از برای خود هر چه خواهی.

به‌تصریح اکثر بزرگان بهترین‌زیارت برای‌ائمّه بقیع همان زیارت جامعه کبیره است که دارای مفاهیم عالی و بیان اوصاف و مناقب اهل‌بیت: است.

زیارت امام حسن مجتبی(علیه السلام)

«السَّلامُ عَلَیْکَ یاابْنَ رَسُولِ رَبِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاابْنَ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاابْنَ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا حَبِیبَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صَفْوَةَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَمِینَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ

ص: ۱۱۸

یـا حُجَّةَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یـا نُورَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صِراطَ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَیانَ حُکْمِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ناصِرَ دِینِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السَّیِّدُ الزَّکِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَرُّ الْوَفِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْقائِمُ الْامِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعالِمُ بِالتَّأْوِیلِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْهادِی الْمَهْدِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الطّاهِرُ الزَّکِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُهَا التَّقِیُّ النَّقِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَقُّ الْحَقِیقُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّهِیدُ الصِدِّیقُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَبا مُحَمَّد الْحَسَنِ بْنِ عَلِیّ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَکاتُهُ».

ص: ۱۱۹

زیارت امام زین العابدین ۷

«السَّلامُ عَلَیْکَ یا زَیْنَ الْعابِدینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا زَیْنَ الْمُتَهَجِّدینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا امامَ الْمُتَّقِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا وَلِیَّ الْمُسْلِمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا قُرَّةَ عَیْنِ النّاظِرینَ الْعارِفِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا وَصِیَّ الْوَصِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا خازِنَ وَصایَا الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ضَوْءَ الْمُسْتَوْحِشِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا نُورَ الْمُجْتَهِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سِراجَ الْمُرْتاضِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ذَخِیرَةَ الْمُتَعَبِّدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِصْباحَ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَفِینَةَ الْعِلْمِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَکِینَةَ الْحِلْمِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِیزانَ الْقِصاصِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَفِینَةَ الْخَلاصِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَحْرَ النَّدی، السَّلامُ عَلَیْکَ یا بَدْرَ

ص: ۱۲۰

الـدُّجی، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْاَوّاهُ الْحَلِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصّابِرُ الْحَکِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا رَئِیسَ الْبَکّائِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یامِصْباحَ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَوْلایَ یا أَبا مُحَمَّد، أَشْهَدُ أَنَّکَ حُجَّةُ اللهِ وَابْنُ حُجَّتِهِ وَأَبُو حُجَجِهِ، وَابْنُ أَمِینِهِ وَابْنُ امَنائِهِ، وَأَنَّکَ ناصَحْتَ فِی عِبادَةِ رَبِّکَ، وَسارَعْتَ فِی مَرْضاتِهِ، وَخَیَّبْتَ أَعْداءَهُ، وَسَرَرْتَ أَوْلِیاءَهُ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ عَبَدْتَ اللهَ حَقَّ عِبادَتِهِ، وَاتَّقَیْتَهُ حَقَّ تُقاتِهِ، وَأَطَعْتَهُ حَقَّ طاعَتِهِ، حَتّی اتیکَ الْیَقِینُ، فَعَلَیْکَ یا مَوْلایَ یاابْنَ رَسُولِ اللهِ أَفْضَلَ التَّحِیَّةِ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

ص: ۱۲۱

زیارت امام محمّد باقر(ع)

«السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْباقِرُ بِعِلْم اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْفاحِصُ عَنْ دِینِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُبَینُ لِحُکْم اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْقائِمُ بِقِسْطِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النّاصِحُ لِعِبادِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الدّاعِی إِلَی اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الدَّلِیلُ عَلَی اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَبْلُ الْمَتِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْفَضْلُ الْمُبِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النُّورُ السّاطِعُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْبَدْرُ اللّامِعُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْحَقُّ الْابْلَجُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السِراجُ الْاسْرَجُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا النَّجْمُ الْازْهَرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْکَوْکَبُ الْابْهَرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ

ص: ۱۲۲

الْمُعْضَلاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَعْصُومُ مِنَ الزَّلّاتِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الزَّكِيُّ فِي الْحَسَبِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الرَّفِيعُ فِي النَّسَبِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْقَصْرُ الْمَشيدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا حُجَّةَ اللهِ عَلى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ، أَشْهَدُ يا مَوْلاىَ أَنَّكَ قَدْ صَدَعْتَ بِالْحَقِّ صَدْعاً، وَبَقَرْتَ الْعِلْمَ بَقْراً، وَنَشَرْتَهُ نَشْراً، لَمْ تَأْخُذْكَ فِى اللهِ لَوْمَةُ لائِمٍ، وَكُنْتَ لِدِينِ اللهِ مُكاتِماً، وَقَضَيْتَ ما كانَ عَلَيْكَ، وَأَخْرَجْتَ أَوْلِياءَكَ مِنْ وِلايَةِ غَيْرِ اللهِ إِلى وِلايَةِ اللهِ، وَأَمَرْتَ بِطاعَةِ اللهِ، وَنَهَيْتَ عَنْ مَعْصِيَةِ اللهِ، حَتّى قَبَضَكَ اللهُ إِلى رِضْوانِهِ، وَذَهَبَ بِكَ إِلى دارِ كَرامَتِهِ، وَإِلى مَساكِنِ أَصْفِيائِهِ، وَمُجاوِرَةِ أَوْلِيائِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ».

ص: ۱۲۳

زیارت امام صادق(ع)

«السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْامامُ الصّادِقُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ النّاطِقُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْفائِقُ الرّائِقُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا السَّنامُ الْاعْظَمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِراطُ الْاقْوَمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِصْباحَ الظُّلُماتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا دافِعَ الْمُعْضَلاتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مِفْتاحَ الْخَیْراتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَعْدِنَ الْبَرَکاتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صاحِبَ الْحُجَجِ وَالدَّلالاتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صاحِبَ الْبَراهِینَ الْواضِحاتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ناصِرَ دِینِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ناشِرَ حُکْمِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا فاصِلَ الْخَطاباتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا کاشِفَ الْکُرُباتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا عَمِیدَ الصّادِقِینَ،

ص: ۱۲۴

السَّلامُ عَلَيْکَ يـا لِسانَ النّاطِقِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا خَلَفَ الْخائِفِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا زَعِيمَ الصّادِقِينَ الصّالِحِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا سَيِدَ الْمُسْلِمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يـا هـادِىَ الْمُضِلِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا سَکَنَ الطّائِعِينَ، أَشْهَدُ يا مَوْلاىَ إِنَّکَ عَلَى الْهُدى، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقى، وَشَمْسُ الضُّحى، وَبَحْرُ الْمَدى، وَکَهْفُ الْوَرى، وَالْمَثَلُ الْاعْلى، صَلَّى اللهُ عَلى رُوحِکَ وَبَدَنِکَ، والسَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلَى الْعَبّاسِ عَمِّ رَسُولِ اللهِ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

پس از اتمام زیارت های مخصوصه، نماز های زیارت را در مسجد النبی بخواند.

ص: ۱۲۵

۴. زیارت آرمیدگان در بقیع

یکی از مکان‌های مقدس مدینه، قبرستان بقیع است. رسول اکرم(ص) به بقیع عنایت خاصـی داشتند و برای زیارت قبور به آنجا می آمدند و برای آرمیدگان آن طلب استغفار می کردند.

اسامی برخی از آرمیدگان در بقیع بدین شرح است:

- دختران پیامبر(رقیه، ام کلثوم، زینب)
- همسران پیامبر(زینب، ریحانه، ماریه قبطیه، زینب بنت جحش، ام حبیبه، حفصه، سوده، صفیه، جویره، عایشه، ام سلمه)
- فاطمه بنت اسد، مادر گرامی حضرت امیر المؤمنین(ع)
- عباس بن عبد المطلب عموی بزرگوار پیامبر
- عقیل بن ابی طالب
- عبدالله بن جعفر طیار
- حلیمه سعدیه(دایه پیامبر)

ص: ۱۲۶

– ابراهیم(ع) فرزندان پیامبر(ص)

– عمه‌های پیامبر(عاتکه و صفیه دختران عبد المطلب)

– ام‌البنین مادر گرامی حضرت ابوالفضل(ع)

– جمعی از شـهدای احـد که پس از بازگشت به مدینه براثر شدت جراحات به شـهادت رسـیدند و بسـیاری از صـحابه پاک پیامبر و یاران ائمه و شیعیان امیر المؤمنین.

زیارت عبّاس بن عبدالمطّلب:

عباس بن عبدالمطّلب، عموی پیامبر اکرم(صـلی الله علیه وآله) مقامی والا دارد، ودر راه اسـلام فداکاری‌های بسیار کرد. اواز حامیان رسول خدا(ص) بود که قبرش در قبرستان بقیع است. در مفاتیح‌الجنان این زیارت برای آن بزرگوار نقل شده است:

«السَّلامُ عَلَیْکَ یاعَبّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ، السَّلامُ‌عَلَیْکَ یا عَمَّ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ‌عَلَیْکَ یا صاحِبَ‌السِّقایَهِ وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

ص: ۱۲۷

زیارت فاطمه بنت اسد ۳

مادر گرامی امیرالمؤمنین(ع)

فاطمه بنت اسد، از زنان عالی مقام و مورد احترام خاصّ رسول خدا(صلی الله علیه وآله) بود، و فرزندی هم چون علیّ‌بن ابی‌طالب(علیه السلام) به دنیا آورد. قبر ایشان نزدیک قبور ائمّه بقیع است. نزد قبر آن بانوی مجلّله می گویی:

«السَّلامُ عَلى نَبِيِّ اللهِ، السَّلامُ عَلى رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلى مُحَمَّد سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلى مُحَمَّد سَيِّدِ الْاَوَّلِينَ، السَّلامُ عَلى مُحَمَّد سَيِّدِ الْاخِرِينَ، السَّلامُ عَلى مَنْ بَعَثَهُ اللهُ رَحْمَةً لِلْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلى فاطِمَةَ بِنْتِ اسَدِ الْهاشِمِيَّةِ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِدِّيقَةُ الْمَرْضِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّةُ النَّقِيَّةُ،

ص: ۱۲۸

السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْكَرِيمَةُ الرَّضِيَّةُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا كافِلَةَ مُحَمَّد خاتَم النَبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا والِدَةَ سَيدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُها عَلى رَسُولِ اللهِ خاتَم النَبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا مَنْ تَربِيَتُها لِوَلِيّ اللهِ الْامِينِ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَعَلى رُوحِكِ وَبَدَنِكِ الطّاهِرِ، السَّلامُ عَلَيْكِ وَعَلى وَلَدِكِ، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكِ أَحْسَنْتِ الْكَفالَةَ، وَأَدَّيْتِ الْامانَةَ، وَاجْتَهَدْتِ فِى مَرْضاةِ اللهِ، وَبالَغْتِ فِى حِفْظِ رَسُولِ اللهِ، عارِفَةً بِحَقِهِ، مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِ، مُعْتَرِفَةً بِنُبُوَّتِهِ، مُسْتَبْصِرَةً بِنِعْمَتِهِ، كافِلَةً بِتَرْبِيَتِهِ، مُشْفِقَةً عَلى نَفْسِهِ، واقِفَةً عَلى خِدْمَتِهِ، مُخْتارَةً رِضاهُ، مُؤْثِرَةً هَواهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّكِ مَضَيْتِ عَلَى الْايمانِ وَالتَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ

ص: ۱۲۹

الْادْيانِ، راضِيَةً مَرْضِيَّةً، طاهِرَةً زَكِيَّةً، تَقِيَّةً نَقِيَّةً، فَرَضِيَ اللهُ عَنْكِ وَأَرْضاكِ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكِ وَمَأْواكِ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَانْفَعْنِى بِزِيارَتِها، وَثَبِّتْنِى عَلى مَحَبَّتِها، وَلا تَحرِمْنِى شَفاعَتَها وَشَفاعَةَ الْائِمَّةِ مِن ذُرِّيَّتِها، وَارْزُقْنِى مُرافَقَتَها، وَاحْشُرْنِى مَعَها وَمَعَ أَوْلادِهَا الطّاهِرِينَ، اللّهُمَّ لا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَتِى إِيّاها، وَارْزُقْنِى الْعَوْدَ إِلَيْها أَبَداً ما أَبْقَيْتَنِى، وَإِذا تَوَفَّيْتَنِى فَاحْشُرْنِى فِى زُمْرَتِها، وَأَدْخِلْنِى فِى شَفاعَتِها، بِرَحْمَتِكَ يا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ. اللّهُمَّ بِحَقِّها عِنْدَكَ وَمَنزِلَتِها لَدَيْكَ، اغْفِرلِى وَلِوالِدَىَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَآتِنا فِى الدُّنْيا حَسَنَةً وَفِى الْاخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنا بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النّارِ».

ص: ۱۳۰

زیارت دختران حضرت رسول(ص)

رسول خدا(ص) غیر از فاطمه زهرا(س) دختران دیگری هم به نام‌های «زینب»، «امّ کلثوم» و «رقیّه» داشته است که قبرشان در بقیع می‌باشد.

برای زیارت آنان، نزدیک قبورشان می‌ایستی وبه امید ثواب، چنین می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکَ یا رَسُولَ رَبِّ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یاصَفْوَةَ جَمِیعِ الْأَنْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا مَنِ اخْتارَهُ اللهُ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلی بَناتِ السَّیِّدِ الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلی بَناتِ النَبِیِّ الْمُجْتَبی، السَّلامُ عَلی بَناتِ مَنِ اصْطَفیهُ اللهُ فِی السَّماءِ، وَفَضَّلَهُ عَلی جَمِیعِ الْبَرِیَّةِ وَالْوَری، السَّلامُ عَلی ذُرِّیَّةِ السَّیِدِ الْجَلِیلِ، مِنْ نَسْلِ

ص: ۱۳۱

إِسْماعِيلَ، وَسُلالَةِ إِبْراهِيمَ الْخَلِيلِ، السَّلامُ عَلى بَناتِ النَّبِيِّ الرَّسُولِ، السَّلامُ عَلى اخَواتِ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ الْبَتُولِ، السَّلامُ عَلى زَيْنَبَ وَأُمِّ كُلْثُومَ وَرُقَيَّةَ، السَّلامُ عَلَى الشَّرِيفاتِ الْاحْسابِ، وَالطّاهِراتِ الْانْسابِ، السَّلامُ عَلى بَناتِ الآباءِ الْاعاظِمِ، وَسُلالَةِ الْاجْدادِ الْاكارِمِ الْافاخِمِ، عَبْدِالْمُطَّلِبِ وَعَبْدِمَناف وَهاشِم، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ».

زيارت جناب عقيل

وجناب عبداللّه فرزند جعفرطيّار(عليهما السلام)

عقيل وجعفر طيّار هر دو برادران علىّ بن ابى طالب هستند. عبدالله پسر جعفر طيّار، همسرحضرت زينب(س) است.

قبر عقيل وعبدالله بن جعفر در بقيع قرار دارد. در زيارت اين دو بزرگوار چنين مى گويى:

ص: ۱۳۲

«السَّلامُ عَلَیْکَ یا سَیِّدَنا یا عَقِیلَ بْنَ ابیطالِب، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَمِّ رَسُولِاللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ عَمِّ نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ عَمِّ حَبِیبِاللهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَاابْنَ عَمِالْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَخا عَلِیّ الْمُرْتَضی، السَّلامُ عَلی عَبْدِاللهِ بْن جَعْفَرالطَّیّارِ فِیالْجِنانِ، وَعَلی مَنْ حَوْلَکُما مِنْ أَصْحابِ رَسُولِ اللهِ رَضِیَاللّهُ تَعالی عَنْکُما وَ أَرْضاکُما أَحْسَنَ الرِّضا، وَ جَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَکُما وَ مَسْکَنَکُما وَ مَحَلَّکُما وَمَأْویکُما، السَّلامُ عَلَیْکُما وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرکاتُهُ».

ص: ۱۳۳

همسران رسول خدا(ص)

همسران حضرت رسول اکرم(صلی الله علیه وآله) جز حضرت خدیجه(علیها السلام) که در قبرستان ابوطالب در مکه مکرّمه مدفون است همه در قبرستان بقیع مدفونند.

السَّلامُ عَلَیْکُنَّ یا زَوْجاتِ رَسُولِ اللّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُنَّ یا زَوْجاتِ نَبِیِّ اللّهِ، امَّهاتِ الْمُؤْمِنِینَ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ.

ابراهیم، فرزند رسول اکرم(ص)

ابراهیم، پسر رسول الله(صلی الله علیه وآله) در کودکی از دنیا رفت و پیغمبرخدا(صلی الله علیه وآله) را داغدار کرد. درگذشت ابراهیم، پیامبر را به شدّت غمگین ساخت وآن حضرت در سوگ فرزند، اشک می‌ریخت و می‌فرمود: «چشم، اشک‌فشان است و غمگین، ولی سخنی نمی‌گویم که موجب ناخشنودی پروردگارمان گردد». (۱)

۱- بحار، ج ۱۶، ص ۲۳۵، ح ۳۵ و ج ۷۷، ص ۱۴۲، ح ۱

ص: ۱۳۴

این فرزند، که مورد علاقه شدید پیامبر(صلی الله علیه وآله) بود، در بقیع به خاک سپرده شد.

«السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللّهِ، السَّلامُ عَلی نَبِیِّ اللّهِ، السَّلامُ عَلی حَبِیبِ اللّهِ، السَّلامُ عَلی صَفِیِّ اللّهِ، السَّلامُ عَلی نَجِیِّ اللّهِ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللّهِ، سَیِّدِ الْاَنْبِیاءِ وَخاتَمِ الْمُرْسَلِینَ، وَخِیَرَهِ اللّهِ مِنْ خَلْقِهِ فِی ارْضِهِ وَسَماءِهِ، السَّلامُ عَلی جَمِیعِ انْبِیاءِهِ وَرُسُلِهِ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ وَالسُّعَداءِ وَالصّالِحِینَ، السَّلامُ عَلَیْنا وَعَلی عِبادِاللّهِ الصّالِحِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا الرُّوحُ الزّاکِیَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا النَّفْسُ الشَّرِیفَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا السُّلالَهُ الطّاهِرَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ ایَّتُهَا النَّسَمَهُ الزّاکِیَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ خَیْرِ الْوَری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ النَّبِیّ

ص: ۱۳۵

الْمُجْتَبی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْمَبْعُوثِ الی کافَّةِ الْوَری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْبَشِیرِ النَّذِیرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ السِّراجِ الْمُنِیرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْمُؤَیَّدِ بِالْقُرْآنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الْمُرْسَلِ الَی الْانْسِ وَالْجانِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ صاحِبِ الرّایَةِ وَالْعَلامَةِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ الشَّفِیعِ یَوْمَ الْقِیمَةِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَابْنَ مَنْ حَباهُ اللّهُ بِالْکَرامَةِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَةُ اللّهِ وبَرَکاتُهُ، اشْهَدُ انَّکَ قَد اخْتارَ اللّهُ لَکَ دارَ انْعامِهِ قَبْلَ انْ یَکْتُبَ عَلَیْکَ احْکامَهُ، اوْ یُکَلّفَکَ حَلالَهُ وَحَرامَهُ، فَنَقَلَکَ الَیْهِ طَیّباً زاکِیاً مَرْضِیّاً طاهِراً مِنْ کُلِّ نَجَس، مُقَدَّساً مِنْ کُلِّ دَنَس، وَبَوَّأَکَ جَنَّةَ الْمَأْوی، وَرَفَعَکَ الَی

ص: ۱۳۶

الدَّرَجاتِ الْعُلی، وَصَلَّی اللّهُ عَلَیْکَ صَلاةً تَقَرُّ بِها عَیْنُ رَسُولِهِ، وَتُبَلِّغُهُ اکْبَرَ مَأْمُولِهِ، اللّهُمَّ اجْعَلْ افْضَلَ صَلَواتِکَ وَازْکیها، وَانْمی بَرَکاتِکَ وَاوْفیها، عَلی رَسُولِکَ وَنَبِیِّکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، مُحَمَّد خاتَم النَّبِیّینَ، وَعَلی مَنْ نَسَلَ مِنْ اوْلادِهِ الطَّیِّبینَ، وَعَلی مَنْ خَلَّفَ مِنْ عِتْرَتِهِ الطّاهِرینَ، بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرّاحِمینَ، اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّد صَفِیِّکَ، وَابْراهِیمَ نَجْلِ نَبِیِّکَ انْ تَجْعَلَ سَعْیِی بِهِمْ مَشْکُوراً، وَذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً، وَحَیاتِی بِهِمْ سَعِیدَةً، وَعاقِبَتِی بِهِمْ حَمِیدَةً، وَحَوائِجی بِهِمْ مَقْضِیَّةً، وَافْعالِی بِهِمْ مَرْضِیَّةً، وَامُوری بِهِمْ مَسْعُودَةً، وَشُئُونی بِهِمْ مَحْمُودَةً، اللّهُمَّ وَاحْسِنْ

ص: ۱۳۷

لِیَ التَّوْفِیقَ، وَنَفِّسْ عَنّی کُلَّ هَمّ وَضِیق، اللّهُمَّ جَنِّبْنِی عِقابَک، وَامْنَحْنِی ثَوابَک، وَاسْکِنّی جِنانَک، وَارْزُقْنِی رِضْوانَک وَامانَک، وَاشْرِکْ لِی فِی صالِحِ دُعائِی والِدَیَّ وَوُلْدِی وَجَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، الْاحْیاءَ مِنْهُمْ وَالْامْواتَ، انَّکَ وَلِیُّ الْباقِیاتِ الصّالِحاتِ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

زیارت اسماعیل فرزند امام صادق(ع)

اسماعیل، فرزند بزرگ امام صادق(ع) بود، در زیارت او می گویی:

«السَّلامُ عَلی جَدِّکَ الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلی أَبِیکَ الْمُرتَضی الرِّضا، السَّلامُ عَلَی السَیِّدَیْنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَینِ، السَّلامُ عَلی خَدِیجَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِینَ أُمِّ سَیِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلی

ص: ۱۳۸

فاطِمَهَ أُمِّ الْائِمَّهِ الطّاهِرینَ، السَّلامُ عَلَی النُّفُوسِ الْفاخِرَهِ، بُحُورِ الْعُلُومِ الزّاخِرَهِ، شُفَعائِی فِی الْاخِرَهِ، وَ أَوْلِیائِی عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَیالْعِظامِ النَّخِرَهِ، أَئِمَّهِالْخَلْقِ وَوُلاهِ الْحَقِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِیفُ، الطّاهِرِ الْکَرِیمِ، أَشْهَدُ أَنْ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَمُصْطَفیهُ، وَأَنَعَلِیّاً وَلِیُّهُ وَمُجْتَباهُ، وَأَنَّ الْامامَهَ فِی وُلْدِهِ إِلی یَوْمِ الدِّینِ، نَعْلَمُ ذلِکَ عِلْمَ الْیَقِینِ، وَنَحْنُ لِذلِکَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِی نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ».

زیارت حلیمه سعدیّه(س)

حلیمه سعدیّه، دایه و مادر رضاعی رسول خدا(صلی الله علیه وآله) بود که آن حضرت را در کودکی از عبدالمطّلب(جدّ پیامبر) تحویل گرفت و میان قبیله خود در بیرون مکّه برد، و به او شیر داد و بزرگش کرد. زنی با عاطفه و مهربان که افتخار دایگی

ص: ۱۳۹

پیامبر(ص) را داشت، و مورد احترام و علاقه حضرت بود. در زیارت آن بانوی عظیم الشّأن چنین میگویی:

«السَّلامُ عَلَیْکِ یـا أُمَّ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ صَفِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ حَبِیبِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَ‌الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلَیْکِ یامُرْضِعَهَ رَسُولِ‌اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا حَلِیمَهَ السَّعْدِیَّهِ، فَرَضِیَ اللهُ تَعالی عَنْکِ وَأَرْضاکِ، وَجَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَ مَأْواکِ، وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

زیارت عمّه‌های رسول اکرم(ص)

قبر این دو بـانوی بزرگوار «صـفیّه و عـاتکه»، دختران عبـدالمطّلب و امّ البنین مـادر حضـرت ابوالفضـل(ع) در بقیع در کنـار هم قرار دارند. صفیّه، زنی شجاع، با کمال و ادیب و شاعر بود، و در آغاز ظهور اسلام مسلمان شد، و با پیامبراسلام(ص) بیعت کرد، و به

ص: ۱۴۰

مدینه هجرت نمود. در جنگ احُد و خندق هم حاضر بود، و در سال ۲۰ هجری در سن ۷۳ سالگی از دنیا رفت.

عاتکه نیز زنی با ایمان بود، و در ردیف صحابه پیامبر قرار داشت، و همراه مسلمانان مهاجر به مدینه هجرت کرد.

در زیارت دو عمّه حضرت رسول(ص) صفیّه و عاتکه می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکُما یا عَمَّتَیْ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یا عَمَّتَیْ نَبِیِّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یا عَمَّتَیْ حَبِیبِ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یا عَمَّتَیِ الْمُصْطَفی، رَضِیَ اللهُ تَعالی عَنْکُما وَجَعَلَ الجَنَّةَ مَنْزِلَکُما وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

زیارت امّ البنین مادر حضرت ابوالفضل(ص)

امّ‌البنین، که نامش «فاطمه» دختر حزام است، زنی رشید، شجاع و عارف و فاضل و نجیب و با اخلاص

ص: ۱۴۱

بود که پس از شهادت حضرت زهرا(س)، به همسری امیرالمؤمنین(ع) در آمد، و صاحب چهار فرزند رشید به نامهای عباس، عبداللّه، جعفر و عثمان شد که هر چهار نفر در کربلا، در رکاب امام حسین(ع) جنگیدند و شربت شهادت نوشیدند. امّ البنین برای شهدای کربلا و چهار شهید خود در مدینه عزاداری می کرد و در رثایشان شعر می‌سرود، واز احیاگران یاد کربلا و شهدا بود. در زیارت امّالبنین(س) می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَهَ وَلِیّ اللهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا زَوْجَهَ أَمِیرالمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ الْبَنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا أُمَّ الْعَبّاسِ بْنِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ عَلِیِ‌بْنِ أَبِی‌طالِب، رَضِیَ‌اللهُ‌تَعالی‌عَنْکِ، وَجَعَلَ الجَنَّهَ مَنْزِلَکِ وَمَأْوِیکِ، وَرَحْمَهُ اللهِ وَبَرَکاتُهُ».

ص: ۱۴۲

زیارت شهدای واقعه حرّه و شهدای احُد

بقیع، تـاریخچه‌ای مفصّل دارد، وقبور بسیاری از پاکان ومجاهـدان در آن است. از آن جمله مجروحان جنگ احُـد که پس‌ازانتقال به‌مدینه، به شهادت رسیدند ودر بقیع دفن شدند.

ونیز شـهدای «واقعه حرّه» در بقیع مدفوننـد. پس از حادثه کربلا و شـهادت امام حسـین(ع) و یارانش، مردم مـدینه بر ضدّ امَویان قیام کرده، والی مـدینه را بر کنار کردنـد. یزیـد هزاران نفر از سـربازان خود را به مـدینه فرسـتاد، وبه مدّت سه روز، مال وجان ونوامیس مسلمانان را بر آنان مباح نمود. در این جنایت وقتل عام، هزاران مسلمان به شهادت رسیدند که در میان آنان، هشتاد نفر از صحابه و ۷۰۰ نفر از فرزندان مهاجرین وانصار بودند. این حادثه به «واقعه حرّه» معروف است، و شهدای آن در خاک بقیع آرمیده‌اند.

ص: ۱۴۳

در زیارت قبور شهداء واقعه حَرّه و شهدای احُد می گویی:

«السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا شُهداءُ یا سُعَداءُ یا نُجَباءُ یا نُقَباءُ یا أَهْلَ الصّدْقِ وَالْوَفاءِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا مُجاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللّهِ حَقَّ جِهادِهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدّارِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یا شُهَداءُ وَرَحْمَةُ اللّهِ وَبَرکاتُهُ».

زیارت اهل قُبور

این زیارت برای دیگر اموات مؤمن و مؤمنه مدفون در بقیع و در دیگر قبرستان‌ها خوانده می‌شود:

«السَّلامُ عَلی أَهْلِ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، مِنْ أَهْلِ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، یا أَهْلَ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، بِحَقِّ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، کَیْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، مِنْ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، یا لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، اغْفِرْ لِمَنْ قالَ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَةِ مَنْ قالَ لا إِلهَ إِلَّا اللهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ عَلِیٌّ وَلِیُّ اللهِ».

ص: ۱۴۴

از امیرالمؤمنین(علیه السلام) روایت شده هر کس به قبرستان برای زیارت اهل قبور برود، خداوند متعال ثواب پنجاه سال عبادت به او عطا فرماید، و گناه پنجاه ساله او و والدینش را ببخشد. از پیغمبر اکرم(صلی الله علیه وآله) نقل است هر کس هفت مرتبه سوره(إِنّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَةِ القَدْر) را نزد قبر مؤمنی بخواند، خداوند متعال فرشته‌ای را نزد قبر او می‌فرستد که عبادت خدا کند، و ثوابش را به نام آن میّت می‌نویسد. پس چون روز قیامت شود به هر هولی از اهوال قیامت برسد، خداوند آن هول را از او برطرف کند، تا اینکه داخل بهشت شود.

زیارت حضرت عبدالله بن عبدالمطّلب(ص)

پدر گرامی حضرت رسول اکرم(صلی الله علیه وآله) پس از مراجعت از سفر شام و قبل از ولادت رسول خدا(صلی الله علیه وآله) از دنیا رفت، قبر آن بزرگوار تقریباً روبه‌روی «باب السّلام در محلّ مُصَلّی» قرار داشت که پس از طرح توسعه حرم، در داخل

ص: ۱۴۵

شبستان مسجد کنار باب قبا قرار گرفت. در زیارت آن حضرت بگو:

«السَّلامُ عَلَيْكَ يا وَلِيَّ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا أَمِينَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا نُورَ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مُسْتَوْدَعَ نُورِ رَسُولِ اللهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا والِدَ خاتَمِ الْأَنْبِياءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَنِ انْتَهى إِلَيْهِ الْوَدِيعَةُ وَالْأَمانَةُ الْمَنِيعَةُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَنْ أَوْدَعَ اللهُ فِي صُلْبِهِ الطَّيِّبِ الطّاهِرِ الْمَكِينِ نُورَ رَسُولِ اللهِ الصّادِقِ الْأَمِينِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا والِدَ سَيِّدِ الْأَنْبِياءِ وَالْمُرْسَلِينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ حَفِظْتَ الْوَصِيَّةَ، وَأَدَّيْتَ الْأَمانَةَ عَنْ رَبِّ الْعالَمِينَ فِي رَسُولِهِ، وَكُنْتَ فِي دِينِكَ عَلى يَقِينٍ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ اتَّبَعْتَ دِينَ اللهِ عَلى مِنْهاجِ جَدِّكَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللهِ فِي حَياتِكَ وَبَعْدَ وَفاتِكَ، عَلى مَرْضاتِ اللهِ فِي رَسُولِهِ، فَصَلَّى اللهُ عَلَيْكَ حَيّاً وَمَيِّتاً، وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكاتُهُ».

ص: ۱۴۶

دیگر مستحبات مدینه

سه روز روزه به قصد برآورده شدن حاجات

بهتر است شروع از چهارشنبه و ختم به جمعه باشد(این سه روز، مستحب است و حتی ازکسانی که روزه قضا هم دارند پذیرفته می‌شود).

خواندن نماز توبه (۱)، کنار ستون توبه(ابولبابه)

شب چهارشنبه کنار ستون ابولبابه و شب و روز پنج‌شنبه کنار ستون مقابل آن نماز بخواند.

۱- شب و روز جمعه کنار ستونی که پهلوی محراب پیامبر(ص) است، نماز بخواند و حاجات خود را ذکر کرده و دعایی را که بعد از زیارت حضرت رسول(ص) ذکر شده بخواند.

در وقت ورود و خروج مسجد النبی(ص) آهسته صلوات بفرستد.

پس از هر زیارت نماز زیارت بخواند.

۱- این نماز، شبیه نماز صبح خوانده می شود و فقط نیت آن تفاوت دارد.

ص: ۱۴۷

خواندن نمازهای یومیه در مسجدالنبی و باجماعت.(بنا به روایتی از امام صادق(ع)، خواندن نماز در مسجد النبی معادل ده هزار نماز است (۱))

خواندن نمازهای قضا در مسجدالنبی به جهت فضیلت بیشمار نمازخواندن درآن مکان. چه نیکو است زائران محترم فرصت اندک خود را در مدینه از دست ندهند و از نماز خواندن در مسجد النبی غافل نشوند.(حداقل ۱۷ رکعت نماز قضای یک روز را روزانه به جا آورند).

۲- خواندن نماز در مقام جبرئیل. از امام صادق(ع) نقل شده است که این دعا را موقع حضور در مقام جبرئیل بخواند:

«ای جوادُ ای کریم، ای قریبُ ای بعید، اسْئَلُکَ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمّدٍ وَ اهْلِ بَیْتِه و انْ تَرُدَّ عَلیَّ نِعْمَتَک».

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۸۲.

ص: ۱۴۸

۳- زیارت حضرت رسول(ص)، حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع: در هر روز و خواندن نماز زیارت.

۴- یک ختم قرآن و یا بیشتر و هدیه آن به وجود شریف پیامبراکرم(ص)، حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع(ع) و امام زمان [.

۵- خوانـدن نمـاز مخصوص پیـامبر(ص) و حضـرت زهرا(س) و ائمه بقیع.(نحوه خوانـدن نمـاز ها در بخش های بعـدی این کتاب-تقویم عبادی مدینه منوره- آمده است)

۶- دادن صدقه. بنا بر روایت امام صادق(ع)، انفاق یک درهم در مدینه معادل ده هزار درهم درمکانی دیگر است.

انجام روزانه یک غسل زیارت(صبح‌ها بهتر است)

۷- زیارت وداع پیامبراکرم(ص)، حضرت زهرا(س) و ائمه بقیع(ع) به هنگام خروج از مدینه.

ص: ۱۴۹

توصیه های لازم به زائران

هنگام اقامه نماز جماعت از مسجد خارج نشوید.

به ضریح نبی اکرم(ص) هنگام نماز خواندن پشت نکنید.

هنگام تکبیر آخر نمازها، دست‌ها را بالاو پایین نبرید.

در موقع نماز جماعت از گفتن «آمین» خودداری کنید.(موجب بطلان نماز است)

از تکتّف(دست به سینه گذاشتن) موقع تلاوت حمد و سوره اجتناب کنید.

بین هر دو سجده در هر رکعت و بعد از سجده دوم لازم است استراحت کنید(این استراحت را اهل سنت ندارند و بلا فاصله برای رکعت بعدی قیام می کنند)

۱- در نماز جماعت، اهل سنت پس از رکوع ذکری طولانی می خوانند(

سمع الله لمن حمده و لک الحمد حمدا طیبا کثیرا مبارکا فیه ملأ السماوات و ملأ الارض

) زائرین محترم توجه به

-۲

ص: ۱۵۰

طولانی بودن این ذکر داشته باشید و بعد از رکوع فوراً به سجده نروید چرا که موجب به هم ریختن صفوف و ناهماهنگی می شود.

زائران ایرانی می توانید اذکاری را چون «

الله اکبر، ربنا و لک الحمد و یا سمع الله لمن حمده

» را چندین مرتبه بگویید تا همراه با نمازگزاران به سجده روید. (۱) از خوابیدن در مسجد و حرم مطهر به علت کراهت شدید، پرهیز نمایید.

۳- زمان زیارت خواهران در روضه شریفه و حرم پیامبر(ص) و خانه حضرت زهرا(س) صبح ها از طلوع آفتاب تا حدود ساعت ۱۰ و ظهر ها پس از نماز ظهر تا حدود ساعت ۳ و گاهی شبها نیز ۹ تا ۱۱ می‌باشد. لذا خواهران، این زمان‌ها را جهت زیارت از دست ندهید.

۴-

۱- المغنی، ج ۱، ص ۳۰۰.

ص: ۱۵۱

۵- از بردن کفش ها به روضه منوره بپرهیزید زیرا اهل سنت آن را نوعی بی احترامی به ساحت مقدس پیامبر(ص) می‌دانند.

در مسجد به ویژه هنگام خواندن نماز، تلفن همراه خود را خاموش نمایید.

از گرفتن عکس و فیلم در اماکن مقدسه به علت ممنوعیت خودداری نمایید. مأموران اماکن مقدسه در صورت مشاهده عکسبرداری، برخورد شدید می‌کنند و این امر، باعث هتک حرمت ایرانی و شیعه می شود.

۶- از آنجایی که اهل سنت نماز خواندن در قبرستان و پشت قبرستان را حرام می دانند، نماز های زیارت ائمه بقیع را در حرم پیامبر(ص) بخوانید

۷- نظم در صفوف نماز جماعت را رعایت کنید. اهل سنت قبل از اقامه نماز از عباراتی چون «

استووا صفوفکم

» و «

صدّوا الخلل

» استفاده

۸-

ص: ۱۵۲

می کنند که به معنای مرتب کردن صف‌های نماز است. به این مهم توجه نمایید.

با صدای بلند از زیارت نامه خواندن و سخن گفتن و صلوات فرستادن وگریه کردن خودداری کنید.

۹- از انداختن عریضه روی قبور ائمه بقیع: و برداشتن خاک از آنجا خودداری کنید.

از بستن پارچه، نخ، و قفل به پنجره‌های بقیع جدا بپرهیزید.

از خارج نمودن قرآنهای وقفی از حرم اجتناب کنید.

از مشاجره و جدال نمودن با مأمورین حرم بپرهیزید.

از استعمال دخانیات بپرهیزید.

در نماز جماعت از شکسته نماز خواندن به نحوی که نماز دیگران را به هم زند، خودداری کنید.

از انداختن آب دهان در فضای صحن و قبرستان بقیع جدا پرهیز کنید.

ص: ۱۵۳

از گذاشتن قرآن روی زمین و پا درازکردن به سوی آن خودداری نمایید.

وسایل اضافه را با خود به حرم نبرید.

از جلوی افرادی که مشغول نماز هستند، عبور نکنید.

امام جماعت مسجدالنبی در رکعت اول نماز صبح جمعه معمولًا سوره سجده دار می خواند. در این‌گونه موارد، همراه امام جماعت و مأمومین به سجده رفته و نماز را ادامه دهید و پس از نماز، نماز صبح را اعاده کنید.

بدیهی است که در مسجد النبی و مسجد الحرام می توان نماز ها را هم کامل خواند و هم شکسته، اما اگر نماز را به جماعت می خوانید بهتر است کامل بخوانید.

ص: ۱۵۴

آداب وداع با مدینه

درروز آخر، برای خداحافظی از پیامبر اسلام به روضه شریفه رفته، زیارت نامه را به همراه نماز زیارت قرائت کنید. سپس ضمن خواندن سوره ضحی، به آیات"

فَامَّا الْیَتیمَ فَلا تَقْهَرْ وَ امَّا السّائِلَ فَلا تَنْهَر

"که می‌رسید خطاب به وجود شریف پیامبر عرضه کنید: یا رسول‌الله تو پدر امتی و ما همه یتیمان تو، فرزندانت را که به تو پناه آورده اند، از خود مران، و در این زمان حاجات خود را طلبیده و چندین بار آیه

«و امّا السّائل فَلا تَنْهَر»

را تلاوت کنید و با تضرع، از درگاه خداوند متعال حوائج خود و دوستان و آرزومندان را درخواست نمایید. پس از زیارت حضرت ختمی مرتبت(ص)، زیارت وداع را به این نحو بخواند:

ص: ۱۵۵

اللّهُمَّ لاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِن زيارِ قَبْرِ نَبِيِّكَ، فَإِنْ تَوَفَّيْتَني قَبْلَ ذلِكَ فَإِنّي اشْهَدُ في مَماتي عَلى ما اشْهَدُ عَلَيْهِ في حَياتي انْ لا اله الّا انْتَ وَ انَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَ رسولُكَ و انَّكَ قَد اخْتَرْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ، ثُمَّ اخْتَرْتَ مِن اهْلِ بَيْتِهِ الْائِمَ الطّاهِرينَ الَّذينَ اذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَ طَهَّرْتَهُمْ تَطْهيرًا، فَاحْشُرْنا مَعَهُمْ وَ في زُمْرَتِهِمْ وَ تَحْتَ لِوائِهِمْ وَ لا تُفَرِّقْ بَيْنَنا وَ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيا وَ الْآخِرِ، يا ارْحَمَ الرّاحِمين، السَّلامُ عَلَيْكَ لا جَعَلَهُ اللهُ آخِرَ تَسْليمي عَلَيْك.

سپس حضرت فاطمه(س) را در مسجد النبی زیارت نمایید ونماز زیارت بخوانید و به زیارت ائمه

ص: ۱۵۶

بقیع(ع) بروید. و زیارت وداع آن بزرگواران را به این نحو بخوانید (۱):

السَّلامُ عَلَیْکُمْ ائِمَ الْهُدی وَ رَحْمُ اللهِ وَبَرکاتُه، اسْتَوْدِعُکُمُ اللهَ وَ اقْرَءُ عَلَیْکُمُ السَّلامَ، آمَنّا بِاللهِ وَ بِالرَّسولِ وَ بِما جِئْتُمْ وَ بِهِ دَلَلْتُمْ عَلَیْه، اللّهُمَّ فَاکْتُبْنا مَعَ الشّاهِدین.

۱- مرحوم شیخ طوسی و سید ابن طاووس گفته‌اند که در وداع با ائمه بقیع این زیارت خوانده شود.

ص: ۱۵۷

تقویم عبادی مدینه منوره

(به تفکیک ایام هفته)

حج، سرسرای عبودیت و بندگی، دلدادگی و عاشقی، رشد وکمال و عروج است. از قفس تن بیرون آمدن و خود را در فضای خانه معشوق رها نمودن است. چنانچه عارف سالک حضرت آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی(رحمهٔ الله) استاد حضرت امام(ره) می گوید (۱):

هدف اصلی از تشریع حج، تقویت بعد روحانی است تا انسان با معنویت شده و از عالم جسم به عالَم معنی ترقی نموده و شناخت خدا و دوستی و انس او را به دست آورد و در سرای کرامتش به سر برد.

تشرف به سرزمین مقدس مدینه منوره، فرصت مغتنمی برای راز و نیاز با خدای مهربان است که معلوم نیست دوباره تکرار شود. برای اغتنام این فرصت، از میان بوستان اذکار و دعاهای آسمانی،

۱- المراقبات، ص ۳۸۴، آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی.

ص: ۱۵۸

اعمال و عباداتی گلچین و به تناسب روز های هفته تفکیک شده است.

نکته مهم: در به جا آوردن و خواندن دعاها، حضور قلب و حال و هوای زائر شرط اساسی است. زائران نباید اعمال و دعاها را برخود تحمیل کنند و آن را به هر شکل به جا آورند بلکه صرفاً در صورت آمادگی و اشتیاق روحی انجام دهند. اعمال و دعاهایی که برای مقاطع مختلف در یک روز توصیه و پیشنهاد شده اند، به گونه ای متعدد و متنوع گزینش شده که امکان انتخاب را برای زائران متناسب با شرایط روحی آنها فراهم می کند.

شایسته است حداقل هفته‌ای یک‌بار در سجده یک نماز در وقت سحر ذکر یونسیه گفته شود(لا اله انت سبحانك انی کنت من الظالمین ۸۸/ انبیاء) عرفا جهت درک بهتر این زمان و افاضه بیشتر به آنان این ذکر را حداقل ۴۰۰ بار در سجده می گویند.

ص: ۱۵۹

نمایش تصویر

ص: ۱۶۰

نمایش تصویر

ص: ۱۶۱

توضیحات برنامه روز شنبه

۱- طریقه خواندن نماز شب: نماز شب ۱۱ رکعت است. یعنی پنج نماز دو رکعتی و یک نماز یک رکعتی. ۴ نماز اول مانند نماز صبح به نیت "نماز شب، "۲ رکعت بعدی نیت نماز "شفع "و یک رکعت آخر به نیت نماز "وتر. "در نماز وتر در قنوت ۷۰ مرتبه استغفار و بعد طلب مغفرت برای ۴۰ مؤمن و سپس سیصد مرتبه العفو.

۲- نماز نافله صبح دو رکعت است مثل نماز صبح که قبل از خواندن نماز صبح خوانده می شود.

۳- ومَنْ یَتَّقِ اللهَ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً و یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبْ وَ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ انّ اللهَ بالغُ امرِهِ قَدْ جَعَلَ اللهُ لِکُلّ شَیءٍ قَدَرا(طلاق ۲ و ۳) این آیه را سه مرتبه خوانده و سپس سه مرتبه سوره توحید خوانده شود آنگاه سه مرتبه صلوات فرستاده شود.

ص: ۱۶۲

۴- ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه سُبحانَ اللِه وَ الْحَمدُ لِلّهِ وَ لا ـ اله الّا اللّهُ وَ اللّهُ اکبر، ۱۰ مرتبه لااله الّا اللّهُ وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه، لَهُ الْمُلْکُ و لَهُ الْحَمْد یُحْیی وَ یُمیت وَ هُوَ حَیٌّ لا یَموت بِیَدِهِ الْخَیرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر، ۱۰ مرتبه سُبْحانَ اللهِ وَ الْحَمْدُللهِ وَ لا الهَ الّا اللّهُ وَ الله اکبر،

۱ مرتبه سوره های قدر و توحید و همچنین

آیة الکرسی

، ۳ مرتبه سُبْحانَ اللهِ حینَ تُمْسُونَ وَ حینَ تُصْبِحُون و لَهُ الْحَمْدُ فی السَّمواتِ وَ الْارض عَشیّاً وَ حینَ تُظهِرون، ۷ مرتبه لاحَولَ وَ لا قُوَّةَ الّا بِاللهِ الْعَلیّ الْعَظیم.

۵- طریقه خوانـدن نماز پیامبر(ص): نماز پیامبر(ص) دو رکعت است که درهر رکعت سوره حمـد و ۱۵ مرتبه سوره قدر خوانده می شود، سپس در رکوع و

ص: ۱۶۳

بعد از سربرداشتن و در سجده اول و بعد از سر برداشتن و در سجده دوم و بعد از سربرداشتن در هر یک، ۱۵ مرتبه سوره قدر را می‌خواند سپس تشهد و سلام داده، نماز را تمام می کند.

۶- طریقه خواندن نماز غفیله

نماز غفیله ۲ رکعت است بین مغرب و عشا. در رکعت اول بعد از حمد این آیات: وذَالنُّونِ اذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ انْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنادى فِي الظُّلُماتِ انْ لا الهَ الّا انْت سُبْحانَکَ انّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمینَ فَاسْتَجَبْنا لَهُ و نَجَّيْناهُ مِنَ الغمّ وَ کَذلِکَ نُنْجِي الْمُؤمِنین، رکعت دوم بعد از حمد این آیه شریفه: وَعِنْدَهُ مفاتِحُ الْغَیبِ لا یَعلَمُها الّا هُو و یَعلَمُ ما فی البَرِّ و الْبَحْر و ما تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ الّا یَعْلَمُها و لا حَبَّةٍ فی ظُلُماتِ الْأرضِ وَ لا رَطْبٍ و لا یابِسٍ الّا فی کِتابٍ مُبین. درقنوت این دعا خوانده شود: اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ بِمَفاتِحِ الْغَیبِ

ص: ۱۶۴

الَّتی لا یَعْلَمُها الّا انت ان تُصلِّیَ عَلی مُحمَّدٍ و آلهِ وَ انْ تَفْعَلَ بی، سپس حاجات خود را بخواهید و ادامه دهید: اللّهُمَّ انْتَ وَلیُّ نِعْمَتی وَ الْقادِرُ عَلی طَلِبَتی و تَعلَمُ حاجَتی فَاسْئَلُکَ بحقِّ مُحمَّدٍ وَ آلِهِ عَلیه وَ عَلَیْهِمُ السَّلام لَمّا قَضَیْتَها لی.

ص: ۱۶۵

نمایش تصویر

ص: ۱۶۶

نمایش تصویر

توضیح برنامه روز یکشنبه

۱. طریقه خواندن نماز حضرت زهرا ۳

نماز حضرت زهرا(س) دو رکعت است که در رکعت اول سوره حمد و صد مرتبه سوره قدر و در رکعت

ص: ۱۶۷

دوم سوره حمد و صد مرتبه سوره توحید و بعد از سلام نماز، تسبیحات حضرت زهرا و این دعا را بخواند:

سُبحان ذِي العِزِّ الشّامخ المُنیف، سُبحانَ ذی الْجَلالِ الْباذِخ العَظیم، سُبْحانَ ذی الْمُلْكِ الْفاخِرِ الْقَدیم، سُبْحانَ مَن لَبِسَ الْبَهْجَةَ و الْجَمال، سبحانَ مَنْ تَرَدّی بِالنّورِ وَ الْوَقارِ، سُبْحانَ مَنْ یَری اثَرَ النَّملِ فِي الصَّ-- فا، سُبحانَ مَنْ یَری وَقْعَ الّطَیرِ فِي الْهَواء، سُبْحانَ مَن هُوَ هكَذا لا هكَذا غَیرُه.

ص: ۱۶۸

نمایش تصویر

ص: ۱۶۹

نمایش تصویر

ص: ۱۷۰

توضیح برنامه روز دوشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام حسن ۷:

نماز امام حسن(ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و سوره توحید ۲۵ مرتبه خوانده می شود و بعد از نماز این دعا خوانده شود:

اللّهُمَ انّی اَتَقَرَّبُ الَیْکَ بِجُودِکَ و کَرَمِکَ، و اَتقرَّبُ الیْکَ بِمُحمَّدٍ عَبْدِکَ و رَسُولِکَ و اتقَ-- رَّبُ الیکَ بِملائِکَتِکَ و انْبیائِکَ و رُسُلِکَ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحمَّدٍ عبدِکَ و رَسولِکَ و علی آل مُحمَّد، و انْ تُقیلَنی عَثْرَتی، وَ تَسْتُرَ عَلَیَّ ذُنُوبی و تَغْفِرَها لی، و تَقْضیَ لی حَوائِجی وَ لا تُعذِّبَنی بِقَبیحٍ کانَ مِنّی. فَانَّ عَفوکَ وَ جُوَدکَ یَسَعُنی انّکَ عَلی کُلِّ شیءٍ قدیر.

ص: ۱۷۱

نمایش تصویر

ص: ۱۷۲

نمایش تصویر

ص: ۱۷۳

توضیحات برنامه روز سه شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام سجاد ۷:

نماز امام سجاد(ع) چهار رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و سوره توحید صد مرتبه خوانده می شود. بعد از سلام نماز، این دعا خوانده شود:

یا مَنْ اظْهَرَ الْجَمیل و سَتَرَ القَبیح یا مَنْ لَمْ یُؤاخِذْ بِالْجَریرَة و لَم یَهتِکِ السِّتْر، یا عَظیمَ العفْو، یا حَسَنَ التَّجاوُز، یا واسِعَ الْمَغفرَة، یا باسِطَ الیَدَیْنِ بالرَّحمة، یا صاحِبَ کُلِّ نَجْوی، یا مُنتَهی کُلِّ شَکْوی، یا کَریمَ الصَّفْح، یا عَظیمَ الرَّجاء یا مُبْتَدِأً بِالنِّعَم قَبْلَ اسْتِحْقاقِها، یا ربَّنا و سَیِّدَنا وَ مَولانا، یا غایةَ رَغْبَتِنا، اسْئَلُک اللّهُمَّ ان تُصَلّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ محمَّد.

ص: ۱۷۴

نمایش تصویر

ص: ۱۷۵

نمایش تصویر

ص: ۱۷۶

توضیحات برنامه روز چهارشنبه

سه روز روزه گرفتن در مدینه(از چهارشنبه تا جمعه) مستحب موکد است.

۲- طریقه خواندن نماز امام محمد باقر ۷

نماز امام باقر(ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و

سُبْحانَ اللهِ وَالْحَمْدُللهِ و لا الهَ الّا اللهُ و اللهُ اکبر

۱۰۰ مرتبه و بعد ازسلام نماز، دعای آن حضرت خوانده شود:

اللّهم انّی اسْئَلُک یا حَلیمُ ذو اناةٍ غَفورٌ ودود، انْ تتجاوَزَ عَنْ سَیِّئاتی، وَ ما عِنْدی بِحُسْنِ ما عِنْدَکَ، و انْ تُعطِیَنی مِنْ عَطائِکَ ما یَسَعُنی، و تُلهِمُنی فیما اعْطَیْتنی العَمَلَ فِیهِ بِطاعَتِکَ و طاعَةِ رَسُولِکَ و انْ تُعْطِیَنیَ مِنْ عَفْوِکَ ما اسْتَوجِبُ بِهِ کرامَتَکَ اللّهُمَ اعْطِنی ما انْتَ

ص: ۱۷۷

اهلُهُ، و لا تَفْعَلْ بی ما انا اهلُه، فَانّما انا بِکَ و لَمْ اصِبْ خَیراً قَطُّ الّا مِنْکَ یاابْصَرَ الْابَصْرَینِ، و یا اسْمَعَ السّامعین و یا احْکَمَ الحاکمین، و یا جارَ المُسْتَجیرین، و یا مُجیب دعوةِ المُضْطَرّین، صَلّ علی مُحمَّدٍ و آلِ محمّد.

ص: ۱۷۸

نمایش تصویر

ص: ۱۷۹

نمایش تصویر

ص: ۱۸۰

توضیح برنامه روز پنج شنبه

۱ طریقه خواندن نماز امام صادق ۷

نماز امام صادق(ع) دو رکعت است که در هر رکعت سوره حمد یک مرتبه و آیه‌ی

«شَهِدَ اللهُ انَّهُ لا الهَ الّا هُوَ و الْمَلائِکَهُ و اولُوا الْعِلْمِ قائِماً بِالْقِسط لا الهَ الّا هُوَ الْعَزیزُ الحَکیم

» را ۱۰۰ مرتبه بخواند و بعد از سلام نماز دعای آن حضرت: یا صانِعَ کُلِّ مَصنوُع، یا جابِرَ کُلِّ کَسیر، و یا حاضِرَ کُلِّ مَلَاءٍ و یا شاهِدَ کّلِّ نَجْوی، وَ یا عالِمَ کُلِّ خَفِیَّهْ، وَ یا شاهِدُ غَیرَ غائب، و یا غالِبُ غیرَ مَغْلوب، و یا قریبُ غَیرَ بَعید، و یا مونِسَ کُلِّ وحید، و یا حَیُّ مُحْیِی الْمَوتی و مُمیتَ الْاحیاء، القْائمَ عَلی کُلِّ نَفْسٍ بِما کَسَبَتْ و یا حَیّاً حینَ لا حَی، لا الهَ الّا انت، صلِّ عَلی مُحمَّدٍ و آلِ مُحمَّد.

ص: ۱۸۱

نمایش تصویر

ص: ۱۸۲

نمایش تصویر

ص: ۱۸۳

نمایش تصویر

ص: ۱۸۴

توضیحات برنامه روز جمعه

۱- طریقه خواندن نماز جعفر طیّار

نماز جعفر طیار ۴ رکعت است(دو نماز دو رکعتی)، در هر نماز در رکعت اول بعد از حمد سوره زلزال، رکعت دوم بعد از حمد سوره عادیات. رکعت سوم سوره نصر و رکعت چهارم سوره توحید. در هر رکعت بعد از حمد و سوره، ۱۵ مرتبه تسبیحات اربعه (سبحانَ اللهِ وَالْحَمدُ للهِ وَ لا الهَ الّا اللهُ وَ اللهُ اکبر)

در رکوُع همین ذکر ۱۰ مرتبه، بعد از سر برداشتن از رکوع، در سجده اول و بعداز سربرداشتن از سجده اول و در سجده دوم و بعد از سربرداشتن از سجده دوم درهر کدام ۱۰ مرتبه همان تسبیحات گفته شود(روی هم سیصد مرتبه تسبیحات می‌شود).

۲- طریقه خواندن نماز امام زمان(عج)

این نماز، ۲ رکعت است که در هر رکعت، وقتی سوره حمد به آیه

«ایاک نعبد و ایاک نستعین»

ص: ۱۸۵

رسید، این آیه باید ۱۰۰ مرتبه تکرار شود و سپس ادامه سوره و نماز خوانده شود. در رکوع و سجده، ذکر رکوع و سجده ۷ مرتبه تکرار می شود و بعداز سلام، تسبیحات حضرت زهرا(س) خوانده می شود، سپس به سجده رفته و ۱۰۰ مرتبه صلوات گفته می گوید.

ص: ۱۸۶

فصل پنجم

درمکه مکرمه

اعمال و آداب مکه مکرمه

ص: ۱۸۷

ص: ۱۸۸

مکه مکرمه مرکز نزول وحی و پایگاه اصلی اسلام است، و مسجدالحرام، مسجدی ساده و بی تکلّف، و مکعبی سیاه‌پوش به نام کعبه در آن قرار دارد. که، قبله ما، عشق ما، نماز ما، حیات ما و ممات ماست. در اینجا هر طرف که بایستی قبله در برابر توست. «
فأینما تُوَلّوا فَثَمَّ وجهُ الله»
، اینجا دایره ای است که کعبه مرکز آن است و از این مرکز است که بایـد به سوی ابـدیت پرواز کنی. همانجایی است که به دسـت بندگان خوب و خالص خدا ابراهیم خلیل(ع) و اسماعیل(ع) بازسازی

ص: ۱۸۹

شـده و در تمام این سال ها با صـلابت تمام بر پای خود ایسـتاده و از سراسـر گیتی همه عاشـقان را به سوی خود فرا خواند و این در حالی است که کاخ ها و قصر های عالی با تمام استحکامشان در طوفان حوادث و در طول زمان خرد شدند و فرو ریختند. این همان خانهای است که ابراهیم بت شـکن پایه های آن را بالا آورد و با صـدق و صـفایش آن را جاویدان ساخت و میعادگاه موسـی(ع) و عیسـی(ع) و محمد(ص) و اهل بیتش نمود و تو زائر خانه دوست، اکنون به این حرم راه یافتهای. خداوند لیاقت میهمانی خانه اش را به تو عطا کرد. انتخاب شـدی، برگزیـده گردیـدی، آمدی گرد خانه اش بچرخی، از همه ملکیت ها و منیت ها و عناوین رها گشـته ای، خود را برای او خـالص و مطلق کرده ای. در مکـان عروج نبی اش قـدم نهـادی، حالا خیال عروج نـداری؟ قصـد پرواز نـداری؟ دست در دستش

ص: ۱۹۰

(حجر الاسود) بنه، قول بده، تعهد کن که دیگر نافرمانی اش را نمی کنی، همه چیزت را برای او خالص می کنی، همه حرکات و سکناتت از این پس یک رنگ می گیرد، رنگ خدایی. آن وقت است که معنای عشق بازی، معنای سیر الی الله را در می یابی. دیگر هر جا نظر کنی فقط او را می بینی. همواره خود را در محضرش حس می کنی و شرم از این داری که در محضرش، نافرمانی اش را بکنی. زائر کوی دوست! هَنیئًا لک!

ص: ۱۹۱

مستحبات ورود به مکه

مستحب است هنگام ورود به شهر مکه این دعا را که امام صادق(ع) از پیامبر اکرم(ص) نقل کرده است، بخوانید:
اللّهُمَ الْبَلَدُ بَلَدُک، وَ الْبیتُ بَیْتُک، جِئْتُ اطْلُبُ رَحْمَتکَ و اؤُمُّ طاعَتَک، مُتَّبِعاً لِامرِک، راضیاً بِقَدَرِک، مُسلّماً لِامرِک اسأُلُکَ مَسْأَلَةَ المُضْطَرِّ الیکَ، الْمشْفِقِ مِنْ عَذابکَ، انْ‌تَسْتَقْبِلَنی بِعَفوک و ان تَتَجاوَزَ عَنّی بِرَحْمَتِکَ و انْ تُدْخِلَنی جَنَّتَک. (۱)

مستحبات ورود به مسجدالحرام

غسل(بهتر است قبل از غسل، وضو بگیرد.)

۱- با حالت وقار و سکینه وارد مسجدالحرام شده و آهسته گام بردارد.

۲-

۱- هدایهٔ السالک، ج ۲، ص ۷۴۵.

ص: ۱۹۲

۳- بر درب مسجدالحرام بایستد و بگوید:

السَّلامُ عَلَیْکَ ایُّها النَّبِیُ و رَحْمَهُ اللهِ وَ بَرَکاتهُ بِسْمِ الله و بِالله و ماشاءَالله. السَّلامُ علی انبیاءِ اللهِ و رُسُلِه، السَّلامُ عَلی رَسُولِ الله، السَّلامُ عَلی ابراهیمَ خلیل الله وَ الْحَمْدُ لِلّه رَبِّ العالمین.

و بعد سه مرتبه می گوید:

اللّهم فُکَّ رَقَبتی مَن النّار

و ادامه می‌دهد:

وَ اوْسِعْ عَلَّی مِنْ رِزْقِکَ الحلالِ الطّیب و ادْرَأ عَنّی شَرَّ شیاطینِ الْجِنِّ والْانسِ و شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ و الْعَجَم.

۴- رو به کعبه دستها را بلند کرده و بگوید:

اللّهمَ انّی اسْألُکَ فی مَقامی هذا وَ فِی اوَّلِ مناسِکی انْ تَقْبَلَ تَوبَتی و انْ تَتَجاوَزَ عَنْ خَطیئَتی و انْ تَضَعَ عَنّی وِزْری. الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی بَلَّغَنی بَیْتَهُ الْحَرام، اللّهمَ انّی اشهَدُ انَّ هذا بَیْتُکَ الحَرام الذی جَعَلْتَهُ مثابً لِلنّاسِ و

ص: ۱۹۳

امْناً مُبارکاً و هُدیً لِلعالَمین، اللّهمَ انّی عَبْدُکَ وَ الْبَلَدُ بَلَدُک وَ الْبیتُ بَیتُکَ جِئْتُ اطلُبُ رَحْمَتَک و اؤُمُّ طاعَتَک مُطیعاً لِامرِکَ راضیاً بِقَدرِکَ، اسْأَلَکَ مَسألَةَ الْفَقیر الیکَ الخائِفِ لِعُقوبَتِکَ اللّهُمَ افْتَح لی ابْوابَ رَحْمَتک واسْتَعْمِلنی بِطاعتِکَ و مَرْضاتِک.

آنگاه روبه سوی کعبه ادامه دهد:

الْحَمْدُ لِلّهِ الّذی عَظَّمَکِ و شَرَّ فَکِ و کَرَّمَکِ و جَعَلَکِ مَثابةً لِلنّاس و امْناً مُبارَکاً و هُدیً لِلْعالَمین.

مستحبات طواف

درحال طواف کعبه این دعا را بخواند:

اللّهُمَّ انّی الَیْکَ فقیرٌ و انّی خائِفٌ مُسْتَجیرٌ فَلا تُغَیِّرْ جِسْمی وَ لا تُبَدِّل اسْمی

و نیز می گوید:

اللّهُمَّ اجْعَلْهُ حَجّاً مَبْروراً و ذَنْباً مَغْفوُراً و سَعْیاً مَشکُوراً.

وَ در چهار شوط آخر بگوئید:

اللّهُمَّ اغْفِر وَارْحَمْ وَاعْفُ عَمّا تَعْلَم و انْتَ الْاعَزُّ

ص: ۱۹۴

الْاکْرَم اللّهُمَّ رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنهً وَ فِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَ قِنا عَذابَ النّار

. (۱) ۱- مقابل درب کعبه که رسید صلوات فرستاده و بخواند:

سائِلُکَ فَقیرُکَ مِسْکینُکَ بِبابِکَ فَتَصَّدقَ عَلیهِ بـالجَنَّهِ، اللّهُمَ الْبَیتُ بَیْتُک وَ الْحَرَمُ حَرَمُک وَ الْعَبْد عَبْدُک وَ هـذا مَقامُ الْعائِذِ بِک، الْمُسْتَجیرِ بکَ مِنَ النّار فَاعْتِقْنی وَ والِدَیَّ و اهْلی و وُلْدی و اخْوانِی الْمُومنینَ مِنَ النّار یا جوادُ یا کریم.

۲- مقابل حجر اسماعیل روبه ناودان طلا بخواند:

اللّهُمَ ادْخِلنی الجَّنهَ و اجِرنی مِنَ النّارِ بِرَحْمَتِکَ و عافِنی مِن السُقْمِ و اوسِعْ عَلیَّ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلال وَ ادْرَأْ عَنّی شَرَّ فَسَقَهِ الْعَرَبِ و الْعَجَم

.

۳-

۱- الایضاح، ص ۲۴۰.

ص: ۱۹۵

۴- بعد از عبور از حجر الاسود بخواند:

یا ذَا الْمَنِّ وَ الطَّول، یا ذَا الْجُودِ و الْکَرم، انّ عَمَلی ضَعیفٌ فَضاعِفْهُ لی و تَقَبَّلْهُ مِنّی انَّکَ انْتَ السَّمیعُ الْعَلیم

. ۵- مقابل رکن یمانی دست بلند کندو بخواند:

بِسْمِ اللهِ وَاللّهُ اکبر، اللّهم انّی اعُوذُبِکَ مِنَ الْکفرِ وَ الْفَقرِ وَ الـذُّلِ ومِنْ عَذابِ القَبرِ وَ مِنْ فتنَهِ الَمْحیاوَ الْمَمات و مَواقِفِ الْخزِیِ فی الدُّنیا وَ الاخِرهٔ

و سپس سر به طرف کعبه بلند کند و بگوید:

الْحمدُلله الَّذی شَرَّفَكِ و عَظَّمَكِ والْحَمُدلله الذَّی بَعَثَ مُحَمَّداً نبیاً و جَعَل عَلیّاً اماماً اللّهُمَ اهْدِ لَهُ خیارَ خَلْقِکَ و جَنِّبْهُ شِرارَ خَلْقِك.

۶- امام صادق(ع) فرمود: طواف کننده، بین رکن یمانی و حجرالاسود

-۷

ص: ۱۹۶

این دعا را بخواند:

رَبّنا آتِنا فِیِ الدُّنیا حَسَنَةًوَ فیِ الْاخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النّار

. ۸- مقابل ناودان بخواند:

اللّهُم اظِلَّنی فی ظِلَّکَ یَوْمَ لا ظِلَّ الّا ظِلُّک وَ اسْقِنِی بِکَأسِ نبیّکَ مُحَمَّدٍ(ص) شَراباً هَنیئًا لاظَمَأ بَعْدَهُ ابَداً یا ذَا الْجَلالِ وَ الْإِکْرام. اللّهُمَّ انّی اسْئَلُکَ الرّاحَةَ عِنْدَالْمَوتِ و الْعَفْوَ عِندَ الْحِساب.

۹- موقع خروج از کعبه ۳ مرتبه الله اکبر گفته سپس بگوید:

اللّهُمَّ لا تَجْهَد بَلاءَنا رَبّنا و لا تُشْمِت بِنا اعْداءَنا فَانَّکَ انَتَ الضّارُ النّافِع.

دیگر مستحبات مکه و مسجد الحرام

درهنگام ورود به مسجد الحرام، حتی الامکان با غسل وارد شوید و حد اقل روزانه یک غسل زیارت به جا آورید.

نمازهای یومیه را درمسجدالحرام و به جماعت بخوانید.

ص: ۱۹۷

ذکر خدا را بسیار بگویید و حالت تذکر و تنّبه داشته باشید.

ختم قرآن در مسجد الحرام. امام باقر(ع) فرمود: هرکس که در مکه موفق به ختم قرآن شود، نمیرد مگر اینکه رسول خدا(ص) را زیارت کند و جایگاهش را در بهشت ببیند (۱). از یکی از علما (۲) منقول است که فرمودند: «زیاد ختم قرآن کنید و ثواب آن را به اموات بی‌وارث و بدوارث هدیه کنید.» ایشان ادامه می‌دهند: «من اثرات زیادی از این کار در زندگی خود دیده‌ام.» لذا تا می‌توانید قرآن تلاوت کنید.

یکی از عباداتی که بر انجام و تکرار آن بسیار تاکید شده «طواف» است. روایتی از امام صادق(ع) است که فرمودند: کسی که یک بار خانه خدا را طواف کند، خدا برای او هزار حسنه ثبت می کند، هزار گناه را محو می کند، هزار درجه قرار می دهد، هزار

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۸۲

۲- آیت‌الله مرعشی نجفی.

ص: ۱۹۸

درخت در بهشت می کارد و ثواب آزاد کردن هزار بنده را به او می دهد و چون به ملتزم رسید، هشت در بهشت به روی او باز می شود و به او می گویند از هر دری که خواستی وارد شو. (۱) از این رو در صورتی که ازدحام و شلوغی اجازه دهد و طواف ما مزاحم انجام اعمال واجب دیگران نباشد، میتوانید برای ائمه علیهم السلام، والدین، خویشاوندان، و ذوی الحقوق طواف مستحبی نمایید.

۱- به کعبه معظمه زیاد نگاه کنید که موجب آمرزش گناهان بوده و عبادت است. چنانچه پیامبر(ص) می فرمایند: «
والنَّظَرُ الی الکعب عباد.» (۲)

از آب زمزم بنوشید.

۲- در مقابل رکن یمانی برای ظهور حضرت ولی‌عصر [دعا نمایید چرا که خود حضرت در این مکان برای ظهور خود دعا می کند.

۳-

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۲۰۳

۲- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۶۰.

ص: ۱۹۹

۴- در مقابل هر رکنی از کعبه ۲ رکعت نماز بخوانید و بعد از نماز دعای:

اللّهُمَ مَنْ تَهَيَّأ و تَعَبَّأ او اعَدَّ وَ اسْتَعَّد

.... که در صفحه ۱۴۸ در اعمال شب عرفه آمده است را بخوانید (۱).

خواندن زیارت نامه حضرت اسماعیل(ع) و حضرت هاجر و نماز زیارت آنان در مقابل ناودان طلا.

دعای فراوان در مقابل و زیر ناودان طلا.

نمازهای قضای خود را در مسجدالحرام بخوانید. امام صادق(ع) می فرماید: نماز در مسجد الحرام معادل ۱۰۰ /۰۰۰ نماز می باشد.

در صورت امکان، شب‌های جمعه را در مسجد الحرام شب زنده داری کنید و به تهجّد ونماز و عبادت بپردازید.

در مکه مکرمه، همواره با وضو باشید.

۱- فروع کافی، ج ۴، ص ۲۹۶.

ص: ۲۰۰

توصیه‌های لازم در مکه مکرمه

۱- موقع نماز جماعت از مسجد خارج نشوید و نمازها را در مسجدالحرام به جماعت بخوانید.

۲- موقع نماز جماعت، نماز فرادی نخوانید.

قرآن را روی زمین نگذاشته و با دستی که کفش دارید آن را حمل نکنید. بعد از تلاوت، قرآن را در قفسه مخصوص خود قرار دهید.

قرآن را از مسجدالحرام خارج نکنید. موقع تلاوت قرآن پاها را دراز نکنید.

از گذاشتن مهر و کاغذ و دستمال، موقع نماز اجتناب نمائید.(سجده بر روی سنگ‌فرش‌های مسجدالحرام جایز است).

از بحث و جدل با مأموران بپرهیزید.

در هنگام ازدحام، از استلام حجرالاسود خودداری کنید.

ص: ۲۰۱

درهنگام ازدحامِ مطاف، حتی الامکان از انجام طواف های مستحبی خودداری نمایید و در صورت طواف از محدوده اصلی مطاف استفاده نکنید و آن را در قسمت های خلوت تر انجام دهید.

در موقع ازدحام و شلوغی از خواندن نماز طواف مستحبی پشت مقام، اجتناب کنید.

بانوان زائر از استلام حَجَر پرهیز نمایند.

بانوان زائر از پوشیدن چادرهای رنگی و نازک خودداری نمایند.

زائران محترم با عنایت به اینکه پیام‌آور فرهنگ ایرانی و اسلامی در مکه هستند از پوشش نامناسب و برخوردهای ناشایست خودداری کنند.

با توجه به نماز استداره ای، زائران سعی کنند در جایی قرار نگیرند که جلوی امام جماعت باشد.(امام جماعت مسجدالحرام برای نماز صبح و مغرب و

ص: ۲۰۲

عشاء نزدیک مقام ابراهیم و برای نماز ظهر و عصر بین حجر اسماعیل و کعبه، در زیر بالکن مقابل حد فاصل بین رکن یمانی و رکن حجر می ایستد).

از آب کلمن های مسجد الحرام جهت وضو استفاده نشود.

بانوان زائر از لباس احرام در زمان غیر احرام استفاده نکنند. و بعد از اتمام اعمال، با لباس عادی و چادر مشکی در خیابان ها و مسجد الحرام حضور پیدا کنند.

از نماز فرادی خواندن در هنگام برگزاری جماعت پرهیز نمایید.

از پشت به کعبه نشستن خودداری نمایید.

زائران محترم پس از انجام عمره تمتع و قبل از احرام حج تمتع، عمره مفرده به جا نیاورند و حق خروج از مکه را نیز ندارند.

ص: ۲۰۳

برادران زائر نحوه صحیح بستن لباس احرام را تمرین نمایند.

ص: ۲۰۴

طواف وداع

زائری که اعمال حج تمتع را انجام داده و می‌خواهد مکه را ترک کند، یک طواف به جا آورد که در هر دور آن- در صورت امکان- حجر الاسود و رکن یمانی را استلام کند و ادعیه مستحب را که قبلا در مستحبات طواف به آن اشاره شد- حین طواف بخواند. و درمقابل کعبه ایستاده و این دعا را بخواند:

اللّهُمَ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَ رَسُولِکَ و نَبیّک و امینِکَ و حَبیبِکَ و نَجِیِّکَ و خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِک، اللّهُمَّ کَما بَلَّغَ رِسالاتِکَ و جاهَدَ فی سَبیلِکَ وَ صَدَعَ بِامْرِکَ و اوُذِیَ فیکَ وَ فی جَنْبِکَ حَتّی اتاهُ الیَقین. اللّهُمَّ اقْلِبْنی مُنْجِحاً مُفلِحاً مُسْتجاباً بِافْضَلِ ما یَرْجِعُ بِهِ احَدٌ مِن وَفْدِکَ مِنَ الْمَغْفِرَةِ وَ الْبَرَکَةِ والرِّضْوان و العافِیةِ فیما یَسَعُنی انْ اطْلُبَ انْ

ص: ۲۰۵

تُعْطِیَنی مِثلَ الـذی اعْطَیْتَهُ افْضَلَ مِنْ عَبْدِکَ وَ تَزیدَنی عَلَیه، اللّهُمَّ لا تَجْعَلَهُ اخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَیْتِک، اللّهُمَّ انّی عَبْدُکَ و ابْنُ عَبْدِک و ابْنُ امَتِک حَمَلْتَنی علی دابَّتِکَ و سَیَّرتَنی فی بلادک حتی ادْخَلْتَنی حَرَمَک و امْنَک، و قَدْ کانَ فی حُسْنِ ظَنّی بِکَ انْ تَغْفِرَ لی ذُنوبی، فَإن کُنْتَ قَدْ غَفَرْتَ ذُنُوبی فَازْدِد عَنّی رِضیً و قَرِّبْنی الَیک زُلْفی، وَ لا تُباعِدْنی وَ انْ کُنْتَ لَمْ تَغْفِر لی فَمِنَ الْآنَ فَاغْفِرْلی قَبْلَ انْ تَنأی عَنْ بَیْتِکَ داری، فَهذا اوانُ انْصِرافی انْ کُنْتَ قَدْ اذِنْتَ لی غَیْرَ راغِبٍ عَنْکَ وَ لا عَنْ بَیْتِک وَ لا مُسْتَبْدِلٍ بِکَ وَ لا بِه، اللّهُمَّ احْفَظْنی مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَ عَنْ خَلْفی و عَن یَمینی وَ عَنْ شِمالی حتی تُبَلِّغَنی اهْلی، فَاذا بَلَّغْتَنی اهْلی فَاکْفِنی

ص: ۲۰۶

مَؤُ، نَ عَیالی فَانَّکَ وَلِیُّ ذلِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ مِنّی.

سپس مقداری آب زمزم بنوشد و بگوید: آئِبونَ تائِبونَ عابِدونَ لِرَبِّنا حامِدونَ، الی رَبِّنا مُنْقَلِبونَ راغِبُون، الی رَبِّنا راجِعُونَ انْ شاءَاللهُ.

ص: ۲۰۷

تقویم عبادی مکه

(به تفکیک روز های هفته)

نمایش تصویر

ص: ۲۰۸

نمایش تصویر

ص: ۲۰۹

توضیحات برنامه روز شنبه

۱. آیات (۱) کوتاه بعد از نماز صبح

ومَنْ یَتَّقِ اللّه یَجعَلْ لَهُ مَخْرَجاً و یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحتَسِب و مَنْ یَتَوَکّلْ عَلَی اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ انَّ الله بالِغُ امرِهِ قَدْ جَعَل اللهُ لِکُلِّ شَیءٍ قَدْرا

سپس سه مرتبه توحید خوانده، و سه مرتبه صلوات بفرستد.

۲. ادعیه قبل از طلوع آفتاب

۱۰ مرتبه

سُبحانَ الله وَ الْحَمـدُ لِلّهِ وَ لا اله الّا اللهُ وَ اللهُ اکبر، ۱۰ مرتبه لااله الّا اللهُ وَحْـدَهُ لا شَـریکَ لَه، لَهُ الْمُلْکُ و لَهُ الْحَمْد یُحْیی وَ یُمیت وَ هُوَ حَیٌّ لا یَموتُ بِیَدِهِ الْخَیرُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیر، ۱۰ مرتبه سُبْحانَ اللهِ وَ الْحَمْد لِلّهِ وَ لا الهَ الّا اللهُ وَ الله اکبر، ی ک مرتبه سوره های قدر و توحید و همچنین

۱- سوره طلاق/ ۳ و ۲

ص: ۲۱۰

آیهٔ الکرسی، ۳ مرتبه

سُبْحانَ اللهِ حینَ تُمْسُونَ وَ حینَ تُصْبِحُون و لَهُ الْحَمْدُ فی السَّمواتِ وَ الْارض عَشیّاً وَ حینَ تُظهِرون، ۷ مرتبه لا حَولَ وَ لا قُوَّةَ الّا بِاللهِ الْعَلیّ الْعَظیم ..

۳. زائران محترمی کـه در مکه مکرمه ۱۰ روز قبـل از رفتن به مشـائر مقـدمه اقامت دارنـد و نمارشان کامل است نوافل عصـر ساقط نمی‌گردد و قبل از نماز ظهر و عصر نوافل هر یک را به صورت چهار نماز دو رکعتی می‌توانند بخوانند.

۴. طریقه خواندن نماز حضرت امیر(ع):

نماز حضرت علی(ع) ۴ رکعت(۲ نماز ۲ رکعتی) می‌باشد که در هر رکعت بعد از حمد ۵۰ مرتبه توحید، بعد از سلام نماز دوم، این ذکر را بخواند

: سُبْحانَ مَنْ لا تَبیدُ مُعالِمُه سُبْحانَ مَنْ لا تَنْقُصُ خزائِنُهُ، سُبْحانَ مَنْ لَا اضْمِحْلالَ لِفَخرِهِ سَبْحان مَنْ لا یَنْفَدُ ما عِندَهُ، سُبْحانَ مَنْ لَا انْقِطاعَ لِمُدَّتِهِ سُبحانَ من لا یُشارِکُ احَداً فی امْره، سُبحانَ مَن لا الهَ غَیرُه.

ص: ۲۱۱

نمایش تصویر

ص: ۲۱۲

نمایش تصویر

ص: ۲۱۳

توضیح برنامه روز یکشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام حسین ۷

این نماز ۴ رکعت است در هر رکعت حمد ۵۰ مرتبه، توحید هم ۵۰ مرتبه، در رکوع و سراز رکوع برداشتن ودر سجده اول و سراز سجده برداشتن و در سجده دوم در هر حالت، حمد و توحید ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام دعایی که در مفاتیح آمده است بخواند:

اللّهُمَ انْتَ الذّی اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَ حَواءَ .....

ص: ۲۱۴

نمایش تصویر

ص: ۲۱۵

نمایش تصویر

ص: ۲۱۶

توضیح برنامه روز دوشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام کاظم ۷

این نماز ۲ رکعت است، در هررکعت حمد یک مرتبه و توحید ۱۲ مرتبه بعد از سلام این دعا را بخوانید:

الهی خَشَعَتِ الْاصواتُ لَکَ و ضَلَّتِ الاحلامُ فیک وَ وَجِلَ کُلُّ شیءٍ مِنْکَ و هَرَبَ کُلَّ شیء الَیک و ضاقَتِ الاشیاءُ دوُنَکَ وَ ملَاءَ کُلَّ شیءٍ نُورُکَ فَانتَ الرَّفیعُ فی جَلالِکَ و انْتَ الْبَهییءُ فی جَمالکَ وَ انْتَ العظیمُ فی قُدْرَتکِ و انْتَ الذّی لا یَؤُدُکَ شَیءٌ یا مُنْزِلَ نِعْمَتی یا مُفرِّ جَ کُرْبَتی و یاقاضِیَ حاجَتی و اعْطِنی مَسْئَلَتی بِلا اله الّا انت آمَنْتُ بِکَ مُخْلِصاً لَکَ دینی اصْبَحْتُ علی عَهدِکَ وَ وَعْدِکَ مَا اسْتَطَعْتُ

ص: ۲۱۷

ابُوءُ لَکَ بِالنِّعمهِ و استَغفِرُکَ من الذّنوبِ التّی لا یَغْفِرُها غَیرُک یا مَنْ هُوَ فی عُلُوِّه دان و فی دُنُوِّهِ عال و فی اشْراقِهِ مُنیر و فی سُلْطانهِ قَویٌّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ و آله.

ص: ۲۱۸

نمایش تصویر

ص: ۲۱۹

نمایش تصویر

ص: ۲۲۰

توضیحات برنامه روز سه شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام رضا ۷

این نماز شش رکعت است(سه نماز دو رکعتی) و در هر رکعت حمد یک مرتبه و سورهٔ هل اتی علی الانسان(دهر/ انسان) ۱۰ مرتبه، و بعد از سلام نماز سوم دعای آن حضرت خوانده شود:

یا صاحِبی فی شِدَّتی، و یا وَلیّی فی نِعمتَی ویا الهی والهَ ابراهیمَ و اسماعیلَ واسحقَ و یعقوبَ، یا رَبِّ کهیعص و یس و القرآنِ الحکیم، اسْئَلُکَ یا احْسَنَ مَنْ سُئِلْ و یا خیرَ مُرْتَجی اسئلُکَ انْ تُصلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ و آل مُحَمَّد

ص: ۲۲۱

ص: ۲۲۲

ص: ۲۲۳

توضیح برنامه روز چهارشنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام جواد ۷

این نماز دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید ۷۰ مرتبه و بعد از سلام این دعا خوانده شود.

اللّهُمَ رَبَّ الْارواحِ الفانیه وَ الْاجسادِ البالیَه اسْئَلُکَ بِطاعهِ الْارواح الرّاجِعَهْ الی اجْسادِها و بِطاعَهِ الْاجسادِ الْمُلْتَئِم بِعُرُوقِها و بِکَلِمَتِکَ النّافِذَهِ بَیْنَهُم و اخْذِکَ الحقَّ مِنْهُم و الخلائِق بینَ یَدَیک یَنْتَظِروُن فَصل قَضائِکَ و یَرْجون رَحْمَتَکَ و یَخافُونَ عِقابَکَ صَلِّ عَلی مُحَمَّد و آلِ مُحَمَّد وَ اجْعَل النّورَ فی بَصَری وَ الْیَقینَ فی قَلبْی وَ ذِکْرِکَ بِاللّیل والنَّهار وعَلی لسانی و عملًا صالحاً فَارْزُقْنی

ص: ۲۲۴

نمایش تصویر

ص: ۲۲۵

۳۱

نمایش تصویر

ص: ۲۲۶

توضیح برنامه روز پنج شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام هادی ۷

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول سوره حمد+ یس و در رکعت دوم حمد+ الرحمن و بعد از سلام نماز این دعا را بخواند: یا بارُّ یا وُصولُ یا شاهِدَ کُلِّ غائِب و یا قَریبُ غیرَ بَعید وَ یاغالِبُ غَیرَ مَغلُوب و یا مَنْ لایَعْلَمُ کَیْفَ هو الّا هُو یا مَنْ لاتُبْلَغُ قُدرَتُهُ اسْئَلُکَ اللّهُمَ باسْـمِکَ المَکْنُونِ المَخْزون الْمَکْتُوم عَمَّن شِـئْتَ الطّاهِرِ المُطَهَرِ المُقـدّسِ النُّورِ التّام الحَیِّ الْقَیُّومِ الْعَظیـم، نُـورِ السَّمـواتِ و نُورِالارضین عالِمِ الغَیبِ و الشَّهادَةِ الکبیر المُتعال العظیمِ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَ آل مُحَمَّد

ص: ۲۲۷

نمایش تصویر

ص: ۲۲۸

نمایش تصویر

ص: ۲۲۹

نمایش تصویر

ص: ۲۳۰

۳۵

نمایش تصویر

ص: ۲۳۱

توضیح برنامه روز شنبه

۱- طریقه خواندن نماز امام حسن عسکری ۷

این نماز چهار رکعت است، دو نماز دو رکعتی، در رکعت اول بعـد از حمد سوره زلزال ۱۵ مرتبه و در رکعت دوم بعد از حمد ۱۵ مرتبه سوره توحید و بعد از سلام، این دعا را بخواند.

اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَنَّ لَکَ الْحَمْدَ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْبَدِیءُ قَبْلَ کُلِّ شَیْء، وَأَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ، وَلَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الَّذِی لَایُذِلُّکَ شَیْءٌ، وَأَنْتَ کُلَّ یَوْم فِی شَأْن، لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ خالِقُ مَا یُرى وَمَا لَا یُرى، الْعالِمُ بِکُلِّ شَیْء بِغَیْرِ تَعْلِیم، أَسْأَلُکَ بِآلآئِکَ وَنَعْمَائِکَ بِأَنَّکَ اللّهُ الرَّبُّ الْوَاحِدُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْوِتْرُ

ص: ۲۳۲

الْفَرْدُ، الْاحَدُ الصَّمَدُ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ اللّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ الْقَائِمُ عَلَی کُلِّ نَفْس بِمَا کَسَبَتْ الرَّقِیبُ الْحَفِیظُ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ اللّهُ الْاوَّلُ قَبْلَ کُلِّ شَیْء، وَالْاخِرُ بَعْدَ کُلِّ شَیْء، وَالْبَاطِنُ دُونَ کُلِّ شَیْء الضَّارُّ النَّافِعُ الْحَکِیمُ الْعَلِیمُ، وَأَسْأَلُکَ بِأَنَّکَ أَنْتَ اللّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْبَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ بَدِیعُ السَّمَوَاتِ وَالْارْضِ ذُوالْجَلَالِ وَالْاکْرام وَذُوالطَّوْلِ وَذُوالْعِزَّةِ وَذُو السُّلْطانِ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ أَحَطْتَ بِکُلِّ شَیْء عِلْماً، وَأَحْصَیْتَ کُلَّ شَیْء عَدَداً صَلِّ عَلی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد.

ص: ۲۳۳

نمایش تصویر

ص: ۲۳۴

نمایش تصویر

ص: ۲۳۵

نمایش تصویر

ص: ۲۳۶

نمایش تصویر

ص: ۲۳۷

توضیح برنامه روز دوشنبه

۱- طریقه خواندن نماز فرزند برای والدین

این نماز ۲ رکعت است، که در رکعت اول سوره حمد یک مرتبه و دعای

رَبِّ اغْفِرلی وَ لوالِدَیَّ و لِلْمُؤمنینَ یَوْمَ یَقومُ الحساب

۱۰ مرتبه خوانده می شود و در رکعت دوم سوره حمد یک مرتبه و این دعا ۱۰ مرتبه

رَبِّ اغْفِرلی و لِوالدَیَّ و لِمَنْ دَخَلَ بَیْتِیَ مُؤمناً و لِلْمُؤمنینَ و الْمُؤمِنات

و بعد از سلام ۱۰ مرتبه این آیه را بخواند:

رَبِّ ارْحَمْهُما کَما رَبَّیانی صَغیرا.

ص: ۲۳۸

نمایش تصویر

ص: ۲۳۹

نمایش تصویر

ص: ۲۴۰

توضیح برنامه روز سه شنبه

۱- طریقه خواندن نماز قَضای دَین(ادای دین)

این نماز ۲ رکعت است که در رکعت اول سوره حمد و آیهٔ الکرسی و رکعت دوم پس از سوره حمد آیات ۲۱ تا ۲۴ سوره حشر(لو انْزَلنا هذا القران ... تا آخر سوره) خوانده می شود و بعد از سلام، قرآن را گشوده و دعای بر سر گرفتن قرآن در شب قدر را بخواند: اللهم بحق هذا القرآن و بحق من ارسلته به و بحق کل مومن مدحته فیه و بحقک علیهم فلا احد اعرف بحقک منک، بک یا الله «۱۰ مرتبه» یا محمّد «۱۰ مرتبه» یـا علیّ «۱۰ مرتبه» یـا فاطمه «۱۰ مرتبه» یـا حسن «۱۰ مرتبه» یا حسین «۱۰ مرتبه» یا علی ابن الحسـین «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا جعفر ابن محمد «۱۰ مرتبه» یا موسی ابن جعفر «۱۰ مرتبه» یا علی ابن

ص: ۲۴۱

موسی «۱۰ مرتبه» یا محمد ابن علی «۱۰ مرتبه» یا علی ابن محمد «۱۰ مرتبه» یا حسن ابن علی «۱۰ مرتبه» بالحُجّ آنگاه حاجات خود را طلب نماید.

ص: ۲۴۲

نمایش تصویر

ص: ۲۴۳

نمایش تصویر

ص: ۲۴۴

توضیح برنامه روز چهارشنبه

طریقه خواندن نماز حاجت

این نماز ۲ رکعت است، در رکعت اول بعد از سوره حمد و توحید سوره فتح

(انّا فَتَحنا لکَ فتحاً مُبینا)

را تا آیه و

یَنْصُرَکَ اللّهُ نصراً عزیزاً

بخواند و در رکعت دوم سوره حمد و توحید و انشراح را بخواند.

ص: ۲۴۵

نمایش تصویر

ص: ۲۴۶

نمایش تصویر

ص: ۲۴۷

توضیح برنامه روز پنج شنبه

۱- طریقه خواندن نماز دیگر حاجت

این نماز ۴ رکعت(۲ نماز ۲۰ رکعتی) است، در هر رکعت حمد و سوره انعام و بعد از سلام نماز دوم بخواند این دعا را : یـا کریم یـا کریم یـا کریم، یـا عظیمُ یا عظیمُ یا عظیمُ یا اعْظَمَ مِنْ کُلِّ عظَیم یا سَمیعَ الـدُعاء یا مَنْ لا تُغَیِّرُهُ اللَّیالی و الْایّام صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ ارْحَمْ ضَعْفی و فَقری و فاقَتی و مَسکَنتی فَاِنّکَ اعْلَمُ بِها منّی وَانْتَ اعْلَمُ بِحاجَتی یا مَنْ رَحِمَ الشَّیخَ یعقوب حین رَدَّ علیه یوسُفُ قُرَّةَ عینه یا من رَحِمَ ایُوّبَ بعد طُولِ بَلائِهِ یا من رَحِمَ مُحَمَّداً و مِنَ الْیُتْم آواهُ و نَصَرهُ علی جَبابِرَةِ قُرَیش و طَواغیتَها وَ امْکَنه مِنْهُم یامُغیثُ یامغیثُ یامغیث.

ص: ۲۴۸

نمایش تصویر

ص: ۲۴۹

نمایش تصویر

ص: ۲۵۰

توضیحات برنامه روز جمعه

۱- برای آشنایی با طریقه خواندن نماز جعفر طیار، به تقویم عبادی روز جمعه در مدینه مراجعه شود.

ص: ۲۵۱

ص: ۲۵۲

فصل‌ششم

اشاره

طلیعه

در مکتب مکه مکرمه

در مکتب مدینه منوره

تقویم مناسبت های ماه ذی القعده

تقویم مناسبت های ماه ذی الحجه

اعمال عمومی ماه ذی القعده

اعمال عمومی ماه ذی الحجه

مقدمات فقهی و اخلاقی حج در ایران

مناسک آگاهانه(معرفی کتاب)

اعمال و آداب مدینه منوره

اعمال روز ورود

آداب زیارت

زیارت حضرت رسول(ص)

زیارت حضرت فاطمه(س)

زیارت ائمه بقیع(ع)

زیارت مدفونین در بقیع

دیگر مستحبات مدینه

توصیه های لازم به زائران

به ضمیمه تقویم عبادات

ص: ۲۵۳

ص: ۲۵۴

ص: ۲۵۵

عرفات

یکی از مواقف عظیم حج، صحرای عرفات است که پیشینه‌ای قدیمی‌دارد. پیشینه‌ای که از عهد آدم(ع) تا ابراهیم(ع) و محمد(ع) گره خورده است. در این وادی است که حاجیان به عرفانِ حق و حقیقت می‌نشینند و بازنگری در خود و اعمال خود می‌کنند و آنگاه که درهای رحمت الهی به سویشان گشوده شد، دست تضرع و انابه برمی‌دارند و سخن پرچمدار تشیع حضرت امام صادق(ع) را که فرمودند: «وَاعْتَرِفْ بِالْخَطاءِ بِالْعَرَفات وَ جَدِّدْ

ص: ۲۵۶

عَهْدَکَ عِنْدَ اللهِ لِوَحْدانِیّةِ (۱)؛ در عرفات به خطا و لغزش اعتراف کن و نزد خدا با وحدانیت او تجدید عهد بنما.» به گوش جان شنیده و با خدای خود خلوتی داشته و با زمزمه‌های امام عارفان خمینی کبیر(رحمهٔ الله) به تعمق و تفکر می‌پردازند؛ آنگاه که می‌فرماید: «با حال شعور و عرفان به مشعرالحرام و عرفات بروید و در هر موقف به اطمینان قلب بر وعده‌های حق و حکومت مستضعفان بیفزایید و با سکوت و سکون، تفکّر در آیات حق کنید.» (۲) در این سرزمین در روز(۹ ذی حجه) نسیم الهی وزیدن می‌گیرد و خداوند آن را برای نزدیکی بندگان با خودش، و آمرزش آنان بهانه قرار داده است و همین جا بود که ابوالبشر حضرت آدم(ع) توبه‌اش پذیرفته شد.

۱- مصباح الشریعه

۲- صحیفه نور/ ج ۲۰/ ص ۱۹۰

ص: ۲۵۷

رسول خدا(ص) می فرماید: در آسمان دری است که از آن به رحمت، توبه، تفضّل، احسان، جود، کرم و عفو یاد می‌شود. روز عرفه در سرزمین عرفات این در گشوده است (۱).

در جایی دیگر امام محمد باقر(ع) می فرماید: روز عرفه هیچ سائلی دست خالی بر نمی گردد (۲).

مستحبات، آداب و اعمال عرفات

۱- اعمال شب عرفه(شب نهم):

این دعا را که از رسول خدا(ص) نقل شده بخوانید. در پاداش خواندن این دعا فرموده است: هر کس آن را در شب عرفه یا شب‌های جمعه بخواند، خداوند او را بیامرزد.

۱- بحار، ج ۹، ص ۳۳

۲- وسایل الشیعه، ج ۶، ص ۲۸۱.

ص: ۲۵۸

مستحب است این تسبیحات را در شب عرفه بخواند. رسول خدا(ص) فرمود: هر کس در شب عرفه این تسبیحات ده گانه را هزار مرتبه بخواند هر حاجتی از خداوند بخواهد جز خواسته ای که گناه باشد- برآورده می شود.

سبحان من فی السماء عرشه، سبحان الّذی فی الأرض سطوته، سبحان الذی فی البحر سبیله، سبحان الذی فی النّار سلطانه، سبحان الذی فی الجنهٔ رحمته، سبحان الذی فی القبور قضاؤه، سبحان الذی فی الهواء امره، سبحان الذی رفع السماء، سبحان الذی وضع الارض، سبحان من لا منجا منه إلا إلیه.

ص: ۲۵۹

۲- اعمال روز عرفه(روز نهم):

حضور قلب

با وضو بودن

صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد

وقوف در پایین جبل الرحمه

- در پایان روز عرفه این دعا را بخوان:

یا رَبِّ انَّ ذُنُوبی لا تَضُرُّکَ، وَانَّ مَغْفِرَتَکَ لی لا تَنْقُصُکَ، فَاعْطِنی ما لا یَنْقُصُکَ، وَاغْفِرْ لی ما لا یَضُرُّکَ وقل أیضاً: اللّهُمَّ لا تَحْرِمْنی خَیْرَ ما عِنْدَکَ لِشَرِّ ما عِنْدی فَانْ انْتَ لَمْ تَرْحَمْنی بِتَعَبی وَنَصَبی فَلا تَحْرِمْنی اجْرَ الْمُصابِ عَلی مُصیبَتِهِ.

خواندن این دعا:

اللّهُمَّ رَبَّ المَشاعر کُلِّها، فُکَّ رَقَبَتی مِنَ النّار و اوْسعْ عَلیَّ مِنْ

ص: ۲۶۰

رِزْقِکَ الحَلالِ. و ادْرَأ عَنّی شَرَّ فَسَقَةِ الْجِنّ وَ الْانس، اللّهُمَّ لا تَمْکُرْ بی، و لاتَخْدَعْنی، و لاتَسْتَدْرِجْنی، یا اسْمَعَ السّامِعین، یا ابْصَرَ النّاظرین، یا اسْرَعَ الحاسِبین، و یا ارْحَمَ الرّاحِمین اسْأَلُکَ انْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ و آلِ مُحَمَّد وانْ تَغْفِرَلی ذُنُوبی

پس حاجت خواسته ودست به آسمان بردارد و بگوید:

اللّهُمَ لَکَ الْحَمْدُ کَالَذی تَقُولُ وَ خَیْراً مِمّا نَقول. اللّهُمَّ لَکَ صَلاتی و نُسُکی و مَماتی و الَیکَ مَآبی و لَکَ رَبّی تُراثی، اللّهُمَ انّی اعوذ بِکَ مِنْ عَذابِ الْقَبر، و وَسْوَسَةِ الصُّدروَ شَتاتِ الْامر، اللّهُمَّ انّی اعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ ما تَجیءُ بِهِ الرِّیاح.

(این دعا را پیامبر(ص) بسیار می خواندند)

ص: ۲۶۱

خواندن سوره توحید ۱۰۰ مرتبه

-

خواندن این اذکار هر کدام ۱۰۰ مرتبه:

سُبحانَ الله، الله اکبر، ماشاءالله لاقُوَّةَ الّا بِالله، اشهد انْ لاالله الّا وَحْدَهُ لا شَریکَ لَه وَ لَهُ الْمُلکُ وَ لَهُ الْحَمد. یُحیی وَ یُمیتُ و یُمیتُ و یُحیی وَ هُوَ حَیٌّ لایموت بِیَدِهِ الْخَیر وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قدیر

-

ذکر

«اللّهُمَ اعْتِقْنی مِنَ النّار»

را بسیار بگویید-

خواندن دو آیه آخر سوره حشر: هو

اللهُ الذی لا اله الا هو الملک القدوس السلام المومن المهیمن العزیز الجبار المتکبر سبحان الله عما یشرکون. هو الله الخالق البارئ المصور له الاسماء الحسنی یسبح له ما فی السماوات و الارض و هو العزیزالحکیم

-

خواستن حاجات و طلب تشرف دوباره به حج+ ۷۰ مرتبه اسْأَلُکَ الجَّنه+ ۷۰ مرتبه اسْتَغْفِرالله رَبّی و اتوبُ الیه-

ص: ۲۶۲

–

خواندن این دعا:

اللّهُم فُکَّنی مِنَ النّار وَ اوسِع عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الحَلالِ الطَّیب وَادْرَأ شَرَّ فَسَقَةِ الجِّنِ وَ الْانس و شَرَّ فَسَقَةِ العَرَبِ وَ العَجم

(فاذا افَضْتُمْ مِنْ عَرَفاتٍ فَاذْکُروا اللّه عِنْدَ المَشعَر الحَرام

) هنگامی که از عرفات کوچ کردید، خدا را در سرزمین مشعرالحرام یاد کنید.(بقره ۱۹۸)

مشعر

بعد از وقوف در عرفات و دستیابی به عرفان، زائران راهی مشعر می‌شوند تا مشق شعور کنند. مشعر سرزمینی بین عرفات و منا است عاشقان و زائران خدا در این وادی به راز و نیاز با خدای خویش مشغول می‌شوند و گوش به فرمان حضرت حق که فرمود:(فَإِذا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفاتٍ فَاذْکُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ) به ذکر و یاد او می‌پردازند. با او نزدیکتر و صمیمی‌تر گشته حجابها را کنار

ص: ۲۶۳

می‌زننـد آمـاده می‌شونـد تـا وارد منا شونـد و تمام منیت‌ها و نفسانیات را قربانی کننـد و با هر شـیطان نفسـی و انسـی و جنی به ستیز برخیزند.

آداب و اعمال مشعر

احیای شب دهم ذی الحجه مسـتحب است. نقل شده است که حضرت امیر مؤمنان(ع) این شب را احیا می داشت. امام صادق(ع) در همین باره فرمود: اگر می‌توانی این شب را احیاء بدار، چراکه درهای آسـمان باز است و الطاف خدا سـرازیر است (۱)- زیارت امام حسین(ع) در این شب مستحب است.

- این دعا را بخواند:

یـا دائِمَ الْفَضْـلِ عَلی الْبَرِیَّهِ یـا باسِـطَ الْیَـدَیْنِ بِـالْعَطِیَّهِ یا صاحِبَ الْمَواهِبِ السَّنِیَّهِ صَلِّ عَلی مُحَمِّد وَآلِهِ خَیْرِ الْوَریْ سَـجِیَّهً وَاغْفِرْ لَنا یا ذَا الْعُلی فی هذِهِ الْعَشِیَّهِ

۱- اصول کافی، ج ۴، ص ۴۶۹.

ص: ۲۶۴

مستحب است سنگ های رمی جمرات از مشعر جمع آوری شود

- خواندن این دعا:

اللّهُمَّ هـذِهِ جُمَع، اللّهُمَ انّی اسْألُـکَ انْ تَجْمَعَ لی فیها جَوامِعَ الخَیر. اللّهم لا تُؤْیِسْـنی مِنَ الْخَیر الـذّی سَألْتُکَ انْ تَجْمَعَهُ لی فی قلبی. وَ اطْلُبَ الیْکَ انْ تُعَرِّفنی ما عَرَّفْتَ اولیاءَکَ فی مَنْزِلی هذا و انْ تَقِینی جَوامِعَ الشَّرِ

پس از نماز صبح این دعا را بخواند:

اللهم رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرام، فُکَّ رَقَبَتی مِنَ النّار و اوْسِعَ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الحَلال وَ ادْرَأ عَنّی شَرَّ فَسَقَةِ الجِنِّ وَالْانس. اللّهُمَ انْتَ خَیرُ مَطلوبٍ الَیه و خَیرُ مَدْعُوٍ و خیرُ مَسئُولٍ و لِکُلِّ وافِدٍ جائزَةٌ. فَاجْعَل جائزَتی فی مَوطْنی هذا انْ

ص: ۲۶۵

تُقیلَنی عَثْرَتی و تَقْبَلَ مَعْذِرَتی و ان تَجاوَزَ عَنْ خَطیئَتی ثُمَّ اجْعَلِ التَّقوی مِنَ الدُّنیا زادی

– هنگام خروج از مشعر وقتی به وادی مُحَسَّر رسید، بگوید:

اللّهم سِلِّمْ لی عهدی، و اقْبِلْ تَوْبَتی و اجِبْ دَعْوَتی و اخْلُفْنی فیمن تَرکتُ بعدی

امام صادق(ع) می فرماید:

فَاذَا انْتَمَیْتَ الی مِنی فَقُل اللّهُمَ هـذِهِ مِنی و هِیَ مِمّا مَنَنْتَ بِها علینا مِنَ المناسک فَاسْئَلُکَ انْ تَمُنَّ عَلَیَّ بِما مَنَنْتَ بِهِ عَلی انْبیائکَ فَانَّما انا عَبدُکَ وَ فی قَبْضَتِک (۱)

: چون به منی رسیدی بگو: پروردگارا، این جا سرزمین منا است. به من منت نهادی که به اینجا بیایم. و از تو می‌خواهم که آنچه را که به انبیاء عطا کردی به من نیز عطا کن چون من بنده تو و تحت قدرت تو هستم.

۱- جواهر الکلام، ج ۱۹، ص ۵.

ص: ۲۶۶

منا

منـا به معنی آرزوست، زائران در این سـرزمین به دنبـال کـدام آرزوینـد؟ منـا سـرزمینی است که ابراهیم(ع) از تمام تعلقات دنیوی و حتی اسـماعیلش گذشت تا به وصال برسد و آن وقت که خود را خالص برای دوست نمود به پاس این خلوص ردای امامت بر تنش نمودند.

در همین وادی است که زائران و دوسـتان حق، آنـانکه از هر چه جز اوست بریده‌انـد بـا تأسـی به ابراهیم(ع) با تمام مظاهر شـرک و گناه و وسوسه‌های نفسانی مبارزه می کنند و با رمی جمرات و قربانی در ایام تشریق به ذبح تمامی امیال و نفسانیات خود می‌پردازند و تجلّی عشق الهی را که غایت آن قربان شـدن در راه محبوب است، به نمایش می گذارند. عاشـقی که فقط به تمنّای وصل محبوب به این مسیر رهنمون شده دیگر جز

ص: ۲۶۷

حضرت حق چیزی نمی‌بینند. و نیک‌به کلام امام خویش نظر دارد که فرمود: «پس به منا روید و آرزوی حق تعالی را در آنجا دریابید که آن قربانی نمودن محبوب‌ترین چیزها در راه محبوب مطلق است و بدانید که تا از این محبوب‌ها که بالاترینش حبّ نفس است نگذرید، به محبوب مطلق نمی‌رسید و رجم شیطان را در موارد مختلف با دستورهای الهی تکرار کنید تا شیطان زادگان نیز از شما گریزان شوند.» (۱)

۱- امام خمینی/ صحیفه نور/ ج ۲۰/ ص ۲۰- ۱۹

ص: ۲۶۸

آداب و اعمال منا

مستحبات رمی جمره

با طهارت بودن

تکبیر گفتن موقع پرتاب هرسنگ

در هنگام رمی جمره عقبه، پشت به قبله باشد ولی موقع رمی جمره اولی و وسطی رو به قبله باشد

۱- قبل از پرتاب سنگها بخواند:

اللّهم هذِهِ حَصَیاتی فَاحْصِهِنَّ لی، وَ ارْفَعْهُنَّ فی عملی

۲- با هر سنگی که می‌اندازد بخواند:

الله اکبر، اللّهُم ادْحَر، عَنّیٍ الشیطان. اللّهم تصدیقاً بکِتابِکَ و علی سُنّةِ نَبیِّک، اللّهُمَّ اجْعَلْهُ لی مبروراً و عَمَلًا مَقْبولًا و سَعْیاً مَشْکوراً و ذَنْباً مَغْفورا

ص: ۲۶۹

۳- پس از رمی جمرات و بازگشت به چادر، این دعا را بخواند

: اللّهُمَّ بِکَ وَثِقْتُ و عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ فَنِعْمَ الرَّبُّ و نِعْمَ المَوْلی و نِعْمَ النَّصیر.

امام علی(ع) در روز عید قربان نزدیک جمره عقبه ایستادند و ۱۳ آیه از سوره برائت را قرائت نمودند. (۱) تمسک به حضرت و تلاوت این آیه توصیه می‌شود.

حضور در مسجد خیف و خواندن نماز تحیّت. زیرا در روایت است که صد رکعت نماز در مسجد خیف برابر است با ۷۰ سال عبادت. و هر که ۱۰۰ مرتبه در این مسجد سبحان الله بگوید برابر است با آزاد کردن یک بنده در راه خدا.

۱- تفسیر کبیر، ج ۱۵، ص ۳۱۸، چاپ بیروت.

ص: ۲۷۰

اعمال روز عید قربان

غسل

نماز عید قربان

۱- دعای چهل و هشتم صحیفه سجادیه (۱) ۲- خواندن دعای ندبه

۳- در روز عید قربان، این تکبیر ها را بخوانید:

الله اکبر، الله اکبر، لا اله الّاالله و الله‌اکبر، الله‌اکبر و لِلّه الْحَمـد، اللهُ اکْبَرُ علی ما هَدانا، اللهُ اکبَرُ عَلی مارَزَقَنا مِنْ بَهیمَةِ الْانْعام، وَالْحَمْدُ لِلّهِ علی ما ابْلانا

۱- این دعا در پایان کتاب آمده است.

ص: ۲۷۱

فصل هفتم

تولدی دوباره

ص: ۲۷۲

ص: ۲۷۳

دریـای رحمت حق بی ساحـل است و عرصه گاه لطفش بی کران. شـعاع حکمت و علم و رأفت و عنایتش از وجود تمام موجودات طالع و درخشان است. بر اثبات صـفا و لطفش برهانی نیاز نیست. به اندک عمل بنده اش اجر عظیم عنایت می کند و در پاداش حج نیز خیر کثیر به میهمانش عطا می‌نماید. او ارحم‌الراحمین و اکرم الاکرمین است. عبدی را که با اخلاص لبیک او را گفته و مخلصانه گرد خانه اش چرخیده و در هر طواف دست بیعت در دست رب خویش نهاده، در عرفات به عرفانش نشسـته، در مشـعر مشق درک و شعور کرده، در جمرات مکررا

ص: ۲۷۴

شیطان جنی و انسی ونفسی را رمی نموده و در منا تمام امیال خویش را قربانی کرده، پاکِ پاک می گرداند، گویی دوباره متولد شده و از هر تیرگی و آلودگی پاک و مبرا گشته است. امام رضا(ع) فرمود: از آثار سفر معنوی و پرواز ملکوتی حج، اضافه شدن نعمت های مادی و باطنی از جانب حضرت محبوب، پاک شدن از تمام گناهانی که قبل از حج دامن حیات را آلوده کرده، می باشد پس زائر باید زندگی و اعمال خود را از سر گیرد مانند کسی که تازه قدم در عرصه تکلیف گذاشته است. حج باعث طلوع صفت نورانی خضوع و ذلت، از وجود عبد و در افق حریم حضرت حق است. در حج، شوق به لقای دوست و ترس از عظمت و جلال او، قلب را تسخیر می کند (۱). حج یک سلسله

۱- بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۲.

ص: ۲۷۵

از درد های درونی و بیماریهای باطنی را به نقطه شفا می رساند و منبع خیر و برکت است.

و اینک ای عزیز کرده که حضرت حق از باب رحمت و از خوان کرم، لباس پاکی را در بَرَت نمود و تولدی دوباره به تو داده، بر این صدق و صفا و پاکی ببال. و برای حفظ و نگهداری آن مجاهدت و تلاش نما.

گرچه درک حظ معنوی حج و عشقبازی با خدا گواراست امّا حفظ دستاوردهای سفر آنقدر عظیم و بزرگ است که در قالب سخن نمی گنجد. باید که در حفظ این دستاوردها کوشا بوده و نیز در نقل و انتقال جاذبه‌های معنوی آن دریغ نورزید.

حج، پایان دنیا و مسؤولیت های بنده نیست بلکه سر آغازی بر زندگی دوباره و عمل به تعهدات و عهد و میثاقی است که او در شجره و جحفه و مکه

ص: ۲۷۶

و مدینه با خدا بسته است. مسؤولیت حاجی پس از بازگشت، خیلی سنگین‌تر است.

نمی‌شود آن حرم خداوند را زیارت کرد و این حریم الهی را رعایت نکرد و به مادیگری اخلاقی و اقتصادی آلوده شد. هم آن خانه باید پاک باشد و هم این خانه دل. حال که آن خانه را زیارت کردی، رعایت این خانه دل را نیز بنما. باید قبل از سفر با بعد از سفرت متفاوت باشد. برگشت از خانه خدا، برگشت به زندگی قبل نیست، بلکه پیشروی به یک حیات طیبه است.

زیارت خانه خدا «فرار الی الله» است و برگشت از این خانه نباید «فرار من الله» باشد بلکه باید «قرار مع الله» باشد و برای اینکه بر این قرار، استقرار دائم داشته باشیم به کار بستن این توصیه‌ها خالی از لطف نیست.

ص: ۲۷۷

برای استمرار و نگهداشتن حالت‌های معنوی حج تلاش کنید. توصیه می‌شود ادعیه و مستحباتی را که در مکه و مدینه به جا می آوردید، حتی‌الامکان و در حد وقتی که دارید انجام دهید. اذکار روز و دعاهای روزانه، دعای موقع خواب و طلوع آفتاب و ..... که برکات بسیاری دارد.

ارتباط خویش را با دوستان مؤمن و مخلص این سفر ادامه دهید و جلسات معنوی خویش را برقرار نمائید. با هماهنگی روحانی و مدیر کاروان هر از گاهی ماهی یک بار- این جلسات را به شکل دوره ای در خانه یکی از زائران تشکیل دهید. تلاش کنید این جلسات ساده و کم هزینه باشد تا همه زائران بتوانند از عهده آن برآیند.

تلاش کرده محور زندگی و عملتان حق و حقیقت باشد و همانطور که طواف خانه حضرت حق را کرده‌اید، دیگر به گرد باطل نچرخید.

ص: ۲۷۸

حظّ معنوی سفر را به دوستانی که هنوز مشّرف نشده‌اند بچشانید و آنان را که استطاعت دارند ولی هنوز اقدامی نکرده‌اند تشویق به رفتن نمایید.

در ولیمه حج از تشریفات و برخوردهایی که در تضاد با آمال واهداف حج هستند جداً خودداری نمایید.

در تقسیم سوغاتی، ایتام و مستمندان را هم در نظر بگیرید.

به عهد و پیمان هایی که در مکه و مدینه با خدا و رسولش(ص) و ائمه بقیع(ع) بسته‌اید پایدار و وفادار بمانید. هر روز صبح، قبل از هر کار رو به قبله بایستید، و به یاد عهد مکه و مدینه و لبیک های احرام، لبیک بگویید و بر پرهیز از محرمات در زندگی اهتمام ورزید.

نگذارید اشتغالات زندگی، شما را دوباره غافل کند. از خدا هرگز غافل نشوید.

ص: ۲۷۹

مراقب وقت نماز باشید. نمازها را بموقع و با آداب بخوانید. نماز میهمانی خدای مهربان است. قدر این میهمانی روزانه را بدانید. نیازهای خود را با حضور قلب از او بخواهید و از کوتاهی های طول روز استغفار کنید. عرفای بزرگ، نماز بموقع و با حضور قلب را، کلید سیر و سلوک و خوشبختی دانسته اند.

روز خود را با قرائت قرآن آغاز کنید. حداقل ده آیه و ثواب آن را به حضرت رسول اکرم(ص) هدیه کنید.

در محفل‌های دوستانه چنانچه فرصتی دست داد از معنویت و اسرار حج و کراماتی که احیاناً دیده یا شنیده اید بازگو نمایید.(حج را در زندگی خود و دوستان همچنان زنده نگهدارید)

خود را مقید کنید به اینکه حداقل هر روز، یک کار خوب انجام دهید و ثواب آن را به ارواح مطهر

ص: ۲۸۰

معصومین(ع). و امام عصر(عج) و ذوی الحقوق هدیه کنید.

از خواندن نماز شب غفلت نکنید و رازونیازهای شبانه را با خدا همچنان محفوظ دارید.

ص: ۲۸۱

فصل هشتم

رسول اکرم (ص) در قرآن

ص: ۲۸۲

ص: ۲۸۳

استمرار حرکت انبیا

۱- آمَنَ الرَّسُولُ بِما أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَ الْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللهِ وَ مَلائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ لا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَ قالُوا سَمِعْنا وَ أَطَعْنا غُفْرانَكَ رَبَّنا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ

پیامبر، به آن چه از سوی پروردگارش بر او نازل شده، ایمان آورده است؛(و او، به تمام سخنان خود، کاملًا مؤمن می‌باشد.) و همه مؤمنان(نیز)، به خدا و فرشتگان او و کتاب‌ها و فرستادگانش، ایمان آورده‌اند؛(و می گویند:) «ما در میان هیچ یک ازپیامبران

ص: ۲۸۴

او، فرق نمی‌گذاریم و به همه ایمان داریم)». و(مؤمنان) گفتند: «ما شنیدیم واطاعت کردیم. پروردگارا!(انتظارِ آمرزشِ تو را داریم)؛ و بازگشت(ما) به سوی‌توست.» بقره: ۲۸۵

رسول رحمت

۲- فَبِما رَحْمَةٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ کُنْتَ فَظًّا غَلِیظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِکَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شاوِرْهُمْ فِی الْأَمْرِ فَإِذا عَزَمْتَ فَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ إِنَّ اللهَ یُحِبُّ الْمُتَوَکِّلِینَ

به(برکت) رحمت الهی، در برابر آنان [مردم] نرم(و مهربان) شدی! و اگرخشن و سنگدل بودی، از اطراف تو، پراکنده می‌شدند. پس آنها را ببخش و برای آن‌ها آمرزش بطلب؛ و در کارها، با آنان مشورت کن! اما هنگامی که

ص: ۲۸۵

تصمیم گرفتی،(قاطع باش و) بر خدا توکل کن؛ زیرا خداوند متوکلان را دوست دارد. آل عمران: ۱۵۹

نعمت وجود پیامبر

۳- لَقَدْ مَنَّ اللهُ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ إِذْ بَعَثَ فِیهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیاتِهِ وَیُزَکِّیهِمْ وَ یُعَلِّمُهُمُ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ إِنْ کانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِی ضَلالٍ مُبِینٍ

خداوند بر مؤمنان منّت نهاد [/ نعمت بزرگی بخشید] هنگامی که در میان آنها، پیامبری از خودشان برانگیخت؛ که آیات او را بر آنها بخواند، و آنها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد؛ و البته پیش از آن، در گمراهیِ آشکاری بودند. آل عمران: ۱۶۴

ص: ۲۸۶

پناه گناهکاران

۴- وَ ما أَرْسَلْنا مِنْ رَسُولٍ إِلّا لِيُطاعَ بِإِذْنِ اللهِ وَ لَوْ أَ نَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللهَ تَوّاباً رَحِيماً

ما هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر برای این که به فرمان خدا، از وی اطاعت شود. و اگر این مخالفان، هنگامی که به خود ستم می‌کردند(و فرمان‌های خدا را زیر پامی‌گذاردند)، به نزد تو می‌آمدند و از خدا طلب آمرزش می‌کردند، و پیامبر هم برای‌آنها استغفار می‌کرد، خدا را توبه پذیر و مهربان می‌یافتند. نساء: ۶۴

ص: ۲۸۷

ثمره پیروی از پیامبر

۵- وَ مَنْ یُطِعِ اللّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولئِکَ مَعَ الَّذِینَ أَ نْعَمَ اللّهُ عَلَیْهِمْ مِنَ النَّبِیِّینَ وَالصِّدِّیقِینَ وَ الشُّهَداءِ وَ الصّالِحِینَ وَ حَسُنَ أُولئِکَ رَفِیقاً

وکسی که خدا و پیامبر را اطاعت کند،(در روز رستاخیز،) همنشین کسانی‌خواهد بود که خدا، نعمت خود را بر آنان تمام کرده؛ از پیامبران و صدّیقان و شهدا وصالحان؛ و آنها رفیق‌های خوبی هستند. نساء: ۶۹

اطاعت پیامبر اطاعت از خدا

۶- مَنْ یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطاعَ اللّهَ وَ مَنْ تَوَلّی فَما أَرْسَلْناکَ عَلَیْهِمْ حَفِیظاً

کسی که از پیامبر خدا اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده؛ و کسی که سر باز زند، تو را

ص: ۲۸۸

نگهبان(و مراقب) او نفرستادیم(و در برابر او، مسؤول نیستی). نساء: ۸۰

رسول رهایی‌بخش

۷- الَّذِینَ یَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِیَّ الْأُمِّیَّ الَّذِی یَجِدُونَهُ مَکْتُوباً عِنْدَهُمْ فِی التَّوْراةِ وَالْإِنْجِیلِ یَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهاهُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یُحِلُّ لَهُمُ الطَّیِّباتِ وَ یُحَرِّمُ عَلَیْهِمُ الْخَبائِثَ وَ یَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْأَغْلالَ الَّتِی کانَتْ عَلَیْهِمْ فَالَّذِینَ آمَنُوا بِهِ وَ عَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِی أُنْزِلَ مَعَهُ أُولئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

همان‌ها که از فرستاده(خدا)، پیامبرِ «امّی» پیروی می‌کنند؛ پیامبری که صفاتش را، در تورات و انجیلی که نزدشان است، می‌یابند؛ آنها را به معروف دستور می‌دهد، و از منکر

ص: ۲۸۹

باز می‌دارد؛ اشیاء پاکیزه را برای آنها حلال می‌شمرد، و ناپاکی‌ها را تحریم می کند؛ دستور و بارهای سنگین و زنجیرهایی را که بر آنها بود،(از دوش و گردنشان) برمی‌دارد؛ پس کسانی که به او ایمان آوردند، و حمایت و یاریش کردند، و از نوری که با او نازل شده پیروی نمودند، آنان رستگارانند.» اعراف: ۱۵۷

رسالت جهانی

۸- قُلْ یا أَیُّهَا النّاسُ إِنِّی رَسُولُ اللهِ إِلَیْکُمْ جَمِیعاً الَّذِی لَهُ مُلْکُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ لا إِلهَ إِلّا هُوَ یُحیِی وَ یُمِیتُ فَآمِنُوا بِاللهِ وَ رَسُولِهِ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ الَّذِی یُؤْمِنُ بِاللهِ وَکَلِماتِهِ وَ اتَّبِعُوهُ لَعَلَّکُمْ تَهْتَدُونَ

ص: ۲۹۰

بگو: «ای مردم! من فرستاده خدا به سوی همه شما هستم؛ همان خدایی که حکومت آسمان‌ها و زمین، از آن اوست؛ معبودی جز او نیست؛ زنده می‌کند و می‌میراند؛ پس ایمان بیاورید به خدا و فرستاده‌اش، آن پیامبرِ درس نخوانده‌ای که به خدا و کلماتش ایمان دارد؛ و از او پیروی کنید تا هدایت یابید.» اعراف: ۱۵۸

زندگی سعادتمندانه

۹- یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اسْتَجِیبُوا لِلهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذا دَعاکُمْ لِما یُحْیِیکُمْ وَ اعْلَمُوا أَنّ اللَّهَ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ وَ أَنَّهُ إِلَیْهِ تُحْشَرُونَ

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! دعوت خدا و پیامبر را اجابت کنید هنگامی که شما را به سوی چیزی می‌خواند که شما را حیات می‌بخشد؛ و بدانید خداوند میان انسان و قلب

ص: ۲۹۱

او حایل می‌شود، و(همه شما در قیامت) نزد او گردآوری می‌شوید. انفال: ۲۴

آیه مهر

۱۰- لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ ما عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

به یقین، رسولی از خود شما به سویتان آمد که رنج‌های شما بر او سخت است؛ واصرار بر هدایت شما دارد؛ و نسبت به مؤمنان، رئوف و مهربان است. توبه: ۱۲۸

پیامبر(ص) الگوی مؤمنان

۱۱- لَقَدْ كانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كانَ يَرْجُوا اللهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيراً

ص: ۲۹۲

مسلّماً برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق نیکویی بود، برای آنها که امید به رحمت خدا و روز رستاخیز دارند و خدا را بسیار یاد می‌کنند. احزاب: ۲۱

پیامبر شاهد و ناظر بر مردم

۱۲- یا أَیُّهَا النَّبِیُّ إِنّا أَرْسَلْناکَ شاهِداً وَ مُبَشِّراً وَ نَذِیراً. وَ داعِیاً إِلَی اللهِ بِإِذْنِهِ وَسِراجاً مُنِیراً

ای پیامبر! ما تو را گواه فرستاده‌ایم و بشارت دهنده و انذار کننده. و تو را دعوت‌کننده به سوی خدا به فرمان او قرار دادیم، و چراغی روشنی بخش. احزاب: ۴۵ و ۴۶

ص: ۲۹۳

صلوات بر پیامبر

۱۳- إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَه یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِیماً

خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می‌فرستند؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، بر او درود فرستید و سلام گویید و کاملًا تسلیم(فرمان او) باشید. احزاب: ۵۶

پاره‌ای از صفات پیروان رسول خدا

۱۴- مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ وَ الَّذِینَ مَعَهُ أَشِدّاءُ عَلَی الْکُفّارِ رُحَماءُ بَیْنَهُمْ تَراهُمْ رُکَّعاًسُجَّداً یَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللهِ وَ رِضْواناً سِیماهُمْ فِی وُجُوهِهِمْ مِنْ أَ ثَرِ السُّجُودِ ذلِکَ مَثَلُهُمْ فِی التَّوْراةِ وَ مَثَلُهُمْ فِی الْإِنْجِیلِ کَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ

ص: ۲۹۴

فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوی عَلی سُوقِهِ یُعْجِبُ الزُّرّاعَ لِیَغِیظَ بِهِمُ الْکُفّارَ وَعَدَ اللهُ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِیماً محمد(ص) فرستاده خداست؛ و کسانی که با او هستند در برابر کفار سرسخت وشدید، و در میان خود مهربانند؛ پیوسته آنها را در حال رکوع و سجود می‌بینی درحالی که همواره فضل خدا و رضای او را می‌طلبند؛ نشانه آنها در صورتشان از اثر سجده نمایان است؛ این توصیف آنان در تورات و توصیف آنان در انجیل است، همانند زراعتی که جوانه‌های خود را خارج ساخته، سپس به تقویت آن پرداخته تامحکم شده و بر پای خود ایستاده است و به قدری نمو و رشد کرده که زارعان را به شگفتی وامی‌دارد؛ این برای آن است که

ص: ۲۹۵

کافران را به خشم آورد!(ولی) کسانی از آنها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند، خداوند وعده آمرزش و اجرعظیمی داده است. فتح: ۲۹

ص: ۲۹۶

دعای مکارم الأخلاق

اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَبَلِّغْ بِإِیمانِی أَکْمَلَ الْایمانِ، وَاجْعَلْ یَقِینِی أَفْضَلَ الْیَقِینِ، وَانْتَهِ بِنِیَّتِی إِلَی أَحْسَنِ النِّیَّاتِ، وَبِعَمَلِی إِلی أَحْسَنِ الْاعْمالِ. اللّهُمَّ وَفِّرْ بِلُطْفِکَ نِیَّتِی، وَصَحِّحْ بِمَا عِنْدَکَ یَقِینِی، وَاسْتَصْلِحْ بِقُدْرَتِکَ مَا فَسَدَ مِنِّی. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَاکْفِنِی مَا یَشْغَلُنِی الاهْتِمامُ بِهِ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِما تَسْأَلُنِی غَداً عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَیَّامِی فِیمَا خَلَقْتَنِی لَهُ، وَأَغْنِنِی وَأَوْسِعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِکَ، وَلَا تَفْتِنِّی بِالنَّظَرِ، وَأَعِزَّنِی وَلَا تَبْتَلِیَنِّی بِالْکِبْرِ، وَعَبِّدْنِی لَکَ وَلَاتُفْسِدْ عِبادَتِی بِالْعُجْبِ، وَأَجْرِ لِلنَّاسِ عَلَی یَدَیَّ الْخَیْرَ وَلَا تَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ، وَهَبْ لِی

ص: ۲۹۷

مَعالِیَ الْاَخْلاقِ، وَاعْصِمْنِی مِنَ الْفَخْر. اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ وَلَا تَرْفَعْنِی فِی النَّاسِ دَرَجَةً إلّا حَطَطْتَنِی عِنْدَ نَفْسِی مِثْلَها، وَلَا تُحْدِثْ لِی عِزّاً ظاهِراً إلّا أَحْدَثْتَ لِی ذِلَّةً باطِنَةً عِنْدَ نَفْسِی بِقَدَرِها. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وآل مُحَمَّد وَمَتِّعْنِی بِهُدَیً صالِح لَا أَسْتَبْدِلُ بِهِ، وَطَرِیقَةِ حَقٍّ لَا أَزِیغُ عَنْها، وَنِیَّةِ رُشْد لَا أَشُکُّ فِیها، وَعَمِّرْنِی مَا کانَ عُمْرِی بِذْلَةً فِی طاعَتِکَ، فَإذا کانَ عُمُ-- ری مَرْتَعاً لِلشَّیْطانِ فَاقْبِضْنِی إلَیْکَ قَبْلَ أنْ یَسْبِقَ مَقْتُکَ إلَیَّ أَوْ یَسْتَحْکِمَ غَضَبُکَ عَلَیَّ. اللّهُمَّ لَا تَدَعْ خَصْلَةً تُعَابُ مِنِّی إلّا أَصْلَحْتَها، وَلَا عائِبَةً أُؤَنَّبُ بِها إلّا حَسَّنْتَها، وَلَا أُکْرُومَةً فِیَّ ناقِصَةً إلّا

ص: ۲۹۸

أَتْمَمْتَها. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد وَأَبْدِلْنِى مِنْ بِغْضَةِ أَهْلِ الشَّنَآنِ الْمَحَبَّةَ، وَمِنْ حَسَدِ أَهْلِ الْبَغْيِ الْمَوَدَّةَ، وَمِنْ ظِنَّةِ أَهْلِ الصَّلاحِ الثِّقَةَ، وَمِنْ عَداوَةِ الْاَدْنَيْنَ الْوَلايَةَ، وَمِنْ عُقُوقِ ذَوِى الْاَرْحامِ الْمَبَرَّةَ، وَمِنْ خِذْلانِ الْاَقْرَبِينَ النُّصْرَةَ، وَمِنْ حُبِّ الْمُدارِينَ تَصْحِيحَ الْمِقَةِ، وَمِنْ رَدِّ الْمُلابِسِينَ كَرَمَ الْعِشْرَةِ، وَمِنْ مَرارَةِ خَوْفِ الظَّالِمِينَ حَلاوَةَ الْاَمَنَةِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَاجْعَلْ لِى يَداً عَلَى مَنْ ظَلَمَنِى، وَلِساناً عَلَى مَنْ خاصَمَنِى، وَظَفَراً بِمَنْ عانَدَنِى، وَهَبْ لِى مَكْراً عَلَى مَنْ كايَدَنِى، وَقُدْرَةً عَلَى مَنِ اضْطَهَدَنِى، وَتَكْذِيباً لِمَنْ قَصَبَنِى، وَسَلامَةً مِمَّنْ تَوَعَّدَنِى، وَوَفِّقْنِى

ص: ۲۹۹

لِطاعَهِٔ مَنْ سَدَّدَنِی وَمُتابَعَهِٔ مَنْ أَرْشَدَنِی. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَسَدِّدْنِی لِانْ أُعارِضَ مَنْ غَشَّنِی بِالنُّصْحِ، وَأَجْزِیَ مَنْ هَجَرَنِی بِالْبِرِّ، وَأُثِیبَ مَنْ حَرَمَنِی بِالْبَذْلِ، وَأُکافِیَ مَنْ قَطَعَنِی بِالصِّلَهِٔ، وَأُخالِفَ مَنِ اغْتابَنِی إِلی حُسْنِ الذِّکْرِ، وَأَنْ أَشْکُرَ الْحَسَنَهَٔ، وَأُغْضِیَ عَنِ السَّیِّئَهِٔ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَحَلِّنِی بِحِلْیَهِٔ الصَّالِحِینَ، وَأَلْبِسْنِی زِینَهَٔ الْمُتَّقِینَ، فِی بَسْطِ الْعَدْلِ، وَکَظْمِ الْغَیْظِ، وَإِطْفاءِ النَّائِرَهِٔ، وَضَمِّ أَهْلِ الْفِرْقَهِٔ، وَإِصْلاحِ ذاتِ الْبَیْنِ، وَإِفْشاءِ الْعارِفَهِٔ، وَسِتْرِ الْعائِبَهِٔ، وَلِینِ الْعَرِیکَهِٔ، وَخَفْضِ الْجَناحِ، وَحُسْنِ السِّیرَهِٔ، وَسُکُونِ الرِّیحِ، وَطِیبِ الْمُخالَقَهِٔ، وَالسَّبْقِ إِلَی

ص: ۳۰۰

الْفَضِيلَهِ، وَإِيثارِ التَّفَضُّلِ، وَتَرْكِ التَّعْيِيرِ وَالْافْضالِ عَلَى غَيْرِ الْمُسْتَحِقِّ، وَالْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَإِنْ عَزَّ((۱))، وَاسْتِقْلالِ الْخَيْرِ وَإِنْ كَثُرَ مِنْ قَوْلِى وَفِعْلِى((۲))، وَأَكْمِلْ ذلِكَ لِى بِدَوامِ الطَّاعَهِ وَلُزُومِ الْجَماعَهِ، وَرَفْضِ أَهْلِ الْبِدَعِ، وَمُسْتَعْمِلِى الرَّأْيِ الْمُخْتَرَعِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَاجْعَلْ أَوْسَعَ رِزْقِكَ عَلَيَّ إِذا كَبِرْتُ، وَأَقْوَى قُوَّتِكَ فِيَّ إِذا نَصِبْتُ، وَلَا تَبْتَلِيَنِّى بِالْكَسَلِ عَنْ عِبادَتِكَ، وَلَا الْعَمَى عَنْ سَبِيلِكَ، وَلَا بِالتَّعَرُّضِ لِخِلافِ مَحَبَّتِكَ، وَلَا مُجامَعَهِ مَنْ تَفَرَّقَ عَنْكَ، وَلَا مُفارَقَهِ مَن

۱- وَالصُمْتِ عَنِ الباطِلِ وَإِنْ نَفَعَ: نسخه

۲- وَاسْتِكْثارِ الشَّرِّ وَإِنْ قَلَّ مِنْ قَوْلِى وَفِعْلِى: نسخه.

ص: ۳۰۱

اجْتَمَعَ إِلَيْکَ. اللّهُمَّ اجْعَلْنِی أَصُولُ بِکَ عِنْدَ الضَّرُورَهِْ، وَأَسْأَلُکَ عِنْدَ الْحاجَهِْ، وَأَتَضَرَّعُ إِلَیْکَ عِنْدَ الْمَسْکَنَهِْ، وَلَا تَفْتِنِّی بِالاسْتِعانَهِْ بِغَیْرِکَ إِذَا اضْطُرِرْتُ، وَلَا بِالْخُضُوعِ بِسُؤالِ غَیْرِکَ إِذَا افْتَقَرْتُ، وَلَا بِالتَّضَرُّعِ إِلی مَنْ دُونَکَ إِذا رَهِبْتُ، فَأَسْتَحِقَّ بِذَلِکَ خِذْلانَکَ وَمَنْعَکَ وَإِعْراضَکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللّهُمَّ اجْعَلْ مَا یُلْقِی الشَّیْطانُ فِی رُوعِی مِنَ التَّمَنِّی وَالتَّظَنِّی وَالْحَسَدِ ذِکْراً لِعَظَمَتِکَ، وَتَفَکُّراً فِی قُدْرَتِکَ، وَتَدْبِیراً عَلَی عَدُوِّکَ، وَما أَجْری عَلَی لِسانِی مِنْ لَفْظَهِْ فُحْش أَوْ هَجْر أَوْ شَتْمِ عِرْض، أَوْ شَهادَهِْ باطِل، أَوِ اغْتِیابِ مُؤْمِن غائِب، أَوْ سَبِّ حاضِر وَما أَشْبَهَ ذلِکَ،

ص: ۳۰۲

نُطْقاً بِالْحَمْدِ لَکَ، وَإِغْراقاً فِی الثَّناءِ عَلَیْکَ، وَذَهاباً فِی تَمْجِیدِکَ، وَشُکْراً لِنِعْمَتِکَ، وَاعْتِرافاً بِإِحْسانِکَ، وَإِحْصاءً لِمِنَنِکَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَلَا أُظْلَمَنَّ وَأَنْتَ مُطِیقٌ لِلدَّفْعِ عَنِّی، وَلَاأَظْلِمَنَّ وَأَنْتَ الْقادِرُ عَلَی الْقَبْضِ مِنِّی، وَلَا أَضِلَّنَّ وَقَدْ أَمْکَنَتْکَ هِدایَتِی، وَلَا أَفْتَقِرَنَّ وَمِنْ عِنْدِکَ وُسْعِی، وَلَا أَطْغَیَنَّ وَمِنْ عِنْدِکَ وُجْدِی. اللّهُمَّ إِلَی مَغْفِرَتِکَ وَفَدْتُ، وَإِلَی عَفْوِکَ قَصَدْتُ، وَإِلَی تَجاوُزِکَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِکَ وَثِقْتُ، وَلَیْسَ عِنْدِی مَا یُوجِبُ لِی مَغْفِرَتَکَ، وَلَا فِی عَمَلِی مَا أَسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوَکَ، وَمَا لِی بَعْدَ أَنْ حَکَمْتُ عَلَی نَفْسِی إِلَّا فَضْلُکَ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ

ص: ۳۰۳

وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ. اللّهُمَّ وَأَنْطِقْنِی بِالْهُدَی، وَأَلْهِمْنِی التَّقْوَی، وَوَفِّقْنِی لِلَّتِی هِیَ أَزْکَی، وَاسْتَعْمِلْنِی بِمَا هُوَ أَرْضَی. اللّهُمَّ اسْلُکْ بِیَ الطَّرِیقَةَ الْمُثْلَی، وَاجْعَلْنِی عَلَی مِلَّتِکَ أَمُوتُ وَأَحْیا، اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَمَتِّعْنِی بِالاقْتِصادِ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ السَّدادِ، وَمِنْ أَدِلَّةِ الرَّشادِ، وَمِنْ صَالِحِی الْعِبادِ، وَارْزُقْنِی فَوْزَ الْمَعادِ، وَسَلامَةَ الْمِرْصادِ. اللّهُمَّ خُذْ لِنَفْسِکَ مِنْ نَفْسِی مَا یُخَلِّصُها، وَأَبْقِ لِنَفْسِی مِنْ نَفْسِی مَا یُصْلِحُها، فَإِنَّ نَفْسِی هالِکَةٌ أَوْ تَعْصِمَها. اللّهُمَّ أَنْتَ عُدَّتِی إِنْ حَزِنْتُ، وَأَنْتَ مُنْتَجَعِی إِنْ حُرِمْتُ، وَبِکَ اسْتِغاثَتِی إِنْ کَرَثْتُ، وَعِنْدَکَ مِمَّا فاتَ خَلَفٌ، وَلِمَا فَسَدَ

ص: ۳۰۴

صَلاحٌ، وَفِيما أَنْكَرْتَ تَغْيِيرٌ، فَامْنُنْ عَلَيَّ قَبْلَ الْبَلاءِ بِالْعافِيَةِ، وَقَبْلَ الطَّلَبِ بِالْجِدَةِ، وَقَبْلَ الضَّلالِ بِالرَّشادِ، وَاكْفِنِي مَؤُونَةَ مَعَرَّةِ الْعِبادِ، وَهَبْ لِي أَمْنَ يَوْمِ الْمَعادِ، وَامْنِحْنِي حُسْنَ الْاِرْشادِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَادْرَأْ عَنِّي بِلُطْفِكَ، وَاغْذُنِي بِنِعْمَتِكَ، وَأَصْلِحْنِي بِكَرَمِكَ، وَداوِنِي بِصُنْعِكَ، وَأَظِلَّنِي فِي ذَراكَ، وَجَلِّلْنِي رِضاكَ، وَوَفِّقْنِي إِذَا اشْتَكَلَتْ عَلَيَّ الْاُمُورُ لِاَهْداها، وَإِذا تَشابَهَتِ الْاَعْمالُ لِاَزْكاها، وَإِذا تَناقَضَتِ الْمِلَلُ لِاَرْضاها. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ وَتَوِّجْنِي بِالْكِفايَةِ، وَسُمْنِي حُسْنَ الْوِلايَةِ، وَهَبْ لِي صِدْقَ الْهِدايَةِ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالسَّعَةِ، وَامْنِحْنِي حُسْنَ

ص: ۳۰۵

الدَّعِهِٔ، وَلَا تَجْعَلْ عَیْشِی کَدّاً کَدّاً، وَلَا تَرُدَّ دُعائِی عَلَیَّ رَدّاً، فَإِنِّی لَا أَجْعَلُ لَکَ ضِدّاً، وَلَاأَدْعُو مَعَکَ نِدّاً. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَامْنَعْنِی مِنَ السَّرَفِ، وَحَصِّنْ رِزْقِی مِنَ التَّلَفِ، وَوَفِّرْ مَلَکَتِی بِالْبَرَکَهِٔ فِیهِ، وَأَصِبْ بِی سَبِیلَ الْهِدایَهِٔ لِلْبِرِّ فِیما أُنْفِقُ مِنْهُ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَاکْفِنِی مَؤُونَهَٔ الاکْتِسابِ، وَارْزُقْنِی مِنْ غَیْرِ احْتِسابِ، فَلَا أَشْتَغِلَ عَنْ عِبادَتِکَ بِالطَّلَبِ، وَلَاأَحْتَمِلَ إِصْرَ تَبِعاتِ الْمَکْسَبِ. اللّهُمَّ فَأَطْلِبْنِی((۱)) بِقُدْرَتِکَ مَا أَطْلُبُ، وَأَجِرْنِی بِعِزَّتِکَ مِمَّا أَرْهَبُ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَصُنْ وَجْهِی بِالْیَسارِ،

۱- فَأَطْلِبْنِی: مطلوب مرا عطا کن.

ص: ۳۰۶

وَلَا تَبْتَذِلْ جاهِی بِالْاقْتارِ، فَأَسْتَرْزِقَ أَهْلَ رِزْقِکَ، وَأَسْتَعْطِیَ شِرارَ خَلْقِکَ، فَأَفْتَتِنَ بِحَمْدِ مَنْ أَعْطانِی، وَأُبْتَلی بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِی، وَأَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَلِیُّ الْاعْطاءِ وَالْمَنْعِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَارْزُقْنِی صِحَّةً فِی عِبادَهْ، وَفَراغاً فِی زَهادَهْ، وَعِلْماً فِی اسْتِعْمال، وَوَرَعاً فِی إجْمال. اللّهُمَّ اخْتِمْ بِعَفْوِکَ أَجَلِی، وَحَقِّقْ فِی رَجاءِ رَحْمَتِکَ أَمَلِی، وَسَهِّلْ إلی بُلُوغِ رِضاکَ سُبُلِی، وَحَسِّنْ فِی جَمِیعِ أَحْوالِی عَمَلِی. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَنَبِّهْنِی لِذِکْرِکَ فِی أَوْقاتِ الْغَفْلَهِْ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِطاعَتِکَ فِی أَیّامِ الْمُهْلَهِْ، وَانْهَجْ لِی إلَی مَحَبَّتِکَ سَبِیلًا سَهْلَهً، أَکْمِلْ لِی بِها خَیْرَ الدُّنْیا

ص: ۳۰۷

وَالْاخِرَةِ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَد مِنْ خَلْقِكَ قَبْلَهُ، وَأَنْتَ مُصَلٍّ عَلَى أَحَد بَعْدَهُ، وَآتِنا فِى الدُّنْيا حَسَنَةً وَفِى الْاخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنِى بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النَّارِ((۱)).

مناجات امير المؤمنين (ع) در مسجد كوفه

اللّهُمَّ انّى اسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ لا يَنْفَعُ مالٌ وَلابَنُونَ الّا مَنْ اتَى اللهَ بِقَلْب سَلِيم، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ يَعَضُّ الظّالِمُ عَلى يَدَيْهِ يَقُولُ يا لَيْتِنى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا، وَاسْالُكَ الْامانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمجْرِمُونَ بِسيماهُمْ فَيُؤْخَذُ

۱- صحيفه سجاديه جامعه: ۱۱۰- ۱۱۶، شماره ۵۵.

ص: ۳۰۸

بِالنَّواصی وَالْاَقْدامِ، وَاسْاَلُکَ الْامانَ یَوْمَ لا یَجْزی والِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلامَوْلُودٌ هُوَ جازٍ عَنْ والِدِهِ شَیْئاً اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ، وَاسْاَلُکَ الْامانَ یَوْمَ لا یَنْفَعُ الظّالِمینَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدّارِ، وَاسْاَلُکَ الْامانَ یَوْمَ لا تَمْلِکُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَیْئاً وَالْامْرُ یَوْمَئِذٍ للهِ، وَاسْاَلُکَ الْامانَ یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ اخیهِ وَامِّهِ وَابیهِ وَصاحِبَتِهِ وَبَنیهِ لِکُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ یَوْمَئِذٍ شَأْنٌ یُغْنیهِ، وَاسْاَلُکَ الْامانَ یَوْمَ یَوَدُّ الُمجْرِمُ لَوْ یَفْتَدی مِنْ عَذابِ یَوْمَئِذٍ بِبَنیهِ وَصاحِبَتِهِ وَاخیهِ وَفَصیلَتِهِ الَّتی تُؤْویهِ وَمَنْ فِی الْارْضِ جَمیعاً ثُمَّ یُنْجیهِ کَلّا انَّها لَظی نَزّاعَةً لِلشَّوی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْمَوْلی وَانَا الْعَبْدُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْعَبْدَ الَّا الْمَوْلی، مَوْلایَ یامَوْلایَ انْتَ الْمالِکُ وَانَا

ص: ۳۰۹

الْمَمْلُوكُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَمْلُوكَ الَّا الْمالِكُ، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْعَزيزُ وَانَا الـذَّليلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الذَّليلَ الَّا الْعَزيزُ، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْخـالِقُ وَانَـا الَمخْلُوقُ وَهَـلْ يَرْحَمُ الَمخْلُوقَ الَّا الْخـالِقُ، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْعَظيمُ وَانَا الْحَقيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْحَقيرَ الَّا الْعَظيمُ، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْقَوِىُّ وَانَـا الضَّعيفُ وَهَـلْ يَرْحَمُ الضَّعيفَ الَّا الْقَوِىُّ، مَوْلاىَ يـا مَوْلاىَ انْتَ الْغَنِىُّ وَانَـا الْفَقيرُ وَهَـلْ يَرْحَمُ الْفَقيرَ الَّا الْغَنِىُّ، مَوْلاىَ يـا مَوْلاىَ انْتَ الْمُعْطى وَانَـا السّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ السّائِلَ الَّا الْمُعْطى، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْحَىُّ وَانَا الْمَيِّتُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ الَّا الْحَىُّ، مَوْلاىَ يا مَوْلاىَ انْتَ الْباقى وَانَا الْفانى وَ هَلْ يَرْحَمُ

ص: ۳۱۰

الْفـانِیَ الَّا الْبـاقی، مَوْلاـیَ یامَوْلاـیَ انْتَ الـدّائِمُ وَانَا الزّائِلُ وَهَلْ یَرْحَمُ الزّائِلَ الَّا الـدّائِمُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الرّازِقُ وَانَا الْمَرْزُوقُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ الَّا الرّازِقُ، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْجَوادُ وَانَـا الْبَخیـلُ وَهَـلْ یَرْحَمُ الْبَخیلَ الَّا الْجَوادُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْمُعافی وَانَا الْمُبْتَلی وَهَـلْ یَرْحَمُ الْمُبْتَلی الَّا الْمُعـافی، مَوْلایَ یـا مَوْلایَ انْتَ الْکَبیرُ وَانَـا الصَّغیرُ وَهَـلْ یَرْحَمُ الصَّغیرَ الَّا الْکَبیرُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْهـادی وَانَـا الضّـالُّ وَهَـلْ یَرْحَمُ الضّالَّ الَّا الْهادی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الرَّحْمنُ وَانَا الْمَرْحُومُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْحُومَ الَّا الرَّحْمنُ، مَوْلایَ یامَوْلایَ انْتَ السُّلْطانُ وَانَا الْمُمْتَحَنُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُمْتَحَنَ الَّا السُّلْطانُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ

ص: ۳۱۱

الـدَّلیلُ وَانَا الْمُتَحَیِّرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُتَحَیِّرَ الَّا الـدَّلیلُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْغَفُورُ وَانَا الْمُـذْنِبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُـذْنِبَ الَّا الْغَفُورُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْغالِبُ وَانَا الْمَغْلُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ الَّا الْغالِبُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الرَّبُّ وَانَا الْمَرْبُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ الَّا الرَّبُّ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ انْتَ الْمُتَکَبِّرُ وَانَا الْخاشِعُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْخاشِعَ الَّا الْمُتَکَبِّرُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ ارْحَمْنی بِرَحْمَتِکَ، وَارْضَ عَنّی بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ وَفَضْلِکَ یا ذَا الْجُودِ وَالْاحْسانِ وَالطَّوْلِ وَالْامْتِنانِ، بِرَحْمَتِکَ یا ارْحَمَ الرّاحِمینَ.

ص: ۳۱۲

دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه

(دعای والدین)

أَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ، وَاخْصُصْهُمْ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَرَحْمَتِكَ وَبَرَكَاتِكَ وَسَلَامِكَ، وَاخْصُصِ اللَّهُمَّ وَالِدَيَّ بِالْكَرَامَةِ لَدَيْكَ، وَالصَّلَاةِ مِنْكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ، وَأَلْهِمْنِي عِلْمَ مَا يَجِبُ لَهُمَا عَلَيَّ إلْهَاماً، وَاجْمَعْ لِي عِلْمَ ذلِكَ كُلِّهِ تَمَاماً، ثُمَّ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تُلْهِمُنِي مِنْهُ، وَوَفِّقْنِي لِلنُّفُوذِ فِيمَا تُبَصِّرُنِيْ مِنْ عِلْمِهِ، حَتَّى لَا يَفُوتَنِي اسْتِعْمَالُ شَيْء عَلَّمْتَنِيْهِ، وَلَا تَثْقُلَ أَرْكَانِي عَنِ الْحُفُوفِ فِيمَا أَلْهَمْتَنِيهِ. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ، كَمَا شَرَّفْتَنَا بِهِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ،

ص: ۳۱۳

کَمَا أَوْجَبْتَ لَنَا الْحَقَّ عَلَی الْخَلْقِ بِسَبَبِهِ. أللَّهُمَّ اجْعَلْنِی أَهَابُهُمَا هَیْبَهَٔ السُّلْطَانِ الْعَسُوفِ، وَأَبَرُّهُمَا بِرَّ الأُمِّ الرَّؤُوفِ، وَاجْعَلْ طَاعَتِی لِوَالِدَیَّ وَبِرِّیْ بِهِمَا أَقَرَّ لِعَیْنِی مِنْ رَقْدَهِٔ الْوَسْنَانِ، وَأَثْلَجَ لِصَدْرِی مِنْ شَرْبَهِٔ الظَّمْآنِ، حَتَّی أوثِرَ عَلَی هَوَایَ هَوَاهُمَا وَاقَدِّمَ عَلَی رِضَایَ رِضَاهُمَا وَأَسْتَکْثِرَ بِرَّهُمَا بِی وَإنْ قَلَّ، وَأَسْتَقِلَّ بِرِّی بِهِمَا وَإنْ کَثُرَ. أللَّهُمَّ خَفِّضْ لَهُمَا صَوْتِی، وَأَطِبْ لَهُمَا کَلَامِی، وَأَلِنْ لَهُمَا عَرِیْکَتِی، وَاعْطِفْ عَلَیْهِمَا قَلْبِی، وَصَیِّرْنِی بِهِمَا رَفِیقاً، وَعَلَیْهِمَا شَفِیقاً. أللَّهُمَّ اشْکُرْ لَهُمَا تَرْبِیَتِی وَأَثِبْهُمَا عَلَی تَکْرِمَتِی، وَاحْفَظْ لَهُمَا مَا حَفِظَاهُ مِنِّی فِی صِغَرِی. اللَّهُمَّ وَمَامَسَّهُمَا مِنِّی مِنْ أذَیً، أَوْ خَلَصَ إلَیْهِمَا عَنِّی مِنْ مَکْرُوه، أَوْ ضَاعَ

ص: ۳۱۴

قِبَلِی لَهُمَا مِنْ حَقٍّ فَاجْعَلْهُ حِطَّةً لِذُنُوبِهِمَا، وَعُلُوّاً فِی دَرَجَاتِهِمَا، وَزِیَادَةً فِی حَسَنَاتِهِمَا، یَا مُبَدِّلَ السَّیِّئَاتِ بِأَضْعَافِهَا مِنَ الْحَسَنَاتِ. أللَّهُمَّ وَمَا تَعَدَّیَا عَلَیَّ فِیهِ مِنْ قَوْل، أَوْ أَسْرَفَا عَلَیَّ فِیْهِ مِنْ فِعْل، أَوْ ضَیَّعَاهُ لِی مِنْ حَقٍّ، أَوْقَصَّرا بِی عَنْهُ مِنْ وَاجِب فَقَدْ وَهَبْتُهُ وَجُدْتُ بِهِ عَلَیْهِمَا، وَرَغِبْتُ إلَیْکَ فِی وَضْعِ تَبِعَتِهِ عَنْهُمَا، فَإنِّی لا أَتَّهِمُهُمَا عَلَی نَفْسِی، وَلَاأَسْتَبْطِئُهُمَا فِی بِرِّی، وَلا أَکْرَهُ مَا تَوَلَّیاهُ مِنْ أَمْرِی، یَا رَبِّ فَهُمَا أَوْجَبُ حَقّاًعَلَیَّ، وَأَقْدَمُإحْسَاناً إلَیَّ، وَأَعْظَمُ مِنَّةً لَدَیَّ مِنْ أنْ أقَاصَّهُمَا بِعَدْل، أَوْ اجَازِیَهُمَا عَلَی مِثْل، أَیْنَ إذاً یَاإلهِیْ طُولُ شُغْلِهِمَا بِتَرْبِیَتِی؟ وَأَیْنَ شِدَّةُ تَعَبِهِمَا فِی حِرَاسَتِیْ؟ وَأَیْنَ إقْتَارُهُمَا عَلَی أَنْفُسِهِمَا لِلتَّوْسِعَةِ عَلَیَّ؟ هَیْهَاتَ مَا

ص: ۳۱۵

یَسْتَوْفِیَانِ مِنِّی حَقَّهُمَا، وَلَا ادْرِکُ مَا یَجِبُ عَلَیَّ لَهُمَا، وَلا أَنَا بِقَاض وَظِیفَهَٔ خِدْمَتِهِمَا. فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَأَعِنِّی یَا خَیْرَ مَنِ اسْتُعِینَ بِهِ، وَوَفِّقْنِی یَا أَهْدَی مَنْ رُغِبَ إِلَیْهِ، وَلَا تَجْعَلْنِی فِی أَهْلِ الْعُقُوقِ لِلآبَاءِ وَالأُمَّهاتِ یَوْمَ تُجْزی کُلُّ نَفْس بِمَا کَسَبَتْ وَهُمْ لَایُظْلَمُونَ. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ وَذُرِّیَّتِهِ، وَاخْصُصْ أَبَوَیَّ بِأَفْضَلِ مَا خَصَصْتَ بِهِ آبَاءَ عِبَادِکَ الْمُؤْمِنِینَ وَامَّهَاتِهِمْ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. أللَّهُمَّ لَاتُنْسِنِی ذِکْرَهُمَا فِی أَدْبَارِ صَلَوَاتِی، وَفِی أَنَاً مِنْ آناءِ لَیْلِی، وَفِی کُلِّ سَاعَهٔ مِنْ سَاعَاتِ نَهَارِی. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاغْفِرْ لِی بِدُعَائِی لَهُمَا، وَاغْفِرْ لَهُمَا بِبِرِّهِمَا بِی مَغْفِرَهً حَتْماً، وَارْضَ عَنْهُمَا بِشَفَاعَتِی لَهُمَا رِضَیً عَزْماً، وَبَلِّغْهُمَا

ص: ۳۱۶

بِالْكَرَامَةِ مَوَاطِنَ السَّلَامَةِ. أللَّهُمَّ وَإنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لَهُمَا فَشَفِّعْهُمَا فِيَّ، وَإنْ سَبَقَتْ مَغْفِرَتُكَ لِى فَشَفِّعْنِى فِيْهِمَا، حَتّى نَجْتَمِعَ بِرَأْفَتِكَ فِى دَارِ كَرَامَتِكَ وَمَحَلِّ مَغْفِرَتِكَ وَرَحْمَتِكَ، إنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ وَالْمَنِّ الْقَدِيْمِ، وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

دعای چهل و هشتم

(دعای روز عید قربان)

أللَّهُمَّ هَـذَا يَوْمٌ مُبَارَكٌ مَيْمُونٌ، وَالمُسْلِمُونَ فِيهِ مُجْتَمِعُونَ فِى أَقْطَارِ أَرْضِكَ، يَشْهَدُ السَّائِلُ مِنْهُمْ وَالطَّالِبُ وَالرَّاغِبُ وَالرَّاهِبُ، وَأَنْتَ النَّاظِرُ فِى حَوَائِجِهِمْ، فَأَسْأَلُكَ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَهَوانِ مَا سَأَلْتُكَ عَلَيْكَ، أنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّد وَآلِهِ، وَأَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا بِأَنَّ لَكَ

ص: ۳۱۷

الْمُلْکَ، وَلَکَ الْحَمْدَ، لَاإلهَ إلَّا أَنْتَ، الْحَلِیمُ الْکَرِیمُ، الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ، ذُو الْجَلالِ وَالإکْرَام، بَدِیْعُ السَّمواتِ وَالأَرْضِ، مَهْمَا قَسَمْتَ بَیْنَ عِبَادِکَ الْمُؤْمِنِینَ، مِنْ خَیْر أَوْ عَافِیَهٔ أَوْ بَرَکَهٔ أَوْ هُدیً، أَوْ عَمَل بِطَاعَتِکَ، أَوْ خَیْر تَمُنُّ بِهِ عَلَیْهِمْ، تَهْدِیهِمْ بِهِ إلَیْکَ، أَوْ تَرْفَعُ لَهُمْ عِنْدَکَ دَرَجَهً، أَوْ تُعْطِیْهِمْ بِهِ خَیْراً مِنْ خَیْر الدُّنْیَا وَالآخِرَهِْ، انْ تُوَفِّرَ حَظّی وَ نَصیبی مِنْهُ أَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِأَنَّ لَکَ الْحَمْدَ لَا إلهَ إلَّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد؛ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ وَحَبِیبِکَ وَصِفْوَتِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، وَعَلی آلِ مُحَمَّد الأَبْرارِ الطَّاهِرِینَ الأَخْیَارِ، صَلَاهً لَا یَقْوَی عَلَی إحْصَائِها إلَّا أَنْتَ، وأَنْ تُشْرِکَنا فِی صَالِحِ مَنْ دَعَاکَ فِی هَذَا الیَوْمِ مِنْ

ص: ۳۱۸

عِبادِکَ الْمُؤْمِنِینَ یَارَبَّ الْعَالَمِینَ، وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا وَلَهُمْ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْء قَدِیرٌ. أَللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَعَمَّدْتُ بِحاجَتِی، وَبِکَ أَنْزَلْتُ الیَوْمَ فَقْرِی وَفـاقَتِی وَمَسْـکَنَتِی، وَإِنِّی بِمَغْفِرَتِـکَ وَرَحْمَتِـکَ أَوْثَـقُ مِنِّی بِعَمَلِی، وَلَمَغْفِرَتُـکَ وَرَحْمَتُـکَ أَوْسَـعُ مِنْ ذُنُـوبِی، فَصَـلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآل مُحَمَّد، وَتَوَلَّ قَضَآءَ کُلِّ حَاجَهْ هِیَ لِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیْهَا، وَتَیْسِـیر ذلِکَ عَلَیْکَ، وَبِفَقْرِی إِلَیْکَ، وَغِنَاکَ عَنِّی؛ فَإِنِّی لَمْ أُصِبْ خَیْراً قَطُّ إِلَّا مِنْکَ، وَلَمْ یَصْـرِفْ عَنِّی سُوءاً قَطُّ أَحَـدٌ غَیْرُکَ، وَلَاأَرْجُو لِامْرِ آخِرَتِی وَدُنْیَایَ سِوَاکَ. أَللَّهُمَّ مَنْ تَهَیَّأَ وَتَعَبَّأَ، وَأَعَـدَّ وَاسْـتَعَدَّ، لِوَفادَهْ إِلَی مَخْلُوق، رَجاءَ رِفْدِهِ وَنَوَافِلِهِ، وَطَلَبِ نَیْلِهِ وَجَائِزَتِهِ، فَإِلَیْکَ یَا مَوْلَایَ کَانَتِ الْیَومَ تَهْیِئَتِی وَتَعْبِئَتِی، وَإِعْدَادِی

ص: ۳۱۹

وَاسْتِعْدَادِی، رَجآءَ عَفْوِکَ وَرِفْدِکَ، وَطَلَبَ نَیْلِکَ وَجَائِزَتِکَ. أللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَلَا تُخَیِّبِ الْیَوْمَ ذلِکَ مِنْ رَجَائِی، یَا مَنْ لَا یُحْفِیهِ سَائِلٌ، وَلَایَنْقُصُهُ نائِلٌ، فَإِنِّی لَمْ آتِکَ ثِقَةً مِنِّی بِعَمَل صَالِح قَدَّمْتُهُ، وَلَا شَفَاعَةِ مَخْلُوق رَجَوْتُهُ إلَّا شَفَاعَةَ مُحَمَّد وَأَهْلِ بَیْتِهِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ سَلامُکَ، أَتَیْتُکَ مُقِرّاً بِالْجُرْمِ وَالإِسَاءَةِ إلَی نَفْسِی، أَتَیْتُکَ أَرْجُو عَظِیمَ عَفْوِکَ الَّذِیْ عَفَوْتَ بِهِ عَنِ الْخَاطِئِینَ ثُمَّ لَمْ یَمْنَعْکَ طُولُ عُکُوفِهِمْ عَلَی عَظِیمِ الْجُرْمِ، أنْ عُدْتَ عَلَیْهِمْ بِالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ. فَیَا مَنْ رَحْمَتُهُ وَاسِعَةٌ، وَعَفْوُهُ عَظِیمٌ، یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ، یَا کَرِیْمُ یَا کَرِیمُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَعُدْ عَلَیَّ بِرَحْمَتِکَ، وَتَعَطَّفْ عَلَیَّ بِفَضْلِکَ،

ص: ۳۲۰

وَتَوَسَّعْ عَلَیَّ بِمَغْفِرَتِکَ. أللَّهُمَّ إنَّ هذَا الْمَقَامَ لِخُلَفَائِکَ وَأَصْفِیَآئِکَ وَمَوَاضِعَ أُمَنَائِکَ فِی الدَّرَجَةِ الرَّفِیعَةِ الَّتِی اخْتَصَصْتَهُمْ بِهَا، قَدِ ابْتَزُّوهَا وَأَنْتَ الْمُقَدِّرُ لِذَلِکَ، لَایُغَالَبُ أَمْرُکَ، وَلَا یُجَاوَزُ الْمَحْتُومُ مِنْ تَدْبِیرِکَ، کَیْفَ شِئْتَ وَأَنَّی شِئْتَ، وَلِمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ، غَیْرُ مُتَّهَمٍ عَلَی خَلْقِکَ، وَلَا لإرَادَتِکَ، حَتَّی عَادَ صِفْوَتُکَ وَخُلَفَاؤُکَ مَغْلُوبِینَ مَقْهُورِینَ مُبْتَزِّیْنَ، یَرَوْنَ حُکْمَکَ مُبَدَّلًا، وَکِتَابَکَ مَنْبُوذاً، وَفَرَائِضَکَ مُحَرَّفَةً عَنْ جِهَاتِ أشْرَاعِکَ، وَسُنَنَ نَبِیِّکَ مَتْرُوکَةً. أللَّهُمَّ الْعَنْ أَعْدَآءَهُمْ مِنَ الأَوَّلِینَ وَالآخِرِینَ، وَمَنْ رَضِیَ بِفِعَالِهِمْ، وَأَشْیَاعَهُمْ، وَأَتْبَاعَهُمْ أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد، وَآلِ مُحَمَّد إنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیْدٌ، کَصَلَوَاتِکَ وَبَرَکَاتِکَ

ص: ۳۲۱

وَتَحِیَّاتِکَ عَلَی أَصْفِیَآئِکَ؛ إبْراهِیمَ وآلِ إبْرَاهِیمَ، وَعَجِّلِ الْفَرَجَ وَالرَّوْحَ وَالنُّصْرَةَ وَالتَّمْکِینَ وَالتَّأْیِیدَ لَهُمْ. أللَّهُمَّ وَاجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ التَّوْحِیدِ وَالإیْمَانِ بِکَ، وَالتَّصْدِیقِ بِرَسُولِکَ، وَالْائِمَّةِ الَّذِینَ حَتَمْتَ طَاعَتَهُمْ مِمَّنْ یَجْرِی ذلِکَ بِهِ وَعَلَی یَدَیْهِ آمِینَ رَبَّ الْعَالَمِینَ. أللَّهُمَّ لَیْسَ یَرُدُّ غَضَبَکَ إلَّا حِلْمُکَ، وَلَا یَرُدُّ سَخَطَکَ إلَّا عَفْوُکَ، وَلَا یُجِیرُ مِنْ عِقَابِکَ إلَّا رَحْمَتُکَ، وَلَایُنْجِیْنِی مِنْکَ إلَّا التَّضَرُّعُ إلَیْکَ وَبَیْنَ یَدَیْکَ، فصَلِّ عَلَی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد، وَهَبْ لَنا یَا إلهِیْ مِنْ لَدُنْکَ فَرَجاً بِالْقُدْرَةِ الَّتِی بِهَا تُحْیِی أَمْوَاتَ الْعِبادِ، وَبِهَا تَنْشُرُ مَیْتَ الْبِلَادِ، وَلَاتُهْلِکْنِی یَا إلهِی غَمّاً حَتَّی تَسْتَجِیْبَ لِیْ، وَتُعَرِّفَنِی الإجابَةَ فِیْ دُعآئِی، وَأَذِقْنِی طَعْمَ

ص: ۳۲۲

الْعَافِیَهِْ إلی مُنْتَهی أَجَلِی، وَلَاتُشْمِتْ بِی عَدُوِّی، وَلَا تُمَکِّنْهُ مِنْ عُنُقِی، وَلاـ تُسَلِّطْهُ عَلَیَّ. إلهی إنْرَفَعْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَضَعُنِیْ، وَإنْ وَضَعْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَرْفَعُنِی، وَإنْ أَکْرَمْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یُهِینُنِی، وَإنْ أَهَنْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یُکْرِمُنِی، وَإنْ عَذَّبْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَرْحَمُنِی، وَإنْأَهْلَکْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَعْرِضُ لَکَ فِی عَبْدِکَ أَوْ یَسْأَلُکَ عَنْ أَمْرِهِ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّهُ لَیْسَ فِی حُکْمِکَ ظُلْمٌ، وَلَا فِی نِقْمَتِکَ عَجَلَهٌ، وَإنَّمَا یَعْجَلُ مَنْ یَخَافُ الْفَوْتَ، وَإنَّمَا یَحْتَاجُ إلَی الظُّلْم الضَّعِیفُ، وَقَدْ تَعَالَیْتَ یَا إلهِی عَنْ ذلِکَ عُلُوّاً کَبِیراً. أللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد، وَلَا تَجْعَلْنِی لِلْبَلاءِ غَرَضاً، وَلَا لِنِقْمَتِکَ نَصَباً، وَمَهِّلْنِی، وَنَفِّسْنِی، وَأَقِلْنِی عَثْرَتِی، وَلَا تَبْتَلِیَنِّی

ص: ۳۲۳

بِبَلاء عَلَى أَثَرِ بَلاء، فَقَدْ تَرى ضَعْفِي وَقِلَّةَ حِيْلَتِي وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ، أَعُوذُ بِكَ اللَّهُمَّ اليَوْمَ مِنْ غَضَبِكَ، فصَلِّ على مُحَمَّد وَآلِهِ وَأَعِذْنِي، وَأَسْتَجِيرُ بِكَ الْيَوْمَ مِنْ سَخَطِكَ، فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ وَأَجِرْنِي، وَأَسْأَلُكَ أَمْناً مِنْ عَذَابِكَ، فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ وَآمِنِّي، وَأَسْتَهْدِيْكَ، فَصَلِّ على مُحَمَّد وَآلِهِ وَاهْدِنِي، وَأَسْتَنْصِرُكَ، فَصَلِّ على مُحَمَّد وَآلِهِ وَانْصُرْنِي، وَأَسْتَرْحِمُكَ، فَصَلِّ على مُحَمَّد وَآلِهِ وَارْحَمْنِي، وَأَسْتَكْفِيكَ، فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ وَاكْفِنِي، وَأَسْتَرْزِقُكَ، فَصَلِّ على مُحَمَّد وَآلِهِ وَارْزُقْنِي، وَأَسْتَعِينُكَ، فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ وَأَعِنِّي، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِيْ، وَأَسْتَعْصِمُكَ فَصَلِّ عَلى

ص: ۳۲۴

مُحَمَّد وَآلِهِ وَاعْصِمْنِی؛ فَإِنِّی لَنْ أَعُودَ لِشَیْء کَرِهْتَهُ مِنّی إنْ شِئْتَ ذلِکَ، یَارَبِّ یَارَبِّ، یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالإکْرام، صَلِّ عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاسْتَجِبْ لِی جَمِیعَ مَا سَأَلْتُکَ، وَطَلَبْتُ إلَیْکَ وَرَغِبْتُ فِیهِ إلَیْکَ، وَأَرِدْهُ، وَقَدِّرْهُ، وَاقْضِهِ، وَأَمْضِهِ، وَخِرْ لِی فِیمَا تَقْضِی مِنْهُ، وَبَارِکْ لِی فِی ذلِکَ، وَتَفَضَّلْ عَلَیَّ بِهِ، وَأَسْعِدْنِی بِمَا تُعْطِینِی مِنْهُ، وَزِدْنِی مِنْ فَضْلِکَ وَسَعَهِ مَا عِنْدَکَ، فَإِنَّکَ وَاسِعٌ کَرِیمٌ. وَصِلْ ذَلِکَ بِخَیْرِ الآخِرَهِ وَنَعِیْمِهَا یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. [ثُمَّ تَدْعُو بِمَا بَدا لَکَ وَتُصَلِّی عَلَی مُحَمَّد وَآلِهِ أَلْفَ مَرَّه. هَکَذَا کَانَ یَفْعَلُ عَلَیْهِ السَّلَام].

از مفاتیح

ص: ۳۲۵

منابع

* قرآن کریم

* مفاتیح الجنان/ شیخ عباس قمی

* نهج البلاغه/ امام علی(ع)

* صحیفه سجادیه/ امام سجاد(ع)

* بحار الانوار/ علامه مجلسی

* میزان الحکمه/ آیت‌الله محمد محمدی ری شهری

* وسایل الشیعه/ شیخ حرّ عاملی

* اصول کافی/ شیخ کلینی

* صحیفه نور/ امام خمینی(ره)

* ادعیه و آداب حرمین/ نشر مشعر

* مناسک حج مطابق با فتاوی حضرت امام خمینی(ره)

* بایدها و نبایدها در سفر حج تمتع/ نشر مشعر

* کنگره سیاسی عبادی سفر حج(مجموعه سخنان و بیانیه‌های حضرت امام خمینی(ره))

* الحج و العمره/ آیت‌الله محمد محمدی ری شهری

ص: ۳۲۶

* المراقبات/ آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی
* رساله لقاء الله/ آیت‌الله میرزا جواد ملکی تبریزی
* اسرار الصلوة/ آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی
* عطش/ زندگی نامه حضرت آیت‌الله سیدعلی قاضی طباطبایی
* اخلاق شُبّر
* سنن النبی/ علامه طباطبایی
* اخلاق معاشرت/ حجت‌الاسلام جواد محدثی
* آیین زندگی(اخلاق کاربردی)/ احمد حسین شریفی
* پند جاوید/ آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی
* شهاب شریعت/ علی رفیعی(علامرودشتی)
* فصلنامه میقات حج/ شماره‌های ۳۰، ۳۱، ۳۵، ۳۶

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹